

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ім. М.С. ГРУШЕВСЬКОГО

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ГАЛУЗЕВИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ

**НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ
ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ
НАПРИКІНЦІ 1920–1921 рр.**

АНОТОВАНИЙ ПОКАЖЧИК

СПРАВА «ПЕТЛЮРІВСЬКІ ОТАМАНИ»

КИЇВ 2011

Національно-визвольний повстанський рух в Україні наприкінці 1920–1921 рр. Анотований покажчик. Справа «Петлюрівські отамани» // Упоряд.: В.М. Василенко, В.М. Даниленко. — К., 2011. — 224 с.

ISBN 978-966-02-6123-5

Розкрито зміст документів архівно-кримінальної справи «Петлюрівські отамани», упорядкованої 1936 р. з окремих слідчих справ на репресованих провідників та учасників повстанського руху за відновлення УНР А. Гулого-Гуленка, Ф. Артеменка (Орлик), Й. Пшоника, В. Алексєєва, С. Заболотного, І. Грисюка (Гайовий), Я. Хоменка та ін. Це перше науково-довідкове видання ГДА СБУ, що висвітлює національно-визвольний повстанський рух в Україні наприкінці 1920–1921 рр. та його ліквідацію більшовицькими каральними органами.

Для науковців, архівістів, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться новітньою історією України.

Рецензенти

Владислав Верстюк, Ярослав Калакура, Надія Миронець

Упорядники

В'ячеслав Василенко, Василь Даниленко

Затверджено до друку Вченою радою Інституту історії України
НАН України,
протокол № 5 від 26 травня 2011 р.

ISBN 978-966-02-6123-5

© ГДА СБУ, 2011

© В. Василенко, В. Даниленко, 2011

© Інститут історії України НАН України, 2011

The national liberation insurrectionary movement in Ukraine at the end of 1920–1921. The subject review of documents of Branch-Wise archive of SSU. «Petlurivski otamans»// compilers: V. M. Vasylenko, V. M. Danylenko — K., 2011. — 224 p.

ISBN 978-966-02-6123-5

The content of documents of archive-criminal file «Petlurivski otamans» is revealed. It was systematized in 1936 from particular criminal affairs on repressed conductors and members of insurrectional movement for restoration UNR A. Huloho-Hulenka, F. Artemenka (Orlyk), J. Pshonyka, V. Alekseieva, S. Zabolotnoho, I. Hrysuika (Hajovyi) etc. It's the first scientific and inquiry edition of Branch-Wise archive of Security service of Ukraine, which exposes national liberation insurrectionary movement in Ukraine at the end of 1920–1921 and it's liquidation by Bolshevik punitive bodies.

This edition will be useful for scientists, archivists, lecturers, postgraduates, students, for everybody who interested in the latest history of Ukraine.

Reviewed by

Vladyslav Verstuik, Jaroslav Kalakura, Nadiya Myronets

Compiled by

Viacheslav Vasylenko, Vasyl Danylenko

ISBN 978-966-02-6123-5

© Branch-Wise archive of SSU, 2011

© V. Vasylenko, V. Danylenko, 2011

© Institute of History of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
1. ДОКУМЕНТИ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УНР.....	13
1.1. Документи Партизансько-повстанського штабу при Головній команді військ УНР	13
1.1.1. Нормативно-розпорядчі	13
1.1.2. Інформаційно-статистичні та пропагандистські ...	20
1.2. Документи повстанських комітетів, груп та загонів	23
1.2.1. Нормативно-розпорядчі та звітні	23
1.2.2. Пропагандистські	28
1.3. Документи учасників повстанського руху	33
1.3.1. Особисті документи	33
1.3.2. Щоденники, твори, листування, фотографії	53
1.3.3. Писемні свідчення, звернення, розписки репресованих.....	59
2. ДОКУМЕНТИ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ УССР ПРО БОРТЬБУ З ПОВСТАНСЬКИМ РУХОМ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УНР.....	72
2.1. Документи органів ВУЧК–ГПУ–НКВД УССР та суду	72
2.1.1. Інформаційно-статистичні та розпорядчі.....	72
2.1.2. Слідчі, судові та касаційні.....	94
2.1.3. Оперативні	160
2.2. Документи радянських установ, міліції та військових частин	194
3. ДОКУМЕНТИ ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ УЧАСНИКІВ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ	204
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	207
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	210
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	219

ПЕРЕДМОВА

Незважаючи на підписання у березні 1921 р. Ризького мирного договору між РСФСР і УССР з одної сторони та Польщею з другої, наслідками якого стали поділ України і визнання Польщею УССР, на території радянської України розгортався антибільшовицький повстанський рух під гаслом відновлення УНР.

Підготовка до загального антибільшовицького повстання в Україні розпочалася ще в листопаді 1920 р., коли для організації активних партизанських виступів у ворожому запіллі було залишено кілька тисяч козаків і старшин Армії УНР. За таємними міждержавними угодами з території Польщі у лютому–листопаді 1921 р. повстання готував очолюваний генералом Ю. Тютюнником Партизансько-повстанський штаб при Головній команді військ УНР (ППШ), а з території Румунії у травні–листопаді — очолюваний генералом А. Гулим-Гуленком штаб Південної групи військ УНР. У самій Україні в березні–червні діяв створений місцевими патріотами та визнаний ППШ Центральний український повстанський комітет (Цупком).

У другій половині 1921 р. чекістами та військовими частинами Червоної Армії було ліквідовано Цупком, більшість місцевих повстанських комітетів, підпільних груп і повстанських загонів. А невдала організація і провал Листопадового рейду Армії УНР похитнули віру населення в дієздатність уряду УНР та позбавили повстанців подальшої військової підтримки.

Важливим джерелом історії національно-визвольного повстанського руху початку 20-х рр. минулого століття є документи радянських органів державної безпеки, зокрема архівно-кримінальні справи на його учасників. Ці документи яскраво свідчать про те, що так званий «петлюрівський політичний бандитизм» 1921 р. відзначався масовістю, користувався ши-

рокою підтримкою більшої частини населення та підпорядковувався потужним повстанським центрам, тобто становив справжню загрозу утвердженню більшовицької влади в Україні.

Значну частину справ фонду № 6 на реабілітованих учасників повстанського руху за відновлення УНР у 90-х роках минулого століття було передано Галузевим державним архівом Служби безпеки України (ГДА СБУ) на постійне зберігання до Центрального державного архіву громадських об'єднань та обласних державних архівів, що призвело до розпорошеності унікальних архівних фондів. Водночас усі справи фонду № 5 на повстанців, яким відмовлено в реабілітації (таких переважна більшість), і надалі зберігаються в ГДА СБУ та його регіональних архівних підрозділах. Джерела обох фондів із цієї теми потребують належного опрацювання, аналізу та систематизації.

Анотований покажчик документів ГДА СБУ «Національно-визвольний повстанський рух в Україні наприкінці 1920–1921 рр.» є першим науково-довідковим виданням у визначеному напрямі дослідницької діяльності. Джерельною базою для анотацій стали документи архівно-кримінальної справи «Петлюрівські отамани» (Ф. 5. — Спр. 66646 у 29 томах). Її зібрано в Москві співробітниками УСО ГУГБ НКВД СРСР 1936 р. за наказом НКВД № 00242 з окремих справ 1920–1925 рр. провадження.

За досліджуваною справою проходять 114 осіб. Це керівники й емісари закордонних повстанських центрів, отамани і козаки, члени родин та люди з близького оточення підпільників і повстанців, а також звичайні селяни, запідозрені у підтримці «політбандитів». Участь вісімнадцяти з них у повстанському русі кінця 1920–1921 рр. є незаперечною, документально підтвердженою.

До покажчика внесено документи стосовно командувача Першої (Південної) групи військ УНР А. Гулого-Гуленка; командувача Другої групи Ф. Артеменка (отаман Орлик), його помічника Я. Хоменка (сотник Смутненко), козаків Ф. Ноги та

П. Фесюка; начальників Першого та П'ятого районів Південної групи полковника Й. Пшоника й отамана С. Заболотного, а також емісарів штабу цієї ж групи М. Чеховича (отаман Гуляй-Біда) та М. Усатого; І. Грисюка (отаман Гайовий, що був у підпорядкуванні отамана Орлика) та його козаків Г. Олійника, П. Олійника, Т. Андраша; начальника розвідки ППШ у м. Києві полковника В. Алексеєва та емісарів ППШ на Київщині М. Афанасєва та М. Куценка, а також К. Миколаєнка — вчителя с. Кожанка Білоцерківського повіту і голови місцевої «Просвіти», який переховував у власному будинку М. Куценка. Біографічні довідки про названих осіб подано перед відповідними слідчими і судовими документами.

Документи стосовно фігурантів справи, які брали участь у національно-визвольному русі раніше досліджуваного періоду (отамани С. Гризло, О. Гончар та М. Шляховий) або пізніше (окремі повстанці отамана Гайового), до анотованого покажчика не вносилися. Головними провинами сімей та близького оточення активних повстанців і підпільників був сам факт родинних і близьких стосунків та їх приховування від влади. Останніх, як і запідозрених у підтримці повстанців селян, ув'язнено на незначний термін або ж звільнено за недоведеністю їхньої провини і поставлено на облік. Розплата за «старі гріхи» за ними прийде пізніше. Однак Зінаїду Алексеєву було розстріляно у 1922 р. Вона розділила долю свого чоловіка — полковника В. Алексеєва.

До покажчика внесено велику кількість документів, які за часом їх створення не підпадають під визначені хронологічні рамки, але відтворюють попередню діяльність учасників повстанського руху та подальші репресії щодо них. Внесено також окремі слідчі документи стосовно П. Фесая, М. Харченка і П. Піонтека, де висвітлено факти надання ними епізодичної допомоги В. Алексеєву у зборі оперативної інформації. Зазначених осіб 1922 р. було засуджено до розстрілу. Певні відомості про них наведено не в біографічних довідках, а в посиланнях.

Загалом анотовано 647 документів. Різні за походженням, формою і змістом вони складають розгорнуту структуру, що вміщує розділи, підрозділи та рубрики. Первинний поділ відображає основне походження документів: повстанське, радянське та сучасне.

До першого розділу внесено 194 анотації. Зібрана чекістами на фігурантів справ багата доказова база їхніх «контрреволюційних злочинів» дає змогу розподілити наявні повстанські документи на три підрозділи. Окремо виділено 28 документів Партизансько-повстанського штабу; 31 документ повстанських комітетів, груп та загонів; а також 135 документів учасників повстанського руху. Найпереконливіші «речові докази» містять слідчі справи на отаманів Орлика та Гайового.

Наступний поділ на рубрики відображає види документів. З урахуванням наявності та чисельності документів того чи іншого виду у першому підрозділі першу рубрику утворили 19 нормативно-розпорядчих, а другу — 9 інформаційно-статистичних та пропагандистських документів. У другому підрозділі в першу рубрику об'єднано 12 нормативно-розпорядчих та звітних документів, а в другу — 19 пропагандистських. Третій підрозділ — складніший за структурою і багатший за наповненням. Він вміщує 135 анотацій, розбитих на 3 рубрики: особисті документи (72); щоденники, твори, листування, фотографії (23); писемні свідчення, звернення, розписки репресованих (40). Документи останньої рубрики, підготовлені рукою А. Гулого-Гуленка, С. Заболотного, В. Алексеєва, інших як незламних, так і скорених чекістами борців за відновлення УНР, відокремлено від слідчих, щоб підкреслити їхнє авторство.

Найпоказовішими документами першого розділу є адресовані провідникам повстанського руху накази й інструкції Цивільного керування ППШ щодо організації влади на звільненій від ворога території України; мапи Київської губернії та російських залізниць, а також листи, накази, відозви і посвід-

чення повстанців, вилучені під час арешту пораненого отамана Орлика, його фотокартка; посвідчення, фотокартки, розписки і листування отамана С. Заболотного, полковника Й. Пшоника та генерал-хорунжого А. Гулого-Гуленка. На жаль, значна частина документів повстанського походження збереглася лише у відтворених чекістами копіях.

Другий розділ відображає документи карально-репресивної системи УССР про боротьбу з повстанським рухом за відновлення УНР. До нього внесено загалом 443 анотації. Переважна більшість представлених у розділі документів є оригінальними. Частина з них засвідчена підписами відомих осіб як репресованих провідників повстанського руху (А. Гулий-Гуленко, Ф. Артеменко, С. Заболотний, Й. Пшоник, І. Грисюк), так і керівників ВУЧК–ГПУ УССР (В. Балицький, Ю. Євдокимов, С. Дукельський, О. Євгенєв). Швидкому та якісному дослідженню цінних рукописних оригіналів пошкоджених часом документів сприяло непоодиноке їх дублювання завіреними та незавіреними машинописними копіями. Про наявність таких копій в анотаціях зазначено.

Поділ другого розділу проведено за аналогією з першим: на підрозділи — за походженням документів, а далі на рубрики — за їх видами. Визначено два джерела походження радянських документів: органи ВУЧК–ГПУ–НКВД УССР та суду і радянські установи, міліція та військові частини. На рубрики поділено лише вміст першого підрозділу, який становить 413 анотацій — більшість із загальної кількості. Аналіз цих документів допомагає розкрити складові механізми діяльності радянських каральних та судових органів. Три рубрики підрозділу вміщують документи: інформаційно-статистичні та розпорядчі; слідчі, судові та касаційні; оперативні. Матеріали першої та третьої рубрик нерідко зустрічаються поміж слідчими, але окремі пакети і навіть цілі томи вони утворюють у справах на генерала А. Гулого-Гуленка, полковника В. Алексєєва, а також отаманів Орлика, Гайового і Левченка.

До першої рубрики внесено 79 анотацій. Це підготовлені чекістами меморандуми, доповідні записки, рапорти, повідомлення, інформаційно-статистичні довідки і звіти, а також відомче листування між керівними та підпорядкованими органами ВУЧК–ГПУ УССР та суду щодо переміщення оперативних і слідчих матеріалів, прийняття рішень за справами.

У листуванні про ведення боротьби з «петлюрівським бандитизмом» і слідство стосовно захоплених отаманів брали участь перші особи ВЧК, ВУЧК–ГПУ УССР, ВУЦИК, СНК та Верховного суду УССР. Яскравими прикладами цього є доповідна ВУЧК від 23 листопада 1921 р. про відбиття наступу із території Румунії на м. Тирасполь «банди петлюрівського полковника Й. Пшоника» та загрозливу оперативну обстановку в регіоні, адресована начальнику СОУ ВЧК В. Менжинському і голові СНК УССР Х. Раковському, а також інформування від 29 серпня 1925 р. надзвичайною сесією Харківського окружного суду про вирок, винесений Й. Пшонику, ВУЦИК та Верховного суду УССР.

Друга рубрика першого підрозділу вміщує 221 анотацію і має власний структурний поділ. Виокремлено матеріали низки слідчих справ у порядку їх укладання 1936 р. Так, першими упорядковано матеріали за слідчою справою на повстанців отамана Гайового (тт. 2–7), наступними — на повстанців отамана Орлика (тт. 8–11) і т.д.

Документи рубрики висвітлюють не лише діяльність слідчих органів ВУЧК–ГПУ УССР і судових інстанцій у першій половині 1920-х рр. стосовно заарештованих учасників повстанського руху, але й встановлені слідством докладні цінні відомості про організацію та масштаби цього руху в Україні. Так, слідчі матеріали на А. Гулого-Гуленка, Й. Пшоника, М. Усатого, М. Чеховича, С. Заболотного та М. Китайського — цінне комплексне джерело з вивчення структури та діяльності штабу Південної групи військ УНР, історії повстанського руху в регіоні.

Вивчення слідчих документів переконує у жорстокості методів роботи органів ВУЧК–ГПУ УССР. Уже тоді, принаймні Білоцерківським відділенням КГО ГПУ УССР, засто-

совувалися засоби фізичного впливу на заарештованих, про що свідчать матеріали слідства стосовно К. Миколаєнка за справою на отамана Гайового.

Не менш підступними були і засоби психологічного впливу чекістів на особу, які в комплексі з попередніми оперативними й агітаційними заходами дали змогу отримати від частини підслідних не лише потрібні зізнання, але й пропозиції про використання їх в оперативній роботі, зокрема від М. Чеховича — у грудні 1921 р., М. Китайського — у березні 1922 р., А. Гулого-Гуленка — у липні 1922 р. та М. Усатого — у грудні 1924 р. Однак оперативне й ідеологічне використання частини з них лише затримало в часі їх жорстоке покарання за старі провини. Більшовицька тоталітарна держава було нещадною навіть до скорених ворогів, вбачаючи в них потенційну небезпеку.

Інші провідники повстанського руху, зокрема Ф. Артеменко, Я. Хоменко, І. Грисюк, Й. Пшоник і С. Заболотний, під слідством поводитися гідно. Останньому вдалося втекти із слідчого ізолятора ВУЧК у м. Харкові. Інших як «невиправних ворогів» радянської влади було засуджено до розстрілу.

Саму суть діяльності органів ВУЧК–ГПУ УССР, а не її констатацію відображають документи третьої рубрики — оперативні. Анотовано 113 таких документів. Більшу їх частину становлять матеріали оперативної розробки КГЧК начальника розвідки УНР у м. Києві полковника В. Алексеєва, проведеної у жовтні 1921 р. — лютому 1922 р., а також оперування у березні–травні 1922 р. на Поділлі під прикриттям «Другого Надбужанського загону отамана Лютого» групи секретних співробітників Гайсинського політбюро, завданням якої була ліквідація повстанського загону отамана Левченка.

Внесені до другого підрозділу 30 документів радянських установ, міліції та військових частин розкривають, перш за все, характер їх стосунків з органами ВУЧК–ГПУ УССР і суду, а також питання підпорядкування та компетенції різних державних інституцій.

Третій розділ вміщує 10 анотацій документів про реабілітацію фігурантів справи «Петлюрівські отамани». Більшості отаманів та значній частині козаків до цього часу відмовлено в реабілітації. Якщо 1989 р. таке рішення щодо повстанців отамана Гайового (решта справ навіть не розглядалась) відповідало радянському судочинству, то аналогічні висновки та їх аргументація українського правосуддя 1994 р. відображають суттєві недоліки сучасного законодавства та неадекватне ставлення Української держави до борців за її незалежність.

Документи в рубриках упорядковано за хронологією, а в разі збігу дат створення документів — у порядку їх розташування в досліджуваній справі. Біографічні довідки на фігурантів групових слідчих справ упорядковано в послідовності використаних у справі документів. Документи рубрик підрозділу 1.3 описано за персоналіями в алфавітному порядку й розташовано за хронологічним принципом. Правопис та пунктуацію наведених у лапках назв документів адаптовано до вимог сучасної української мови.

Результатами наступних праць науково-довідкового напрямку за представленою темою вбачаються покажчики архівно-кримінальних справ на nereабілітованих і реабілітованих учасників визвольних змагань (фонди № 5 і 6 ГДА СБУ). В перспективі планується дослідження матеріалів інших фондів ГДА СБУ й архівів тимчасового зберігання регіональних управлінь СБУ.

Оприлюднення широких масивів документально виваженої, правдивої персональної інформації про старшин і козаків, отаманів і рядових повстанців, які на початку 1920-х рр. під гаслом відновлення УНР зі зброєю в руках боролися за повернення втраченої державності, має прискорити процес їхньої реабілітації та підготувати широкий загал до адекватного сприйняття цього акту. Якнайшвидше повернення національним героям їхнього доброго імені є святим обов'язком відродженої української нації, насамперед науковців.

В'ячеслав Василенко

1. ДОКУМЕНТИ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УНР

1.1. Документи Партизансько-повстанського штабу при Головній команді військ УНР

1.1.1. Нормативно-розпорядчі

№ 1

1921 р. Серпень.

Наказ ППШ командувачу Другою повстанською групою отаманові Орлику про необхідність бути готовим на 1 вересня 1921 р. до здійснення військових операцій на підтримку всенародного повстання; про ставлення до полонених комуністів, чекістів та рядових червоноармійців; про тимчасову організацію військової влади на визволеній від ворога території України.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

ГДА СБУ. — Ф. 5. — Спр. 66646. — Т. 22. — Арк. 5–5 зв.¹

Копія. Машинопис.

№ 2

1921 р. Серпень.

Наказ ППШ командувачу Четвертою повстанською групою отаманові Брові про необхідність бути готовим на 1 вересня 1921 р. до здійснення військових операцій на підтримку всенародного повстання; ставлення до полонених комуністів, чекістів та рядових червоноармійців; тимчасову організацію військової влади на визволеній від ворога території України.

---

¹ Надалі зазначаються лише том та аркуші справи.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 4–4 зв. Копія. Машинопис.

№ 3

1921 р. 3 вересня.

Інструкція ЦК ППШ № 11 «Для громадської самоохорони» про організацію і тимчасове функціонування у громадах (селах та містечках), містах, волостях та повітах громадської самоохорони — утримуваних на кошти громадян озброєних загонів місцевих жителів, які б допомагали в установленні правопорядку українській цивільній та військовій владі.

Т. 22. — Арк. 24–26. Копія. Машинопис.

№ 4

1921 р. 5 вересня.

Інструкція ЦК ППШ № 84 «Провідникам повстанського руху в Україні про тимчасову організацію влади в різних галузях державного життя». 14 машинописних аркушів інструкції вміщують 152 пункти роз'яснень з питань організації місцевої державної адміністрації, повстанського суду, землі та власності, лісового господарства, освіти, медицини, церкви, залізниці, телефонного та телеграфного зв'язку, внутрішньої торгівлі, промисловості, монополій, робітничої політики, фінансів.

Т. 22. — Арк. 8–15. Оригінал. Машинопис.

№ 5

1921 р. 23 вересня.

Інструкція № 28 «Органам місцевої влади щодо прав і обов'язків їх та порядку підлеглості» про порядок обрання органів влади; про їх повноваження та компетенцію у сферах внутрішньої безпеки, земельної та робітничої політики, народного господарства, освіти, пошти і телеграфу, фінансів та

військової повинності; про підлеглисть на рівні громади, волості, повіту і губернії. Інструкція частково відтворює та доповнює відповідні положення Інструкції № 84 від 5 вересня 1921 р.

Т. 22. — Арк. 27–30. Копія. Машинопис.

№ 6

1921 р. 25 вересня.

Положення «Про повстанський суд». Тракує порядок організації діяльності повстанського суду та ведення судового засідання, обов'язки суддів, процедуру притягнення підозрюваних до відповідальності, ступінь відповідальності за скоєні злочини тощо. До положення долучено тексти присяжних обітниць для суддів та свідків різного віросповідання, зразки присуду та постанови.

Т. 22. — Арк. 6–7 зв. Копія. Машинопис.

№ 7

1921 р. Вересень¹.

Інструкція ЦК ППШ уповноваженому у справах народного господарства на залізниці. Передбачає тимчасове призначення повстанською владою при кожному експлуатаційному районі і при кожній залізничній дирекції уповноважених у справах народного господарства на залізниці. На уповноважених покладено відповідальність за опис та охорону залишеного на залізниці майна, негайне розвантаження рухомого складу та своєчасне надання ЦК ППШ інформації про наявність майна і

---

¹ Частину розпорядчих документів ЦК ППШ не датовано. Їх дослідження спільно з іншими документами рубрики дає змогу встановити лише орієнтовну дату: вересень–жовтень 1921 р., а також припустити, що інструкції, долучені до відповідних наказів, імовірно, підготовлено у жовтні, а інструкції, не пов'язані з наказами, — у вересні.

вжиті заходи, дотримання порядку видачі майна у чиесь розпорядження.

Т. 22. — Арк. 19–19 зв., 20–20 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 8

1921 р. Вересень.

Інструкція ЦК ППШ губернському уповноваженому у справах народного господарства. Обумовлює порядок призначення губернського уповноваженого у справах народного господарства, окреслює його відповідальність за збереження всього залишеного більшовицькою владою майна, організацію, координацію та керівництво діяльністю місцевих апаратів відомств народного господарства, розробку на рівні губернії питань господарського значення.

Т. 22. — Арк. 21–22. Оригінал. Машинопис.

№ 9

1921 р. Вересень.

Інструкція ЦК ППШ повітовому уповноваженому у справах харчових. Тракує порядок обрання та затвердження, повноваження та обов'язки повітового уповноваженого у справах харчових.

Т. 22. — Арк. 22–23. Оригінал. Машинопис.

№ 10

1921 р. 7 жовтня.

Закон «Про поширення на повстанців та на їх родини всіх прав на пенсію та одноразові грошові допомоги, що їх встановлено для військовиків регулярної армії». Ухвалений Радою Народних Міністрів та затверджений Головою Директорії УНР С. Петлюрою 7 жовтня 1921 р. Закону надано чинності з 14 листопада 1918 р.

Т. 22. — Арк. 36–36 зв. Копія. Машинопис.

№ 11

1921 р. 22 жовтня.

Наказ ЦК ППШ № 53 «Про організацію прикордонної охорони» передбачає утворення прикордонної охорони і тимчасове забезпечення її функціонування з подальшою передачею відповідних повноважень прикордонній жандармерії після організації такої згідно із Законом УНР від 28 вересня 1921 р. Адресовано начальникам повстанських районів, прилеглих до прикордонної смуги.

Т. 22. — Арк. 1. Копія. Машинопис.

№ 12

1921 р. 22 жовтня.

Інструкція прикордонній охороні щодо пересування людно-ності через кордон до наказу ЦК ППШ № 53 від 22 жовтня 1921 р. Начальникам прилеглих до прикордонної смуги повстанських районів як відповідальним за організацію прикордонної охорони окреслено перелік пунктів перетину людьми кордону, визначено необхідні для цього документи.

Т. 22. — Арк. 1 зв. Копія. Машинопис.

№ 13

1921 р. 22 жовтня.

Інструкція прикордонній охороні у справах перевезення товарів через кордон до наказу ЦК ППШ № 53 від 22 жовтня 1921 р. Начальникам прилеглих до прикордонної смуги повстанських районів як відповідальним за організацію прикордонної охорони окреслено перелік пунктів перетину кордону для товарів, визначено необхідні для цього документи, надано загальні рекомендації щодо ввозу та вивозу товарів, їх обліку, конфіскації, в разі порушень установлених правил транспортування.

Т. 22. — Арк. 2. Оригінал. Машинопис.

№ 14

1921 р. Жовтень.

Наказ ЦК ППШ губернським і повітовим управам у справах фінансових про необхідність установаження об'єктів і норм оподаткування для їх подальшого затвердження ЦК ППШ, самостійного визначення способів стягнення податків та ведення точної реєстрації про їх сплату. Наказом передбачено використання губернськими управами державних прибутків у розмірі до 50% усіх надходжень державного оподаткування в губернії та встановлення розмірів таких надходжень для повітових управ.

Т. 22. — Арк. 17. Оригінал. Машинопис.

№ 15

1921 р. Жовтень.

Оповіщення міністерства фінансів УНР із роз'ясненнями населенню про законність обігу на території України грошових знаків, випущених лише урядом УНР. Документ долучено до наказу ЦК ППШ губернським та повітовим управам у справах фінансових.

Т. 22. — Арк. 17 зв. Копія. Машинопис.

№ 16

1921 р. Жовтень.

Наказ ЦК ППШ «Про порядок відновлення діяльності або відкриття міняльних лавок у тиловому районі діючої Армії УНР» (додаток до наказу ЦК ППШ губернським та повітовим управам у справах фінансових). Визначено перелік дій і документів, необхідних для відкриття міняльних лавок (пунктів обміну валют), умови їх подальшої діяльності та відповідальність за порушення цих умов.

Т. 22. — Арк. 18 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 17

1921 р. Жовтень.

Інструкція губернському референту у справах фінансових — відповідальному за оподаткування працівнику губернської управи. Містить роз'яснення до відповідної частини наказу ЦК ППШ «Губернським та повітовим управам у справах фінансових».

Т. 22. — Арк. 16, 18. Оригінал. Машинопис.

№ 18

1921 р. Жовтень.

Інструкція повітовому референту у справах фінансових — відповідальному за оподаткування працівнику повітової управи. Містить роз'яснення до відповідної частини наказу ЦК ППШ «Губернським та повітовим управам у справах фінансових».

Т. 22. — Арк. 16 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 19

1921 р. Жовтень.

Інструкція у справі переведення організації скарбниць та податкових інспекцій на звільнених від ворога теренах України. Zobов'язує повітових референтів у справах фінансових та губернських уповноважених сприяти відновленню діяльності скарбниць та податкових інспекцій на звільненій від ворога території України. Додаток до наказу ЦК ППШ «Губернським та повітовим управам у справах фінансових».

Т. 22. — Арк. 18. Оригінал. Машинопис.

1.1.2. Інформаційно-статистичні та пропагандистські

№ 20

1921 р. 23 липня.

Інформаційна доповідь «Російський монархічний рух на еміграції». Начальник загального відділу ЦК ППШ (прізвище не вказано) доповідає начальникові ВК ППШ полковнику Ю. Отмарштейну про діяльність російських монархічних угруповань у Сербії, Німеччині, Польщі, Чехії та Литві.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 22. — Арк. 42–43. Копія. Машинопис.

№ 21

1921 р. 1 серпня.

Організаційний звіт контрольно-розвідувального пункту № 1. Керівник цього пункту, дислокованого у м. Тернополь¹, І. Бабич розкриває організаційну структуру свого пункту (місця дислокації підпунктів, прізвища відповідальних працівників та етапи руху кур'єрів).

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 46. Копія. Машинопис.

№ 22

1921 р. Не раніше 22 серпня.

Репорт начальника ППШ Ю. Тютюнника Головному Отаману С. Петлюрі, підготовлений згідно з резолюцією останнього від 22 серпня 1921 р. Ю. Тютюнник обґрунтовує

---

¹ На той час прикордонне місто, сучасне м. Тернопіль.

необхідність обмежити в коштах утримання штабу А. Гулого-Гуленка в Румунії.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 44–44 зв. Копія. Машинопис.

№ 23

1921 р. 15 вересня.

Звіт поручнику Ковалевському від начальника Другого відділу генштабу¹ про діяльність підрозділу і штатні зміни упродовж 1–15 вересня 1921 р.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 45–45 зв. Копія. Машинопис.

№ 24

1921 р. 1 жовтня.

Зведення Першого відділу ВК ППШ про дислокацію, чисельність та озброєння партизанських загонів, наявність їх зв'язку зі штабом.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 34–35. Копія. Рукопис.

№ 25

1921 р. 22 жовтня.

Зведення Першого відділу ВК ППШ із зазначенням переліку повстанських загонів та рівня їх зв'язку зі штабом.

---

¹ Йдеться про очолюваний підполковником О. Кузьмінським інформаційний (розвідувальний) відділ ВК ППШ, діяльність якого була підзвітна начальнику Другого відділу польського Генерального штабу поручнику Ковалевському.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 33. Копія. Машинопис.

№ 26

1921 р. Жовтень.

Відозва до «громадян України» командувача Повстанською армією УНР Ю. Тютюнника та начальника його штабу Ю. Отмарштейна із закликом підтримати повстання проти більшовицької влади.

Т. 22. — Арк. 31–31 (зв). Копія. Машинопис.

№ 27

1921 р. Жовтень.

Відозва російською мовою до офіцерів і солдат Червоної Армії командувача Повстанською армією Ю. Тютюнника та начальника його штабу Ю. Отмарштейна із закликом повернути зброю проти своїх справжніх ворогів — комісарів та чекістів.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 22. — Арк. 32–32 (зв). Копія. Машинопис.

№ 28

1921 р. 2 листопада.

Доповідь генерал-хорунжого Ю. Тютюнника Головному Отаману С. Петлюрі про стан справ у Волинській групі військ УНР напередодні її збройного виступу із Польщі, недостовірні відомості про значні військові успіхи повстанців в Україні за підтримки Подільської групи підполковника М. Палія¹ та від-

---

¹ Михайло Палій-Сидорянський — підполковник (згодом — полковник) Армії УНР. Під час Другого зимового походу Армії УНР очолював Подільську групу військ, яка з 26 жовтня до 25 листопада пройшла з боями 150 км території України і, не маючи змоги з'єднатися з головними силами Ю. Тютюнника, була

сутність зв'язку з Бессарабською групою військ генерал-хорунжого А. Гулого-Гуленка.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої польовим штабом ВУЧК.

Т. 22. — Арк. 37–38. Копія. Машинопис.

1.2. Документи повстанських комітетів, груп та загонів

1.2.1. Нормативно-розпорядчі та звітні

№ 29

1921 р. Не пізніше 16 лютого.

Наказ № 1 отамана С. Заболотного¹ із закликом до батьків не відпускати синів до більшовицького війська. Копію документа зареєстровано секретним підвідділом ОГЧК за вхідним № 950 від 16 лютого 1921 р.

Т. 17. — Арк. 84. (у конверті — арк. 12). Завірена копія. Машинопис.

№ 30

1921 р. Не раніше 12 березня².

Наказ № 2 отамана С. Заболотного адресований усім ревкомам, виконкомам і громадянам України згідно з розпоряд-

---

змушена під натиском Червоної Армії перейти радянсько-польський кордон у зворотному напрямі.

¹ Прізвище отамана повстанців, котрий підписав наказ, у копії документа не зазначено. З огляду на знаходження цього наказу у пакеті документів, вилучених під час арешту отамана С. Заболотного, можна припустити, що наказ підписував саме він.

² Документ не датовано, але, очевидно, його було підготовлено відразу ж після надходження до штабу отамана С. Заболотного наказу С. Петлюри та Ю. Тютюнника від 12 березня 1921 р. «По повстанським військам Української Народної Республіки» про підготовку загального антибільшовицького повстання.

женням Української партизансько-повстанської дієвої ради. Вимагається не переслідувати дезертирів Червоної Армії та українських патріотів, не надавати більшовикам селянські підводи і поширювати відозви Партизансько-повстанської ради серед населення, за що радянським працівникам із приходом української влади обіцяно амністію. Міститься заклик до селян, робітників та інтелігенції готуватися до бою.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 17. — Арк. 84. (у конверті — арк. 13). Копія.

Машинопис.

№ 31

1921 р. 16 березня.

Наказ № 1 отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика із закликом до селян підтримати повстанців харчуванням, кіньми та інформацією про пересування ворожих загонів, а також ігнорувати всі більшовицькі накази; засторогою про неминучу відплату більшовицьким прислужникам. 8 квітня наказ було вивішено повстанцями у с. Буча Лісова¹.

Документ зберігся у вигляді трьох копій, виготовлених у квітні 1921 р. органами місцевої виконавчої влади і міліції для КГЧК та ВУЧК.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 58, 59, 60. Завірена копія.

Машинопис.

№ 32

1921 р. 17 березня.

Доповідь сотника Крижанівського «пану отаману»² про підготовку військової операції проти більшовицького загону в

---

¹ Селище Буча Лісова Ворзельської волості (Ворзельського району) Київського повіту Київської губернії.

² З огляду на наявність в матеріалах справи копій наказу по війську і звернень до населення Гайсинського повіту від отамана 145-го Гайсинського

районі сіл Орлівка, Красносілка та Соболівка Гайсинського повіту.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 50. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 33

1921 р. Не пізніше 27 березня.

Наказ № 115 отамана 144-ї повстанської кінної Надбужанської дивізії Хмари до населення про тимчасове перенесення повітового центру із м. Гайсин до с. Гливичек¹, визнання лише української влади в особах Любичанського² повітового комісара та начальника Глибочанської повітової міліції, її інформування про пересування ворожого війська, розпуск комітетів бідноти, обрання сільських та волосних голів.

Документ зберігся у вигляді копій, виготовлених ОГЧК та ОО КВО.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 53, Т. 17. — Арк. 84
(у конверті — арк. 14). Копія. Машинопис.*

№ 34

1921 р. 27 березня.

Наказ № 116 отамана 144-ї повстанської кінної Надбужанської дивізії Хмари до населення Верхівської та Ободівської волостей про заборону вирубки лісів для потреб більшовицької влади.

Документ зберігся у вигляді копій, виготовлених ОГЧК та ОО КВО.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 53, Т. 17. — Арк. 84
(у конверті — арк. 15). Копія. Машинопис.*

повстанського пішо-кінного полку Зірвиголови можна припустити, що саме до нього звертається сотник Крижанівський.

¹ Так у тексті. Правильно — с. Глибочок нині Теплицького району Вінницької обл.

² Так у тексті. Йдеться, очевидно, про Глибочанського повітового комісара.

№ 35

1921 р. 6 квітня.

Наказ командира 145-го Гайсинського повстанського пішо-кінного полку про кадрові призначення у підрозділі¹.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 55. Копія. Машинопис.

№ 36

1921 р. Не пізніше 9 квітня².

Наказ № 1 уповноваженого Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри помічника отамана Орлика сотника Смутненка про мобілізацію в Гостомельській волості впродовж 6–8 травня козаків 1895–1900 рр. народження.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої уповноваженим Київського повіту.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 56. Завірена копія. Рукопис.

№ 37

1921 р. Не пізніше 15 квітня.

Наказ отамана Голого комітету Городищенського цукрового заводу з вимогою під страхом смерті до 15 квітня 1921 р. виселити із заводу всіх євреїв. Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 52. Копія. Машинопис.

---

¹ У копії наказу не зазначено особи, котра його підписала. Але в самому документі йдеться, зокрема, про призначення командиром полку Андрія Шила. Його псевдо «Зірвиголова» як командира 145-го Гайсинського повстанського пішо-кінного полку, як командира Першого пішо-кінного полку імені отамана Волинця і як отамана «партизанів восьмої тисячі» вказано у внесених до довідника анотаціях копій антибільшовицьких відозв до населення.

² Орієнтовну дату встановлено за письмовою резолюцією відповідального співробітника КГЧК на документі про необхідність виготовлення з нього трьох машинописних копій.

№ 38

1921 р. Не пізніше 26 квітня.

Наказ сотника Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри П. Голубенка начальникові другої дільниці третього лісозаготівельного району про підпорядкування партизанам вирубки лісу та розподілу матеріалу. На документі є печатка зазначеного загону.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 57. Оригінал. Рукопис.

№ 39

1921 р. 13 серпня.

Розпорядження отамана Орлика сотнику Смутненку про його призначення командиром лівого крила Центральної групи наступу на м. Київ із наданням повноважень проводити мобілізацію козаків, формувати повстанські загони та обеззброювати військові частини Червоної Армії на території Петрівської, Димерської, Литвинівської та Гостомельської волостей; інформування про призначення та повноваження отаманів Гонти і К. Яблучка¹ на правому крилі Центральної групи.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 39. Оригінал. Рукопис.

№ 40

1921 р. Початок вересня.

Розпорядження начальника штабу Наддністрянської повстанської бригади отамана Гуляй-Біди командирові повстанського загону с. Семенівка Крутянської волості А. Безштаповському про організацію 20 козаків для проведення вечірньої операції².

Т. 18. — Арк. 22. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Карпо Яблучко та Ілля Унятовський (Гонта) перебували у підпорядкуванні отамана Орлика й очолювали відповідно Другий і Третій партизанські загони ім. С.В. Петлюри.

² Орієнтовну дату та суть запланованої, але не реалізованої операції із знищення волосних списків по продподатку, а також особу командира Семенівського загону встановлено чекістами у грудні 1921 р. під час допиту заарештованого отамана Гуляй-Біди.

1.2.2. Пропагандистські

№ 41

1920 р. 27 грудня.

Звернення отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика до селян і робітників України із закликами підтримати повстанців у боротьбі проти більшовицьких окупантів.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 51. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 42

1920 р. Грудень.

Звернення у віршованій формі отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика до партизан із закликом визволити рідний край від більшовицького поневолення.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 51–51 зв. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 43

1921 р. 1 лютого.

Звернення до селян та робітників України отамана повстанців Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика з роз'ясненням політичного становища в Україні, окресленням благородної місії повстанців як народних визволителів та закликом до підтримки національно-визвольного руху.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 106. Копія. Машинопис.

№ 44

1921 р. Лютий.

Звернення до населення України повстанців Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри з роз'ясненням політичного становища в Україні, окресленням благородної місії повстанців як народних визволителів та закликом до підтримки національно-визвольного руху. Під зверненням стоїть підпис «Ларік Плисака»¹.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 65–65 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 45

1921 р. 5 березня.

Відозва Київського губерньського селяньського повстанкому до червоноармійців з роз'ясненнями, хто є їх справжні вороги, та пропозицією переходити на бік повстанців.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 63. Копія. Машинопис.

№ 46

1921 р. 5 березня.

Відозва Київського губерньського селяньського повстанкому до залізничників із закликом підтримати повстанців та перешкоджати вивозу з України награвованого народного добра.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 64. Копія. Машинопис.

№ 47

1921 р. 13 березня.

Відозва Київського губерньського селяньського повстанкому до населення Полтавщини із повідомленням про заснування

---

¹ Ларік Плисака — це псевдо Ларіона Власенка, уродженця с. Плисецьке Васильківського повіту Київської губернії, котрий на той час був ад'ютантом отамана Орлика.

Всеукраїнського селянського повстанкому та сподіваннями на подальшу перемогу в боротьбі з більшовиками.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 52 зв. Копія. Машинопис.

№ 48

1921 р. 20 березня.

Відозва помічника отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри сотника Смутненка до червоноармійців із закликом переходити на бік повстанців.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 66. Завірена копія.

Машинопис.

№ 49

1921 р. Березень–квітень.

Відозва отамана «партизанів восьмої тисячі» Зірвіголови до селян із запереченням факту розгрому більшовиками військ Головного Отамана С. Петлюри та закликом готуватися весною до загального антибільшовицького повстання.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 54. Копія. Машинопис.

№ 50

1921 р. Березень–квітень.

Відозва отамана «партизанів восьмої тисячі» Зірвіголови до селян із закликом до антибільшовицького повстання.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 50. Завірена копія.

Машинопис.

№ 51

1921 р. Березень—квітень.

Відозва отамана Зірвиголови до козаків із закликом ігнорувати більшовицьку мобілізацію та вступати до очолюваного ним Першого кінно-пішого полку імені отамана Волинця.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 55. Копія. Машинопис.

№ 52

1921 р. 2 квітня.

Звернення Голови діючої повстанської влади П. Задека та отамана повстанських загонів Балтського та Ольгопільського повітів С. Заболотного до Балтського ревкому та парткому з вимогою припинити терор проти селян на контрольованій території та погрозою відповідних дій проти родин партійних працівників та червоноармійців.

Документ зберігся у перекладі російською мовою у вигляді копій, виготовлених чекістами.

Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 16, 17). Завірена копія. Машинопис.

№ 53

1921 р. 4 квітня.

Відозва до українського населення (до козаків) Гонти — отамана Третього повстанського загону ім. С.В. Петлюри. У відозві міститься заклик до збройної боротьби проти більшовиків за вільну Україну.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої Київським губернським ревкомом для КГЧК.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 61. Завірена копія. Машинопис.

№ 54

1921 р. Не пізніше 20 квітня¹.

Відозва повстанців 144-ї повстанської кінної Надбужанської дивізії отамана Хмари до селян із закликом підтримати їх у збройній антибільшовицькій боротьбі.

Документ зберігся у вигляді копії, ймовірно, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 70. Копія. Машинопис.

№ 55

1921 р. Квітень.

Відозва командира 145-го Гайсинського повстанського пішо-кінного полку отамана Зірвиголови до населення Гайсинського повіту із закликом підтримати повстанців в їх збройній боротьбі проти більшовиків.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 54. Копія. Машинопис.

№ 56

1921 р. Квітень–травень.

Звернення до більшовицьких прислужників на селі, ймовірно вчителів-чужинців, від командувача 144-ї повстанської кінної Надбужанської дивізії отамана Хмари із погрозами неминучої розправи від повстанців.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 50. Завірена копія.
Машинопис.*

---

¹ На документ нанесено резолюцію відповідальної особи від 20 квітня 1921 р. про необхідність надіслати копію до відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК, є також відмітка про виконання.

№ 57

1921 р. Весна.

Повстанська відозва до українців з докорами за вичікування та мовчазне терпіння злиднів і ворожих знущань, а також із закликами до національно-визвольного антибільшовицького повстання. Автор невідомий.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 62. Копія. Машинопис.

№ 58

1921 р. Весна.

Відозва отамана повстанців Рубача до російських та українських козаків із закликом не підкорятись «зłodіям-комісарам».

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 52. Копія. Машинопис.

№ 59

1921 р. Весна.

Звернення отамана повстанців Рубача до «жидівських наймитів» із звинуваченнями у знущанні над народом.

Документ зберігся у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 52. Копія. Машинопис.

1.3. Документи учасників повстанського руху

1.3.1. Особисті документи

№ 60

Антонів

1921 р.

Посвідчення № 3, надане отаманом П. Голубенком козаку Запорозької Січі Антоніву, котрий був присланий під вигля-

дом червоноармійця до помічника отамана Орлика сотника Смутненка для організації зустрічі з отаманом Гайовим.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 46. Оригінал. Рукопис.

№ 61

Артеменко Федір Петрович (отаман Орлик)

1919 р. Листопад¹.

Мапа Київської губернії, вилучена під час арешту отамана Орлика 22 січня 1922 р.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 133. Оригінал. Типографський примірник.

№ 62

1921 р. 24 вересня.

Розписка отамана Орлика про одержання 35 млн. карбованців від Третьої ділянки «Ветвестроя»².

Документ засвідчено підписом отамана і печаткою Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри, долучено до складеного відповідальними працівниками ділянки акта про обставини та наслідки збройного нападу.

Т. 10. — Арк. 2 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 63

1921 р. 24 вересня.

Розписка отамана Орлика про одержання друкарської машинки від Третьої ділянки «Ветвестроя».

Документ засвідчено підписом отамана і печаткою Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри, долучено до складеного відповідальними працівниками ділянки акта про обставини та наслідки збройного нападу.

Т. 10. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Установлено за датою виготовлення мапи.

² Третя ділянка «Ветвестроя» — будівельна контора, розташована в с. Клавдієве Київського повіту Київської губернії.

№ 64

1921 р. Не пізніше.

Схематична мапа російської залізниці, накреслена С. Захлистовим. Мапу вилучено під час арешту отамана Орлика 22 січня 1922 р.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 134. Оригінал. Типографський примірник.

№ 65

Афанасьєв Микола Самійлович

1921 р. 10 березня.

Посвідчення № 19 емісара ППШ до Десятого повстанського району М. Афанасьєва, видане на ім'я М. Кедрова, в тому, що він справді є зазначена вище особа і проживає за київською адресою: вул. Круглоуніверситетська, буд. 11, кв. 8. Завірено штампом домового комітету будинків № 9, 11 і 13 по вул. Круглоуніверситетській та підписом секретаря.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 13. Оригінал. Рукопис.

№ 66

1921 р. 26 червня.

Посвідчення № 1024/416 на ім'я М. Кедрова, котрий вирушає до Ізяславського повіту Волинської губернії до родичів. Завірено штампом і печаткою відділу керування Київського губернського ревкому та підписами відповідальних осіб. Дійсне до 25 липня 1921 р. На звороті містяться штамп Особливого відділу КВО, підпис діловода про надання перепустки за № 10927 від 27 червня 1921 р. та підпис заступника начальника від 7 липня 1921 р. з відміткою про відвідання особою районної міліції та печаткою управління Дев'ятого району Ізяславської міліції.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 6. Оригінал. Машинопис.

№ 67

1921 р. 16 липня.

Посвідчення на ім'я М. Кедрова, жителя с. Ставки Волинської губернії, котрий вирушив до м. Києва, де проживає його тітка У. Антонцова. Завірено печаткою ревкому с. Ставки та підписом його голови. Дійсне до 1 серпня 1921 р.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 2. Оригінал. Рукотис.

№ 68

1921 р. 2 вересня.

Посвідчення № 106 на ім'я М. Кедрова, 1904 р. н., котрий з 1 лютого 1921 р. працює помічником діловода Кагарлицького культурадгоспу. Завірено печаткою установи та підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 14. Оригінал. Машинопис.

№ 69

1921 р. 8 вересня.

Посвідчення № 98 на ім'я М. Кедрова, співробітника Кагарлицького культурадгоспу, відрядженого до м. Києва у службових справах. Завірено печаткою Кагарлицького культурадгоспу, а також підписами його завідувача і секретаря. Дійсне до 20 вересня 1921 р.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 15. Оригінал. Машинопис.

№ 70

Бугай Олександр Абрамович

1921 р. Травень¹.

---

¹ Усі завірені та незавірені посвідчення козаків Першого партизанського кінного загону ім. С.В. Петлюри не датовано. Орієнтовний час їх підготовки встановлено на підставі виготовленої чекістами 9 квітня і завіреної копії наказу уповноваженого загону сотника Смутненка про оголошення в Гостомельській волості впродовж 6–8 травня мобілізації козаків 1895–1900 років народження.

Незавірене посвідчення О. Бугая — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 80. Оригінал. Рукопис.

№ 71

Волошин Михайло Сергійович

1921 р. Травень.

Посвідчення М. Волошина — сотника кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 84. Оригінал. Рукопис.

№ 72

Гребенюк Архип Федорович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення А. Гребенюка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 74. Оригінал. Рукопис.

№ 73

Грисюк Іван Андрійович (отаман Гайовий)

1922 р. 27 березня.

Розписка отамана Гайового про одержання повстанцями 101 пуда пшениці на млині у с. Томашівка¹.

Т. 6. — Арк. 9. Оригінал. Рукопис.

№ 74

Данилюк Василь Макарович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення В. Данилюка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 82. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Село Томашівка Лучинської волості Сквирського повіту Київської губернії.

№ 75

Дідковський Йосип Федорович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення Й. Дідковського — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 79. Оригінал. Рукопис.

№ 76

Духота Яків Михайлович

1921 р. Травень.

Посвідчення Я. Духоти — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 88. Оригінал. Рукопис.

№ 77

Єременко Василь Миколайович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення В. Єременка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 75. Оригінал. Рукопис.

№ 78

Єфименко Григорій Петрович

1921 р. Травень.

Посвідчення Г. Єфименка — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 83. Оригінал. Рукопис.

№ 79

Заболотний Семен Федорович

1917 р. Не раніше 24 липня.

Посвідчення С. Заболотного про участь 24 липня у більшовицькому виступі в Петрограді як гренадера гвардії гренадерського полку. Засвідчено штампом і печаткою Третьої роти запасного батальйону гвардії гренадерського полку, а також підписами голови ротного комітету, секретаря та командира роти.

Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 1). Оригінал. Рукопис.

№ 80

1918 р. Грудень.

Посвідчення, видане С. Заболотному — командирю групи із десяти патрулів Першого полку Балтського республіканського війська з уповноваженням на арешт у м. Саврань вартових «летючого загону поміщицьких захисників». Засвідчено підписами командира та ад'ютанта полку, а також полковою печаткою.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 2). Оригінал.
Машинопис.*

№ 81

1919 р. 4 січня.

Посвідчення № 127, видане С. Заболотному — начальнику кінного загону 14-го Балтського республіканського полку з повноваженнями на пошук зброї, екіпажів, коней і спиртних напоїв. Засвідчено підписами командира та ад'ютанта полку, а також полковими штампом і печаткою.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 3). Оригінал.
Машинопис.*

№ 82

1919 р. 6 січня.

Посвідчення № 221, видане козаку 14-го Балтського республіканського полку С. Заболотному про його відрядження у справах полку на Одеський фронт до штабу Головних українських сил. Засвідчено підписами командира та ад'ютанта полку, а також полковою печаткою.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 4). Оригінал.
Машинопис.*

№ 83

1919 р. 1 лютого.

Посвідчення № 620, видане С. Заболотному — командирі кінного загону охоронного куреня Балтської повітової комендатури про відрядження спільно з помічником повітового комісара та тридцятьма козаками до м. Криве Озеро. Засвідчено штампом і печаткою Балтської повітової комендатури та підписом коменданта.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 5). Оригінал.
Машинопис.*

№ 84

1919 р. 13 лютого.

Доручення коменданта Балтського повіту, адресоване командирі кінного загону С. Заболотному, негайно забезпечити агента комісії постачання осідланим конем та супроводом із 5 озброєних козаків для поїздки в с. Дубки у справі вивозу зерна для війська. Засвідчено печаткою Балтської повітової комендатури та підписом коменданта.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 6). Оригінал.
Машинопис.*

№ 85

1919 р. 12 березня.

Посвідчення № 1649, видане С. Заболотному — командирі кінного загону Балтської повітової комендатури. Засвід-

чено печаткою Балтської повітової комендатури та підписом її коменданта і діловода.

Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 8). Оригінал. Рукопис.

№ 86

1919 р. 12 березня.

Посвідчення № 1650 про те, що очолювані С. Заболотним козаки кінного загону Балтської повітової комендатури не одержали грошового утримання за лютий–березень. Засвідчено печаткою Балтської повітової комендатури та підписом її коменданта і діловода.

Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 9). Оригінал. Рукопис.

№ 87

Катич Володимир Сидорович

1921 р. Травень.

Посвідчення В. Катича — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 85. Оригінал. Рукопис.

№ 88

Кисленко Андрій Прокопович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення А. Кисленка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 79. Оригінал. Рукопис.

№ 89

Кисленко Степан Іванович

1921 р. Травень.

Посвідчення С. Кисленка — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено

відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 85. Оригінал. Рукопис.

№ 90

Коваленко Федір Григорович¹

1922 р. 19 лютого.

Посвідчення Ф. Коваленка — заступника голови і скарбника Кожанського товариства «Просвіта». Завірено печаткою товариства і підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 17. Оригінал. Рукопис.

№ 91

Ковальчук Михайло Михайлович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення М. Ковальчука — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 75. Оригінал. Рукопис.

№ 92

Козловський Пилип Адамович²

1921 р. 16 червня.

Членський білет № 384, виготовлений Київським відділенням губернського відділу всеросійської профспілки працівників земельно-лісового господарства на ім'я лісника Поташнянського лісництва П. Козловського. Посвідчення є одним із 37 документів³, упорядкованих чекістами в окремому пакеті,

---

¹ Козак отамана Гайового, вбитий чекістами на подвір'ї оселі голови Кожанського товариства «Просвіта» К. Миколаєнка.

² Будь-яких відомостей про долю лісника П. Козловського, чий хутір було спалено під час чекісько-військової операції з ліквідації повстанців отамана Орлика, у справі немає.

³ Із вмісту пакета анотовано також листа Ф. Рибки до брата, котрим, очевидно, був комендант загону отамана Орлика А. Рибка. Факт загибелі останнього в бою на хуторі П. Козловського є документально підтвердженим. Інші

як такі, що вилучені на хуторі лісника П. Козловського під час проведення там 17 січня 1922 р. чекістсько-військової операції з ліквідації повстанців отамана Орлика.

Т. 11. — Конверт 2. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 93

Короленко Михайло Володимирович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення М. Короленка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 94. Оригінал. Рукопис.

№ 94

Кравченко Олександр Васильович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення О. Кравченка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 76. Оригінал. Рукопис.

№ 95

Кропивницький Іван Іванович

1921 р. Травень.

Посвідчення І. Кропивницького — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 88. Оригінал. Рукопис.

документи пакета до опису не внесено. Вони жодним чином не торкаються повстанського руху та його учасників. Це службові накази, анкети і посвідчення, виготовлені органами місцевої влади (лісовим господарством, повітовим військкоматом і комітетом бідноти с. Майданівка Бородянської волості Київського повіту) у 1918–1921 рр.

№ 96

Кулида Василь Іванович

1921 р. Травень.

Посвідчення В. Кулиди — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. II. — Конверт 1. — Арк. 87. Оригінал. Рукопис.

№ 97

Куракса Максим Кирилович

1921 р. Травень.

Посвідчення М. Куракси — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. II. — Конверт 1. — Арк. 89. Оригінал. Рукопис.

№ 98

Курач Марко Григорович

1921 р. Травень.

Посвідчення М. Курача — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. II. — Конверт 1. — Арк. 89. Оригінал. Рукопис.

№ 99

Куценко Степан Андрійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення С. Куценка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. II. — Конверт 1. — Арк. 92. Оригінал. Рукопис.

№ 100

Литвиненко Григорій Якович

1921 р. Травень.

Посвідчення Г. Литвиненка — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 87. Оригінал. Рукопис.

№ 101

Литвиненко Роман Григорович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення Р. Литвиненка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 77. Оригінал. Рукопис.

№ 102

Матвієнко Данило Якович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення Д. Матвієнка — сотника пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 74. Оригінал. Рукопис.

№ 103

Миколаєнко Калістрат Дмитрович

1918 р. 25 жовтня.

Посвідчення № 485 К. Миколаєнка — голови Кожанського товариства «Просвіта». Завірено печаткою товариства і підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 11. Оригінал. Машинопис.

№ 104

1918 р. 25 жовтня.

Посвідчення № 486 К. Миколаєнка — голови і засновника Кожанського товариства «Просвіта». Завірено печаткою товариства та підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 12. Оригінал. Машинопис.

№ 105

1921 р. 23 листопада.

Посвідчення № 6013 К. Миколаєнка — шкільного вчителя с. Кожанка Білоцерківського повіту. Завірено печаткою відділу народної освіти повітового виконкому і підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 29. Оригінал. Машинопис.

№ 106

1922 р. 27 січня.

Посвідчення № 48 К. Миколаєнка — шкільного вчителя с. Кожанка. Завірено печаткою відділу освіти Кожанського волосного виконкому Білоцерківського повіту і підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 40. Оригінал. Машинопис.

№ 107

1922 р. 15 березня.

Посвідчення № 293 К. Миколаєнка — шкільного вчителя і голови товариства «Просвіта» с. Кожанка, в якому зазначено, що власник посвідчення ніколи не виступав проти радянської влади. Завірено печаткою сільради та підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 26. Оригінал. Машинопис.

№ 108

1922 р. 15 березня.

Посвідчення № 293 К. Миколаєнка — шкільного вчителя і голови товариства «Просвіта» с. Кожанка, в якому зазначено, що власник посвідчення ніколи не виступав проти радянської влади. Завірено печаткою волосного виконкому та підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 10. Оригінал. Машинопис.

№ 109

1922 р. 27 травня.

Посвідчення № 27 К. Миколаєнка, обраного делегатом від товариства «Просвіта» на повітовий з'їзд у м. Біла Церква. Завірено печаткою товариства і підписами відповідальних осіб.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 42. Оригінал. Машинопис.

№ 110

Мінін Іван Іванович

1921 р. Травень.

Посвідчення І. Мініна — сотника Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 91. Оригінал. Рукопис.

№ 111

Морозенко Петро Григорович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення П. Морозенка — чотового пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 81. Оригінал. Рукопис.

№ 112

Мурга Абрам Андрійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення А. Мурги — чотового пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 81. Оригінал. Рукопис.

№ 113

Неволя

1921 р. 27 серпня.

Розписка «дорученого» отамана Гайового сотника Неволі про одержання повстанцями фіксованої кількості жита, пшениці і товчі на млині у с. Томашівка.

Т. 6. — Арк. 5. Оригінал. Рукопис.

№ 114

Онопрієнко Гнат Миронович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення Г. Онопрієнка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 78. Оригінал. Рукопис.

№ 115

Онопрієнко Григорій Олексійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення Г. Онопрієнка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 94. Оригінал. Рукопис.

№ 116

Онопрієнко Олексій Миколайович

1921 р. Травень.

Посвідчення О. Онопрієнка — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ заві-

рено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 84. Оригінал. Рукопис.

№ 117

Островецький Володимир Сергійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення В. Островецького — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 77. Оригінал. Рукопис.

№ 118

Островецький Петро Сергійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення П. Островецького — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 78. Оригінал. Рукопис.

№ 119

Петренко Овсій Степанович

1921 р. Травень.

Посвідчення О. Петренка — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 86. Оригінал. Рукопис.

№ 120

Попович Олексій Іванович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення О. Поповича — чотового пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 80. Оригінал. Рукопис.

№ 121

Пшоник Йосип Петрович

1923 р. 11 жовтня.

Тимчасовий дозвіл на проживання в країні, виданий Й. Пшоніку Дирекцією поліції та загальної безпеки Міністерства внутрішніх справ Румунії.

Т. 28. — Конверт 4. — Арк. 1.

№ 122

1925 р. 12 лютого¹.

Грошовий переказ на суму 300 лей на прикордонний пікет у с. Косоуці від І. Ляцера з м. Кишинів, одержаний Й. Пшоником для передачі Є. Костенку. На звороті міститься завірена відповідальним співробітником КРО ГПУ УССР копія документа з перекладом окремих даних з румунської на російську мову.

*Т. 28. — Конверт 4. — Арк. 6. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 6 зв. Завірена копія. Рукопис.)*

№ 123

Рибка Антон Михайлович

1921 р. 21 вересня.

Посвідчення № 135, видане А. Рибці — комендантові штабу Північної групи військ УНР. Документ завірено печаткою та підписом отамана Північної групи Орлика.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 38. Оригінал. Рукопис.

№ 124

Смирнов Іван Васильович

1921 р. Травень.

---

¹ У документі дату його створення не зазначено, але зі змісту можна припустити, що Й. Пшоник одержував гроші напередодні нелегального перетину румунсько-радянського кордону 12 лютого 1925 р.

Незавірене посвідчення І. Смирнова — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Конверт 1. — Арк. 93. Оригінал. Рукопис.

№ 125

Стадниченко Іван Якимович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення І. Стадниченка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 76. Оригінал. Рукопис.

№ 126

Ульяненко Кирило Васильович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення К. Ульяненка — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 92. Оригінал. Рукопис.

№ 127

Хоменко Яків Несторович (сотник Смутненко)

1921 р. 19 липня.

Посвідчення, видане сотнику Смутненку — помічникові отамана Орлика, уповноваженому до с. Гостомель на переговори з командиром Першої київської окремої бригади про перехід козаків на бік радянської влади та складання зброї, згідно з оголошеною амністією¹. Документ завірено печаткою і підписом отамана Орлика.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 40. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Отаман Орлик у липні 1921 р. вів переговори про умови амністії з угорським комуністом Лайошем Гавро — командиром Першої київської стрілецької бригади Червоної Армії.

№ 128

Шаровар Василь Сергійович

1921 р. Травень.

Посвідчення В. Шаровара — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 86. Оригінал. Рукопис.

№ 129

Шаровар Петро Сергійович

1921 р. Травень.

Посвідчення П. Шаровара — козака кінної сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри. Документ завірено відповідною печаткою та підписом помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 90. Оригінал. Рукопис.

№ 130

Шахрай Іван Юрійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення І. Шахрая — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 93. Оригінал. Рукопис.

№ 131

Шиманський Симон Вікентійович

1921 р. Травень.

Незавірене посвідчення С. Шиманського — козака пішої сотні Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 82. Оригінал. Рукопис.

1.3.2. Щоденники, твори, листування, фотографії

№ 132

Афанасьєв Микола Самійлович

1920 р. 7 травня.

Вірш «Інтернаціонал по Новому» написано у м. Києві на честь звільнення Армією УНР столиці України від більшовиків. Автор невідомий. Виявлено під час обшуку в М. Афанасьєва.

Т. 28. — Конверт 10. — Арк. 11. Оригінал. Рукопис.

№ 133

Артеменко Федір Петрович (отаман Орлик).

1921 р. 1 серпня.

Лист отамана Орлика до свого помічника сотника Смутненка із подякою за відмову від переходу на бік більшовиків за амністією, проханням готуватися до отримання нових наказів та інструкцій щодо організації подальшої повстанської боротьби.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 41. Оригінал. Рукопис.

№ 134

1922 р. Не пізніше 26 січня.

Фотографія Ф. Артеменка, зроблена після його захоплення чекістами 22 січня 1922 р. Зображений на лікарняному ліжку в лазареті КГЧК. На звороті — власноручний підпис Ф. Артеменка, засвідчений 26 січня 1922 р. начальником підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК А. Колесніковим.

Т. 8. — Арк. 12.

№ 135

Галкін Володимир Сидорович¹

1921 р. Липень.

Лист отаманові Північного фронту про стурбованість через відсутність протягом місяця обумовленого зв'язку.

Т. 11. — Арк. 48. Оригінал. Рукопис.

№ 136

Гулий-Гуленко Андрій Олексійович

1922 р. 21 липня.

Фотографія заарештованого А. Гулого-Гуленка. Зображений анфас. На правий нижній кут фотокартки нанесено його власноручний засвідчуваний надпис від 21 липня 1922 р.

КСС. — Т. 1. — Арк. 4.

№ 137

1922 р. 21 липня.

Фотографії заарештованого А. Гулого-Гуленка. Зображений у профіль. Фото збережено у двох примірниках без засвідчуваних надписів.

КСС. — Т. 1. — Арк. 5, Т. 13. — Арк. 168 (у конверті).

№ 138

Заболотний Семен Федорович

1919 р. 27 лютого.

Лист Раколовського виконавчого комітету до коменданта м. Балти про передачу до комендатури за посередництвом

---

¹ Лист отаманові Північного фронту не містить дати і підпису, зберігається в пакеті документів, вилучених під час арешту отамана Орлика. Є підстави вважати, що зазначеного листа отаманові Орлику підготував емісар ППШ в Україні генерал-хорунжий Армії УНР В. Галкін. У липні 1921 р. він перебував у розташуванні отамана Орлика, котрого і призначив командувачем Північного фронту замість Ю. Мордалевича. Останній у червні 1921 р. перейшов до більшовиків за амністією.

козака кінного ескадрону м. Балти К. Запорожця двох верхових коней та одного сідла, з повідомленням про вилучення іншого сідла сотником С. Заболотним. Засвідчено штампом та печаткою виконкому та підписами його голови та секретаря.

Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 7). Оригінал. Рукопис.

№ 139

1919 р. 1 квітня.

Рапорт сотника кінної сотні Ольгопільської комендатури С. Заболотного до повітового коменданта з проханням взяти на повне утримання з 1 лютого 1919 р. козаків дорученої йому сотні.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 10). Оригінал.
Рукопис.*

№ 140

1919 р. 2 жовтня.

Лист Цупкому з дорученням посланцеві Г. Шевченку прибути до м. Балти і передати гроші (20 тис. крб.) сотникові С. Заболотному. Засвідчено печаткою Цупкому та підписами його голови і секретаря.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 11). Оригінал.
Рукопис.*

№ 141

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Фотографія С. Заболотного, виготовлена, ймовірно, упродовж 24 січня — 5 березня під час перебування його під слідством. Зображений анфас.

Т. 17. — Арк. 31 (у конверті). Оригінал.

№ 142

Куценко Михайло Семенович

1913 р. 20 липня.

Фотографія М. Куценка, зроблена у м. Баку й адресована батькам. Дату і місце виготовлення фотокартки, а також адресата М. Куценко зазначив на звороті власноручно.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 7.

№ 143

1913 р. 20 липня.

Фотографія М. Куценка у колі рідних або близьких, виготовлена у м. Баку й адресована батькам, брату та сестрам. Дату і місце фотозйомки, а також адресатів М. Куценко зазначив на звороті власноручно.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 8.

№ 144

1913 р.

Фотографія М. Куценка, зроблена, ймовірно, в м. Баку й адресована родині.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 5.

№ 145

Не пізніше 1917 р.

Фотографія М. Куценка з товаришем за часів Першої світової війни, виготовлена у м. Тернопіль.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 4.

№ 146

Не пізніше 1917 р.

Фотографія М. Куценка, зроблена, ймовірно, у м. Ямпіль Подільської губернії за часів Першої світової війни.

Т. 28. — Конверт 4. Підконверт 13.

№ 147

1922 р. Вересень.

Лист М. Куценка агенту дорожньо-транспортних органів ГПУ станції Кожанка А. Дяченку із поясненням причин пере-

ховування в лісах, запевненням у лояльності до влади та висловленням стурбованості долею власної сім'ї¹.

Т. 6. — Арк. 12–16. Оригінал. Рукопис.

№ 148

Миколаєнко Калістрат Дмитрович

1922 р. Не пізніше 12 вересня².

Вірш «На злобу біжучого часу» із закликом до боротьби за визволення України від іноземних поневолювачів. Автор невідомий. Виявлено під час обшуку в заарештованого К. Миколаєнка.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 47. Оригінал. Машинопис і рукопис.

№ 149

Остряниця Василь³

1921 р. 6–7 квітня.

Щоденник осавула В. Остряниці про рейди населеними пунктами Вінничини (села Теплик, Орлівка, Пологи та ін.) 145-го Гайсинського повстанського пішо-кінного полку отамана Зірвиголови. Документ вилучено у загиблого автора і збережено у вигляді копії, виготовленої ОО КВО.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 54. Копія. Машинопис.

№ 150

Рибка Антон Михайлович

1922 р. 25 грудня⁴.

---

¹ Відправника та адресата листа, а також орієнтовний час його написання встановлено за протоколом допиту К. Миколаєнка від 13 вересня 1922 р.

² Вірш не датовано. 12 вересня — дата арешту К. Миколаєнка.

³ В. Остряницю призначено осавулом 145-го Гайсинського повстанського пішо-кінного полку за наказом від 6 квітня 1921 р. командира полку отамана Зірвиголови.

⁴ 25 грудня 1922 р. — так у тексті. Дата виставлена відправником листа помилково. Листа написано, очевидно, 25 грудня 1921 р. за старим стилем, тобто 8 січня 1922 р. за новим стилем.

Лист А. Рибці від брата — Ф. Рибки. Брат повідомляє про вимушений вступ до Червоної Армії, за що просить вибачення; сповіщає про перебування на Різдво вдома і скорий від'їзд до м. Києва для порятунку заарештованого Миколи; надсилає вітання Павлу, отаману і всім козакам¹.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 38. Оригінал. Рукопис.

№ 151

Пшоник Йосип Петрович

1923 р. Не пізніше 11 жовтня.

Фотокартка Й. Пшоника в посвідченні, виданому в Румунії.

Т. 28. — Конверт 4. — Арк. 1.

№ 152

Тютюнник Юрій Йосипович

1921 р. 7 серпня.

Лист генералові-поручнику Ю. Тютюннику від начальника Донських козачих частин у Польщі полковника М. Гнило-рибова із проханням якнайширшого сприяння осавулу Данилову у виконанні термінового доручення, важливого і для донців, і для українців.

Документ збережено у вигляді копії, виготовленої чекістами.

Т. 22. — Арк. 39. Копія. Машинопис.

№ 153

Чехович Михайло Францович

1921 р. Не пізніше 1 грудня.

Фотокартка М. Чеховича, виготовлена до його арешту.

Т. 18. — Арк. 8. Оригінал.

---

¹ Микола і Павло Рибки; отаман і козаки — Орлик та очолювані ним повстанці Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Автор невідомий¹

1921 р.

Відомості з життя та діяльності Ю. Тютюнника. Фрагмент документа. Опис перервано інформацією про наказ Головного Отамана С. Петлюри від 5 грудня 1919 р. про призначення Ю. Тютюнника заступником командувача Армією УНР генерал-поручника М. Омеляновича-Павленка.

Т. 22. — Арк. 40–41. Неповний документ. Машинопис.

1.3.3. Писемні свідчення, звернення, розписки репресованих

Алексєєв Віктор Олексійович

1922 р. Не пізніше 15 березня.

Свідчення В. Алексєєва про перебування в Польщі у складі інтернованої Армії УНР, проходження розвідувальних курсів при ППШ та направлення у липні 1921 р. до м. Києва як начальника розвідки; організацію розвідувальної діяльності, встановлення зв'язків із емісаром ППШ М. Афанасьєвим, керівником підпілля у Київському повіті Косарем² та по-

¹ Документ, імовірно, виготовлено у ППШ і переправлено до України як агітаційний матеріал.

² Отаман Косар — псевдо сотника Армії УНР Дранника Пилипа Васильовича, залишеного восени 1920 р. для організації повстанського руху в Україні. Утворив власну повстанську організацію на території Київського і Білоцерківського повітів Київської губернії. У червні 1921 р. встановив зв'язки із повстанцями отамана Гайового, а в серпні–вересні 1921 р. — із емісаром ППШ до Десятого повстанського району М. Афанасьєвим та начальником розвідки ППШ у м. Києві В. Алексєєвим, а за їхнього посередництва — зі штабом Ю. Тютюнника у м. Львові. 13 серпня 1922 р. як голова повстанському Київського повіту організував зібрання провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів, за рішенням якого очолив повстанком Десятого району. Заарештовано у грудні 1929 р. За постановою судової трійки при

встанським центром «Козача рада Правобережної України»; передачу до ППШ добутої інформації про залізничні перевезення, дислокацію частин військ КВО та реєстрацію комуністів.

*Т. 24. — Арк. 1–4. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 5–6. Копія. Машинопис.)*

№ 156

1922 р. 15 березня.

Звернення В. Алексеєва до «голови надзвичайної слідчої комісії Київської губернії»¹ із запевненням у розкаянні в попередній антибільшовицькій діяльності та проханням використати його як військового спеціаліста за місцем народження — у Туркестанській Республіці.

*Т. 24. — Арк. 22–23. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 24. Копія. Машинопис.)*

№ 157

1922 р. 26 березня.

Свідчення В. Алексеєва про встановлення стосунків із давнім армійським товаришем П. Піонтеком та одержання від нього відомостей про дислокацію, чисельність та озброєння курсантів Київського гарнізону.

*Т. 24. — Арк. 9. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 10. Копія. Машинопис.)*

колегії ГПУ УССР від 25 березня 1930 р. засуджено до розстрілу. Вирок виконано 7 квітня 1930 р. За висновком військової прокуратури КВО від 27 березня 1989 р. реабілітовано.

¹Звернення В. Алексеєва адресовано начальнику КГО ГПУ УССР Я. Лівшицю або ж начальнику СОО КГО ГПУ УССР Ю. Кривцю, підрозділ якого розробляв оперативно-слідчу справу.

№ 158

1922 р. 30 березня.

Свідчення В. Алексеєва про історію стосунків з М. Афанасьєвим та членами його родини, їхнє сприяння встановленню зв'язків із місцевим підпіллям та пошуку кур'єра для передачі інформації до ППШ.

*Т. 24. — Арк. 18–19 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 20–20 зв. Копія. Машинопис.)*

№ 159

1922 р. 30 березня.

Свідчення В. Алексеєва про обставини отримання в ППШ шифру для передачі добутої розвідувальної інформації.

Т. 24. — Арк. 26 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 160

Афанасьєв Микола Самійлович

1922 р. Не пізніше 14 січня.

Надання М. Афанасьєвим прикмет художника Пилипа Васильовича¹ та відомостей про місце його проживання.

Т. 27. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис.

№ 161

1922 р. Лютий–березень².

Свідчення М. Афанасьєва про стосунки його сім'ї із підпільником Пилипом Васильовичем, полковником В. Алексеєвим і П. Фесаєм, залученим до збору розвідувальної інформації для останнього.

Т. 24. — Арк. 66–67. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Йдеться про П. Дранника. Документ датовано числом, коли оперативні співробітники отримали вказівку наглядати за його київським помешканням.

² Документ датовано з огляду на припущення про дотримання слідчими хронології під час упорядкування справи.

№ 162

Гулий-Гуленко Андрій Олексійович

1922 р. 19 липня.

Свідчення А. Гулого-Гуленка про власну участь в українському визвольному русі з жовтня 1920 р. при Директорії УНР; про підготовку у квітні–листопаді 1921 р. на посаді начальника повстанського штабу Південної групи військ УНР у Румунії спільно із ППШ Ю. Тютюнника в Польщі та за сприяння військових розвідок зазначених країн і Франції збройного виступу інтернованих українських військових частин з метою підняття загального антибільшовицького повстання в Україні; про обставини збройного виступу 19 листопада 1921 р. Південної групи військ УНР, перебування зі штабом Південної групи у листопаді–грудні в Україні та згортання діяльності штабу після повернення 28 грудня 1921 р. до Румунії; про два відвідування України у 1922 р. та обставини арешту.

*Т. 13. — Арк. 88–97. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 98–102. Переклад рос. мовою. Копія. Машинопис.)*

№ 163

1922 р. 20 липня.

Свідчення¹ А. Гулого-Гуленка про власну біографію до 1917 р., участь в українському визвольному русі у 1917–1920 рр. та організації збройного виступу інтернованих військових частин УНР 1921 р.; діяльність у Бессарабії румунської, польської, французької та врангелівської розвідок і настрої української еміграції в Румунії та Польщі.

*Т. 13. — Арк. 103–108. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 113–119. Переклад рос. мовою. Завірена копія².
Машинопис.)*

---

¹ Свідчення від 20–22 липня надано начальнику ОГПО ГПУ УССР С. Дукельському.

² Документ складено в довільній формі з одночасним вміщенням свідчень А. Гулого-Гуленка за 20 та 21 липня 1921 р.

№ 164

1922 р. 21 липня.

Свідчення А. Гулого-Гуленка про власну участь в організації збройного виступу із Румунії інтернованих військових частин УНР у травні–жовтні 1921 р. і перебування в Україні у жовтні–грудні того ж року зі штабом Південної групи військ УНР; згортання діяльності штабу в лютому–березні 1922 р. та мету подальших відвідувань України; вплив Франції на зовнішню політику Польщі і Румунії.

Т. 13. — Арк. 109–112. Оригінал. Рукопис.

№ 165

1922 р. 22 липня.

Свідчення А. Гулого-Гуленка про підготовку у другій половині 1921 р. Партизансько-повстанським штабом у Польщі та штабом Південної групи військ УНР у Румунії за сприяння військових розвідок зазначених країн та Франції збройного виступу інтернованих українських військових частин з метою підняття загального антибільшовицького повстання в Україні, а також про причини провалу задуманої акції.

*Т. 13. — Арк. 120–123 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 124–124 зв. Переклад рос. мовою. Завірена копія.
Машинопис.)*

№ 166

1922 р. 23 липня.

Заява А. Гулого-Гуленка помічниківі начальника Третього відділення О. Євгенєву¹ із пропозицією використати його як

---

¹ У протоколі допиту А. Гулого-Гуленка від 18 серпня 1922 р. зазначено посаду слідчого О. Євгенєва — помічник начальника Третього відділення ПП ГПУ на Правобережній Україні. В опублікованих джерелах є відомості про Євгенєва (Левіна) Олександра Гнатовича, на той час уповноваженого з інформації ОГПО ГПУ УССР.

агента для викриття антирадянських намірів української та російської еміграції, а також румунської, польської та французької контррозвідок.

*Т. 13. — Арк. 150–151 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 152–152 зв. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 167

1922 р. 23 липня.

Заява А. Гулого-Гуленка помічникові начальника Третього відділення О. Євгенєву про діяльність штабу Південної групи військ УНР із окресленням підпорядкованої території Правобережної України і поставлених перед штабом завдань; перерахуванням відповідальних співробітників, направлених до визначених районів для організації повстанського руху.

*Т. 13. — Арк. 153–154 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 155–155 зв. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 168

1925 р. 6 травня.

Розписка А. Гулого-Гуленка в отриманні обвинувального висновку НКЮ УСССР від 27 липня 1923 р.

Т. 12. — Арк. 9. Оригінал. Рукопис.

№ 169

1925 р. 28 травня.

Розписка А. Гулого-Гуленка в отриманні вироку надзвичайної сесії Харківського губсуду від 27 квітня 1925 р.

Т. 12. — Арк. 19. Оригінал. Рукопис.

№ 170

1925 р. 29 травня.

Заява А. Гулого-Гуленка до наглядової комісії ДОПР щодо клопотання перед Харківською губернською розподільчою комісією про зняття з нього суворої ізоляції.

Т. 12. — Арк. 20. Оригінал. Рукопис.

№ 171

1925 р. 12 жовтня.

Заява А. Гулого-Гуленка до наглядової комісії ДОПР щодо клопотання про дострокове звільнення.

Т. 12. — Арк. 29. Оригінал. Рукопис.

№ 172

1925 р. 4 грудня.

Заява А. Гулого-Гуленка до наглядової комісії ДОПР щодо клопотання перед Харківською губернською розподільчою комісією про зняття з нього суворої ізоляції.

Т. 12. — Арк. 35. Оригінал. Рукопис.

№ 173

Заболотний Семен Федорович

1922 р. 27 лютого.

Репорт С. Заболотного начальника відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК про надання йому та М. Китайському харчів, тютюну та літератури.

Т. 17. — Арк. 18. Оригінал. Рукопис.

№ 174

1922 р. 3 березня.

Репорт С. Заболотного начальника відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК з повідомленням про забезпечення його та М. Китайського книгами та із проханням сприяти забезпеченню їх грошима і харчами.

Т. 17. — Арк. 17. Оригінал. Рукопис.

№ 175

Китайський Марко Євдокимович

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Оформлені у «тезах» свідчення М. Китайського про уряд УНР та інтерновану армію; діяльність ППШ і сприяння їй

Польщі та Румунії; організацію повстанського руху в Україні, зокрема у Балтському й Ольгопільському повітах тощо.

Т. 17. — Арк. 57–62 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 176

1922 р. 9 березня.

Рапорт М. Китайського начальникові відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК з проханням про надання харчів та тютюну.

Т. 17. — Арк. 65. Оригінал. Рукопис.

№ 177

1922 р. 9 березня.

Доповідь М. Китайського начальникові відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК із запевненням у необізнаності про наміри С. Заболотного щодо втечі, розкаянні та відданості радянській владі, а також пропозицією допомогти в розкритті пунктів перетину кордону по р. Збруч та захопленні отаманів Хмари та Круковського.

Т. 17. — Арк. 66–66 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 178

1922 р. Не раніше 9 березня¹.

Фрагмент доповіді М. Китайського начальникові відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК із запевненням у розкаянні та відданості радянській владі, а також пропозицією допомогти в пошуку зниклого отамана С. Заболотного та розкритті пунктів перетину кордону по р. Збруч.

Т. 17. — Арк. 63–64. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Кінцівка доповіді, де могло бути зазначено дату її створення, не збереглася. Дату встановлено за змістом документа, в якому не лише відтворено, але й розширено і доповнено зміст доповіді від 9 березня.

№ 179

1922 р. 9 травня.

Заява М. Китайського начальникові відділу боротьби з бандитизмом ГПУ УССР із запевненням у розкаянні в попередній діяльності і проханням або виявити довіру, або засудити до розстрілу.

Т. 17. — Арк. 68. Оригінал. Рукопис.

№ 180

1922 р. 17 травня.

Заява М. Китайського начальникові відділу боротьби з бандитизмом ГПУ з повідомленням про голодування сусіда по камері Білаша.

Т. 17. — Арк. 67. Оригінал. Рукопис.

№ 181

Куценко Михайло Семенович

1923 р. 2 лютого.

Касаційне оскарження М. Куценка до ВУЦИК щодо вироку надзвичайної сесії КГРТ про застосування вищої міри покарання.

Т. 3. — Арк. 38–41. Оригінал. Рукопис.

№ 182

Миколаєнко Калістрат Дмитрович

1922 р. Не пізніше 3 жовтня¹.

Заява К. Миколаєнка до БЦО КГО ГПУ УССР про наявність у М. Куценка радянських документів та отриману від нього звістку про підготовку спільного наступу на Україну із

---

¹ Заяви К. Миколаєнка до БЦО КГО ГПУ УССР підготовлено під час його перебування 12 вересня — 3 листопада 1922 р. під слідством у м. Біла Церква. Дату уточнено за часом виготовлення завіреної копії однієї із заяв.

території Польщі та Румунії військ П. Врангеля, Б. Савинкова та С. Петлюри.

*Т. 4. — Арк. 107. Оригінал. Машинопис.
(Арк. 98. Завірена копія. Машинопис).*

№ 183

1922 р. Не пізніше 3 жовтня.

Заява К. Миколаєнка до Білоцерківського відділення КГО ГПУ УСССР про наявність зброї в окремих жителів с. Кожанка.

Т. 4. — Арк. 105. Оригінал. Машинопис.

№ 184

1922 р. Не пізніше 3 жовтня.

Заява К. Миколаєнка до БЦО КГО ГПУ УСССР щодо джерел отримання повстанцями інформації про збір продподатку.

Т. 4. — Арк. 106. Оригінал. Машинопис.

№ 185

Олійник Григорій Андрійович

1923 р. 2 лютого.

Касаційне оскарження вироку надзвичайної сесії КГРТ від засудженого до розстрілу Г. Олійника. Адресовано до Всеукраїнського центрального виконавчого комітету. Ймовірно, написано М. Куценком.

Т. 3. — Арк. 97–97 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 186

Пшоник Йосип Петрович

1925 р. 22 квітня.

Заява Й. Пшоника про захворювання цингою, головні та грудні болі із проханням дозволити частково використати вилучені у нього кошти для купівлі харчів та ліків, звернутися до Ю. Тютюнника по матеріальну допомогу або ж до лікарні.

Т. 16. — Арк. 35. Оригінал. Рукопис.

№ 187

1925 р. 10 серпня.

Розписка Й. Пшоники в отриманні обвинувального висновку.

Т. 16. — Арк. 40. Оригінал. Рукопис.

№ 188

1925 р. 30 серпня.

Розписка Й. Пшоники в отриманні копії вироку за його справою.

Т. 16. — Арк. 53. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 189

Усатий Маркіян Пилипович

1925 р. грудень¹.

Доповідь М. Усатого про участь у Першій світовій війні у 1914–1918 рр. та службу в Армії УНР у 1918–1919 рр.; обставини перебування в Румунії та неодноразові перетини румунсько-радянського кордону, зокрема у серпні–вересні 1921 р. для забезпечення зв'язку штабу Південної групи військ УНР з його емісарами Шклярком та Гнибідюю, а також у 1922–1923 рр. як емісара румунської та французької розвідок; про останню подорож до радянської України з метою амністуватися.

Т. 15. — Арк. 24–47. Оригінал. Рукопис.

(Арк. 48–55. Копія. Машинопис.)

№ 190

1925 р. 4 лютого.

Розписка М. Усатого в отриманні обвинувального висновку.

Т. 15. — Арк. 128. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Документ не датовано, але можна припустити, що М. Усатий його готував у другій половині грудня для подання в СОЧ ГПУ УССР.

№ 191

Чехович Михайло Францович

1921 р. 1 грудня.

Попередня заява голові ОГЧК Я. Дейчу заарештованого М. Чеховича із проханням використати його як таємного співробітника та запевненням у готовності надати за першою вимогою детальний план організації ним розвідки в Румунії.

Т. 18. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис.

№ 192

1921 р. 4 грудня.

Заява М. Чеховича голові ОГЧК Я. Дейчу із запевненням у розкаянні за минулу боротьбу проти радянської влади та намірах спокутувати свою провину подальшою співпрацею з ВУЧК.

Т. 18. — Арк. 1. Оригінал. Машинопис.

№ 193

1921 р. 10 грудня.

Лист М. Чеховича голові ОГЧК про власну біографію до 1918 р., службу в Армії УНР та участь у повстаннях проти гетьмана П. Скоропадського та генерала А. Денікіна¹; структуру Наддністрянської повстанської бригади Південної групи військ УНР, її зв'язки зі штабами Південної групи і дивізії отамана С. Заболотного; підготовку антибільшовицького повстання, зокрема збройного виступу із Румунії загону полковника Й. Пшоника.

Т. 18. — Арк. 5–7. Завірена копія. Машинопис.

---

¹ Сповідь М. Чеховича обривається на обставинах його служби в Армії УНР у 1919–1920 рр. і продовжується вже діяльністю на посаді начальника штабу Наддністрянської повстанської бригади Південної групи військ УНР, що свідчить про втрату частини документа.

№ 194

1921 р. 15–16 грудня.

Заява М. Чеховича із проханням використати його як таємного співробітника та пропозицією детального плану організації ним розвідки в Румунії з метою повного викриття петлюрівських організацій в Україні та за кордоном: їх дислокації, намірів, діяльності, зв'язків тощо. Документ у двох примірниках.

Т. 18. — Арк. 9–12, 13–16. Оригінал. Машинопис.

2. ДОКУМЕНТИ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ УССР ПРО БОРТЬБУ З ПОВСТАНСЬКИМ РУХОМ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УНР

2.1. Документи органів ВУЧК–ГПУ–НКВД УССР та суду

2.1.1. Інформаційно-статистичні та розпорядчі

№ 195

1921 р. 2 червня.

Супровідний лист до ВУЧК від голови КГЧК Я. Лівшиця про пересилку захоплених у повстанців канцелярії отаманів Орлика та Ю. Мордалевича.

Т. 10. — Арк. 22. Завірена копія. Машинопис.

№ 196

1921 р. 6 жовтня.

Постанова уповноваженого в боротьбі з бандитизмом ДТЧК Південної залізниці В. Монастирецького щодо пересилки матеріалів про пограбування повстанцями отамана Орлика Третьої ділянки «Ветвестроя» на розгляд до ОДТЧК ст. Київ-Пасажирський. Постанову затверджено начальником СОО ДТЧК Південної залізниці (підпис нерозбірливо).

Т. 10. — Арк. 40. Оригінал. Рукопис.

№ 197

1921 р. 15 жовтня.

Шифротелеграма голови КГЧК Я. Лівшиця голові Чернігівської губернської ЧК з повідомленням про направлення штабом Ю. Тютюнника на Чернігівщину для ведення підпільної роботи хорунжого окремої кінної дивізії Гладкого.

Т. 27. — Арк. 253. Оригінал. Машинопис.

№ 198

1921 р. Не пізніше 18 листопада¹.

Витяг з відомостей від 17 жовтня 1921 р. інформаційного відділення секретно-політичного підвідділу ЮЖОКТЧК про регулярні пограбування отаманом Орликом складів мануфактури для робітників торф'яних розробок під м. Києвом та про особу, спроможну надати із цього питання додаткову інформацію. Витяг підготовлено секретарем інформаційного відділення.

Т. 29. — Конверт. 5. — Арк. 4. Оригінал. Машинопис.

№ 199

1921 р. 23 листопада.

Записка т.в.о. начальника СОУ — начальника особливого відділу ВУЧК К. Зонова і т.в.о. начальника відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК Степанковського, надіслана по прямому проводу начальнику СОУ ВЧК В. Менжинському та через особливий відділ КВО Ю. Євдокимову². Повідомляється про відбиття наступу із території Румунії на м. Тирасполь «банди петлюрівського полковника Й. Пшоника» та загрозу оперативну обстановку в регіоні.

Т. 29. — Конверт 3. — Арк. 4. Оригінал. Машинопис.

№ 200

1921 р. 12 грудня.

Записка заступника голови КГЧК — начальника СОО КГЧК Ю. Кривця, надіслана по прямому проводу начальникові СОУ ВУЧК Ю. Євдокимову. Повідомляється про арешт емісара ППШ до Десятого району М. Афанасьєва і розкриття

---

¹ Орієнтовну дату встановлено за рукописною поміткою на документі «Визван на 16 ч. 18/XI».

² Ю. Євдокимов на той час перебував на посаді начальника СОУ та ОО ВУЧК. Попередньо, до накладення К. Зоновим обмежувальної резолюції, копії документа планувалося надіслати також голові СНК УССР Х. Раковському та т.в.о. командувача військ в Україні та Криму К. Авксентьєвському.

під час слідства його завдань, маршруту, зв'язків та діяльності, а також ведення оперативної розробки стосовно інших пов'язаних з ним представників київського підпілля.

Т. 27. — Арк. 247. Оригінал. Машинопис.

№ 201

1921 р. 12 грудня.

Записка СОО КГЧК, надіслана по прямому проводу начальнику СОУ ВУЧК Ю. Євдокимову, про перебіг і результати оперативної розробки начальника контррозвідки ППШ полковника В. Алексеєва. Машинописний текст документа доповнено від руки заступником голови КГЧК — начальником СОО Ю. Кривцем.

Т. 27. — Арк. 1. Оригінал. Машинопис, рукопис.

№ 202

1921 р. 17 грудня.

Шифротелеграма т.в.о. начальника СОУ та ОО ВУЧК К. Зонова голові ОГЧК С. Дукельському із розпорядженням повідомити про наміри оперативного використання М. Чеховича.

Т. 18. — Арк. 23. Копія. Машинопис.

№ 203

1921 р. 27 грудня.

Шифротелеграма т.в.о. начальника СОУ ВУЧК К. Зонова до м. Житомира про оперативну розробку в контакті з КГЧК явок на території Волинської губернії заарештованого емісара ППШ М. Афанасьєва. Копію телеграми надіслано до КГЧК.

Т. 27. — Арк. 258. Оригінал. Машинопис.

№ 204

1921 р. 27 грудня.

Шифротелеграма начальника СОО КГЧК Ю. Кривця до м. Житомира із наведенням явок на території Волинської

губернії заарештованого емісара ППШ М. Афанасьєва для їх подальшої оперативної розробки в контактi з КГЧК. Копію телеграми надіслано до ВУЧК.

Т. 27. — Арк. 259. Оригінал. Рукопис.

№ 205

1921 р.

Довідка КГЧК про повстанський загін отамана Орлика з описом біографії отамана, дислокації, принципів та окремих фактів діяльності повстанців, структури підрозділів його загону тощо. Фрагмент документа про повстанські формування.

Т. 8. — Арк. 7. Фрагмент. Машинопис.

№ 206

1922 р. 6 січня.

Інформаційне орієнтування СОУ ВУЧК усім ЧК та ОО, зокрема голові КГЧК Я. Лівшицю, про структуру й історію функціонування органів «петлюрівської» контррозвідки та розвідки.

Т. 27. — Арк. 107–108. Завірена копія. Машинопис.

№ 207

1922 р. 7 або 8 січня¹.

Меморандум № 296 СОЧ² щодо відомостей зі штабу 397-го стрілецького полку про пересування Житомирським шосе повстанських загонів отаманів Орлика та І. Струка.

Т. 10. — Арк. 41. Завірена копія. Машинопис.

---

¹ Дату встановлено зі свідчень 27 січня 1922 р. заарештованого отамана Орлика про спільне на той час пересування повстанських загонів.

² Тут, як і в меморандумі № 330 (документ № 211), мова може йти про СОЧ ОДТЧК ст. Київ-Пасажирський.

№ 208

1922 р. 9 січня.

Репорт командира розвідувальної групи Радомишльського політбюро П. Шулипенка про сутичку розвідників з повстанцями та про власноручне поранення ним отамана Орлика.

Т. 8. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис.

№ 209

1922 р. Не пізніше 13 січня¹.

Записка начальника підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК А. Колеснікова, надіслана по прямому проводу начальникові Радомишльського політбюро Красновському. У документі міститься розпорядження докладно і терміново інформувати про все, що стосується операції проти повстанців отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 16. Оригінал. Рукопис.

№ 210

1922 р. 13 січня.

Повідомлення начальника Радомишльського політбюро Красновського начальникові підвідділу по боротьбі з бандитизмом КГЧК А. Колеснікову про встановлення місця перебування повстанців отамана Орлика та проведення проти них нічної операції загоном розвідників політбюро.

Т. 10. — Арк. 16а. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ Дату встановлено за часом надходження оперативного відгуку Радомишльського політбюро на розпорядження начальника підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК.

№ 211

1922 р. Не раніше 18 січня¹.

Меморандум № 330 СОЧ щодо відомостей про техніка Трофименка, котрий перебував у поїзді, на який напали повстанці отамана Орлика².

*Т. 29. — Конверт. 5. — Арк. 4. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 212

1922 р. 19 січня.

Телефонограма т.в.о. голови виїзної сесії РВТ КВО Спасовського командирові 398-го Стрілецького полку щодо необхідності термінового одержання свідчень від червоноармійців — учасників військової операції про обставини захоплення та ліквідації повстанців отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 18. Копія. Машинопис.

№ 213

1922 р. 19 січня.

Телеграма т.в.о. голови виїзної сесії РВТ КВО Спасовського голові РВТ КВО Забельському про результати військової операції проти повстанців отамана Орлика та переведення у власне розпорядження полонених повстанців спільно із захопленими у них документами.

Т. 10. — Арк. 17а. Копія. Машинопис.

---

¹ Дату встановлено шляхом співставлення змісту меморандумів № 296 (див. документ № 207) та № 330, а також взявши до уваги той факт, що саме 18 січня 1922 р. виїзна сесія РВТ КВО розпочала слідство стосовно заарештованих повстанців отамана Орлика.

² Повстанці отамана Орлика захопили поїзд 7 жовтня 1921 р.

№ 214

1922 р. 19 січня.

Звернення уповноваженого КГЧК у боротьбі з бандитизмом Київського повіту С. Бабарика¹ до голови виїзної сесії РВТ КВО щодо можливості проведення допиту полонених повстанців отамана Орлика: Я. Хоменка, Ф. Ноги та П. Фесюка.

Т. 10. — Арк. 20. Оригінал. Рукопис.

№ 215

1922 р. 19 січня.

Телеграма голови РВТ КВО голові виїзної сесії РВТ КВО про негайне переведення отамана Голокопитенка² та інших повстанців, а також слідчих матеріалів за справою загону Орлика у розпорядження уповноваженого КГЧК Бородянського району С. Бабарика³. Вказівку прийнято телеграфом у м. Бородянка.

Т. 10. — Арк. 22–23. Оригінал. Рукопис.

№ 216

1922 р. 19 січня.

Повідомлення голови виїзної сесії РВТ КВО уповноваженому КГЧК Київського повіту про підготовку передачі заарештованих повстанців та відповідних слідчих матеріалів згідно із вказівкою голови РВТ КВО.

Т. 10. — Арк. 24. Оригінал. Машинопис.

---

¹ Бабарик Сергій Георгійович — псевдо уродженця Латвії Карла Готліба. Установочні дані про особу взято із книги Р. Коваля «Отаман Орлик» (Київ. — Вид. «Стікс». — 2010. — С. 152–153).

² Отаман Голокопитенко — Галай Іван Захарович.

³ У всіх інших документах С. Бабарик значиться як уповноважений в боротьбі з бандитизмом КГЧК Київського повіту.

№ 217

1922 р. 20 січня.

Розпорядження військового слідчого виїзної сесії РВТ КВО коменданту м. Бородянка про переведення утримання заарештованих Я. Хоменка, Ф. Ноги та П. Фесюка на уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Київського повіту С. Бабарика, а заарештованого І. Галає — на уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Бородянського району.

Т. 10. — Арк. 27. Завірена копія. Машинопис.

№ 218

1922 р. 20 січня.

Супровідний лист секретаря виїзної сесії РВТ КВО уповноваженому в боротьбі з бандитизмом Київського повіту про передачу слідчої справи на повстанців отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 28. Оригінал. Машинопис.

№ 219

1922 р. 26 січня.

Супровідний лист СОО КГЧК голові ВУЧК В. Манцеву про пересилку двох фотографій і копії протоколу допиту отамана Орлика, а також фотографій його помічника сотника Смутненка, коменданта загону А. Рибки й отамана Голокопитенка.

Т. 10. — Арк. 29. Оригінал. Рукопис.

№ 220

1922 р. 28 січня.

Доповідь начальника підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК А. Колеснікова начальнику СОО КГЧК Ю. Кривцю про перебіг операції з ліквідації повстанського загону отамана Орлика впродовж 8–18 січня й обставини арешту 22 січня пораненого отамана Орлика.

Т. 8. — Арк. 6–6 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 221

1922 р. 23 лютого.

Меморандум за підписом начальника ОБТЧК, адресований ОКТЧК у м. Харкові. Описано оперативну розробку повстанців П'ятого повстанського району Першої групи військ УНР отамана С. Заболотного за фактом пошкодження 13 жовтня 1921 р. залізничної колії поблизу м. Балта. Повідомляється, зокрема, про арешт С. Заболотного й уникнення на той час арешту іншими повстанськими ватажками І. Кіршулом та М. Янковським.

Т. 29. — Конверт. 2. — Арк. 7. Оригінал. Машинопис.

№ 222

1922 р. Не раніше лютого¹.

Висновок Політичного відділення² за справою «Одеського повстанкому Південної групи військ УНР» із пропозицією засудження тринадцяти її фігурантів до розстрілу та шести — до різних термінів позбавлення волі. У документі повідомляється про розгром Одеського повстанкому в серпні 1921 р., оперативну розробку відродженої повстанської організації впродовж жовтня 1921 р. — лютого 1922 р., внаслідок чого в ніч проти 19 листопада 1921 р. було відбито очікуваний збройний виступ із території Румунії загону інтернованих військовослужбовців Південної групи військ УНР, а на початку 1922 р. остаточно ліквідовано повстанський рух на Одещині.

Т. 17. — Арк. 79–83. Копія. Машинопис.

№ 223

1922 р. 3 березня.

Рапорт комісара оперативного відділення оперативного відділу СОУ ВУЧК А. Стені до начальника відділу боротьби з

---

¹ Документ не датовано. Орієнтовну дату визначено за його змістом.

² Повної назви підрозділу в документі не подано.

бандитизмом ВУЧК Козлова¹ про надання харчів заарештованим С. Заболотному та М. Китайському.

Т. 17. — Арк. 19. Оригінал. Рукопис.

№ 224

1922 р. 3 березня.

Рапорт комісара оперативного відділення оперативного відділу СОУ ВУЧК А. Стені до начальника відділу боротьби з бандитизмом ВУЧК Козлова про надання харчів двом охоронцям заарештованих С. Заболотного та М. Китайського.

Т. 17. — Арк. 20. Оригінал. Рукопис.

№ 225

1922 р. 31 березня.

Доповідна записка уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Першої дільниці до відповідного уповноваженого Першого району² Сквирського повіту про перебування у с. Томашівка з намаганням установити чисельність та місцеперебування партизан отамана Гайового.

Т. 6. — Арк. 11. Оригінал. Рукопис.

№ 226

1922 р. 2 квітня.

Супровідний лист уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Першого району уповноваженому в боротьбі з бандитизмом Сквирського повіту про надання актів Томашівського сільськогосподарського товариства за фактами вилучення в ніч проти 26 та в ніч проти 28 березня партизанами отамана

---

¹ У рапортах від 3 березня А. Стені прізвище начальника відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК Козлова не зазначено. Його особу встановлено за телеграмами, підготовленими ним кількома днями пізніше у зв'язку із втечею зі слідчого ізолятора ВУЧК отамана С. Заболотного.

² Перший район, виходячи зі змісту документа, імовірно, охоплював Лучинську волость Сквирського повіту.

Гайового зерна на млині у с. Томашівка, а також розписки отамана Гайового щодо підтвердження цього факту.

Т. 6. — Арк. 7. Оригінал. Рукопис.

№ 227

1922 р. 6 квітня.

Картка оперативного обліку Подільської губернської ЧК на повстанський загін отамана С. Заболотного.

Т. 17. — Арк. 30. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 228

1922 р. 11 травня.

Доповідна записка уповноваженого П'ятого району уповноваженому в боротьбі з бандитизмом¹ про відправлення секретного співробітника до повстанського загону отамана Гайового.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 10. Оригінал. Рукопис.

№ 229

1922 р. 20 липня.

Розшифрована для адресата, ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова, телеграма начальника ОГПО ГПУ УССР С. Дукельського з повідомленням про затримання 19 липня в м. Одесі колишнього командувача Південної групи військ УНР А. Гулого-Гуленка.

Т. 14. — Арк. 33. Оригінал. Рукопис.

№ 230

1922 р. 23 липня.

Розшифрована для адресата, начальника ОГПО ГПУ УССР С. Дукельського, телеграма з м. Вінниці від ПП ГПУ на

---

¹ Йдеться, ймовірно, про співробітників Сквирського або Білоцерківського відділення КГО ГПУ УССР.

Правобережній Україні Ю. Євдокимова. Документ містить вказівку терміново провести попередній допит заарештованого А. Гулого-Гуленка і переправити його до м. Києва у розпорядження Ю. Євдокимова.

Т. 14. — Арк. 34. Завірена копія. Машинопис.

№ 231

1922 р. 23 липня.

Доповідь начальника ОГПО ГПУ УСССР С. Дукельського ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимову про оперативні заходи, пов'язані із затриманням 19 липня в м. Одесі колишнього командувача Південної групи військ УНР генерал-хорунжого А. Гулого-Гуленка.

Документ збережено у чотирьох примірниках.

*Т. 29. — Конверт 4. — Арк. 1, 2, 3, 4. Завірені копії.
Машинопис.*

№ 232

1922 р. 24 липня.

Супровідний лист начальника ОГПО ГПУ УСССР С. Дукельського ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимову про пересилку показань і фотокартки А. Гулого-Гуленка, а також доповіді про його затримання.

Т. 14. — Арк. 35. Оригінал. Машинопис.

№ 233

1922 р. 26 липня.

Супровідний лист начальника ОГПО ГПУ УСССР С. Дукельського ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимову про переправлення в його розпорядження А. Гулого-Гуленка.

Т. 14. — Арк. 35. Оригінал. Машинопис.

№ 234

1922 р. 26 липня.

Розписка уповноваженого із супроводу й охорони ОГПО ГПУ УССР Г. Дідюра про прийняття від начальника ОГПО С. Дукельського заарештованого А. Гулого-Гуленка для переправлення останнього в розпорядження ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова.

Т. 14. — Арк. 37. Завірена копія. Машинопис.

№ 235

1922 р. 28 липня.

Шифрована записка ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова, надіслана по прямому проводу начальникові ОГПО ГПУ УССР С. Дукельському. Документ містить вказівку негайно переправити до м. Києва у розпорядження ПП ГПУ УССР А. Гулого-Гуленка, а також вичерпні матеріали за слідчою справою на нього.

Т. 14. — Арк. 32. Оригінал. Машинопис.

№ 236

1922 р. 28 липня.

Супровідний лист начальника ОГПО ГПУ УССР С. Дукельського до ГПУ УССР щодо пересилки матеріалів за слідчою справою на А. Гулого-Гуленка з інформуванням про переправлення заарештованого в розпорядження ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова.

Т. 14. — Арк. 38. Оригінал. Машинопис.

№ 237

1922 р. 31 липня.

Лист ПП ГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова голові ГПУ УССР В. Манцеву з повідомленням про пересилку протоколу допиту та фотокартки заарештованого ОГПО ГПУ

УССР А. Гулого-Гуленка, а також зобов'язанням інформувати про результати подальшого слідства.

Т. 14. — Арк. 30. Копія. Машинопис.

№ 238

1922 р. 3 серпня.

Рапорт начальника ОГПО ГПУ УССР С. Дукельського заступникові голови ГПУ УССР В. Балицькому про обставини захоплення та розстріл колишнього командира кавалерійської бригади Червоної Армії І. Кіршула, котрий влітку 1921 р. перейшов на бік повстанців, очоливши Наддністрянську бригаду військ УНР і штаб повстанської дивізії отамана С. Заболотного.

Т. 29. — Конверт 2. — Арк. 4–5. Оригінал. Машинопис.

№ 239

1922 р. 12 вересня.

Акт про встановлення особи Коваленка Федора Григоровича — козака отамана Гайового, вбитого чекістами на подвір'ї оселі жителя с. Кожанка К. Миколаєнка. Документ підготовлено заступником начальника БЦО КГО ГПУ УССР В. Романовим.

Т. 4. — Арк. 104–104 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 240

1922 р. Не раніше 12 вересня¹.

Інформаційні відомості про зв'язки та місця перебування голови Білоцерківського повстанкому М. Куценка, надані начальником СОЧ БЦО КГО ГПУ УССР В. Романовим помічнику уповноваженого групи боротьби з бандитизмом БЦО

---

¹ Повідомлення готувалося за свідченнями дружини заарештованого К. Миколаєнка, котрий перебував під слідством БЦО КГО ГПУ УССР із 12 вересня до 3 листопада 1921 р.

Долинковському для приєднання до слідчої справи на К. Миколаєнка.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 8. Оригінал. Машинопис.

№ 241

1922 р. 6 жовтня.

Розпорядження начальника БЦО КГО ГПУ УССР А. Колеснікова начальнику СОЧ БЦО В. Романову про особисту розробку агентурної справи очолюваного М. Куценком Білоцерківського повітового повстанкому.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 19. Оригінал. Машинопис.

№ 242

1922 р. 26 жовтня.

Розпорядження уповноваженого КГО ГПУ УССР по Сквирському повіту начальникові ударної групи Сквирського відділення КГО ГПУ УССР про планування оперативних заходів щодо виявлення в урочищі Кінний місток Лучинської волості Сквирського повіту повстанського загону отамана Гайового.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 7. Оригінал. Машинопис.

№ 243

1922 р. 16 листопада.

Постанова помічника уповноваженого КГО ГПУ УССР по Сквирському повіту Януро про пересилку агентурної справи на отамана Гайового до КО ГПУ УССР за місцем утримання заарештованого.

Т. 7. — Арк. 10. Оригінал. Машинопис.

№ 244

1922 р. 21 листопада.

Супровідний лист ПП ГПУ на Правобережній Україні про направлення заарештованого А. Гулого-Гуленка та матері-

алів його справи до слідчої частини ГПУ УССР для дослідження і подальшої передачі до Верховного революційного трибуналу України.

Т. 14. — Арк. 39. Оригінал. Машинопис.

№ 245

1922 р. Грудень¹.

Зведення КГО ГПУ УССР про діяльність загону отамана Гайового у Сквирському, Білоцерківському, Васильківському і Київському повітах Київської губернії у 1921–1922 роках із зазначенням щодо кожної із 35 перерахованих чекістами повстанських акцій її дати, місця, об'єкта і чисельності задіяних повстанців. Документ містить власноручні зауваження й автентичний підпис заарештованого І. Грисюка (отамана Гайового).

Т. 6. — Арк. 1–1 зв. Завірена копія. Машинопис.

№ 246

1923 р. 11 січня.

Репорт начальника БЦО КГО ГПУ УССР Литвинова начальнику КГО ГПУ УССР з повідомленням про очікування розпорядження на арешт 17 осіб, причетних до діяльності повстанського загону отамана Гайового.

Т. 7. — Арк. 33. Оригінал. Машинопис.

№ 247

1923 р. 27 січня.

Розпорядження ПП ОГПУ на Правобережній Україні Ю. Євдокимова начальнику БЦО КГО ГПУ УССР Литвинову про необхідність прийняття власного рішення про арешт осіб,

---

¹ Документ не датовано. Він міг бути підготовленим упродовж усього перебування отамана Гайового під слідством, але ймовірніше — у грудні 1922 р. — січні 1923 р.

причетних до діяльності повстанського загону отамана Гайового.

*Т. 7. — Арк. 33 зв. Чернетка. Рукопис.
(Арк. 36. Копія. Машинопис.)*

№ 248

1923 р. 8 лютого.

Супровідний лист ГПУ УССР до Верховного революційного трибуналу з повідомленням про пересилку слідчої справи на А. Гулого-Гуленка та місце перебування заарештованого.

Т. 14. — Арк. 40. Оригінал. Машинопис.

№ 249

1923 р. 9 березня.

Розпорядження КГО ГПУ УССР Білоцерківському відділенню КГО ГПУ УССР про конфіскацію майна засуджених М. Куценка, П. Савенка та Г. Галуценка.

Т. 7. — Арк. 54. Копія. Машинопис.

№ 250

1923 р. 9 березня.

Розпорядження КГО ГПУ УССР Білоцерківському відділенню КО ГПУ УССР про конфіскацію майна засуджених І. Грисюка, Г. Олійника, П. Олійника, Т. Андраша, В. Забудського, Г. Мельниченка та П. Троценка.

Т. 7. — Арк. 55. Копія. Машинопис.

№ 251

1923 р. 27 березня.

Мандат КГО ГПУ УССР на конфіскацію співробітником Київського відділення КГО ГПУ УССР Губенком майна засуджених І. Грисюка, М. Куценка та ін.

Т. 7. — Арк. 59. Оригінал. Машинопис.

№ 252

1923 р. 1 квітня.

Акт¹ про відсутність будь-якого особистого майна в засудженого Г. Олійника.

Т. 7. — Арк. 61. Оригінал. Рукопис.

№ 253

1923 р. 1 квітня.

Акт про відсутність будь-якого особистого майна в засудженого Т. Андраша.

Т. 7. — Арк. 65. Оригінал. Рукопис.

№ 254

1923 р. 1 квітня.

Акт про відсутність будь-якого особистого майна в засудженого П. Олійника.

Т. 7. — Арк. 67. Оригінал. Рукопис.

№ 255

1924 р. Не раніше 6 грудня.

Інформаційна довідка КРО КГО ГПУ УССР про запровадження оперативно-слідчої розробки М. Усатого, переведеного до ГПУ 6 грудня² міліцією Бульварного району м. Києва. У документі наведено копію складеного цього ж дня протоколу допиту.

Т. 15. — Арк. 13–17. Копія. Машинопис.

---

¹ Цей і два наступні акти від 1 квітня підготував співробітник Київського відділення КГО ГПУ УССР Губенко за участю представників місцевої влади.

² М. Усатого, згідно із даними наявного у справі супровідного листа, було направлено районним управлінням міліції у розпорядження КГО ГПУ УССР у день затримання — 4 грудня. А 6 грудня надійшло розпорядження керівництва відділу виконавцю про провадження відповідної слідчої справи.

№ 256

1924 р. 15 грудня.

Шифрована телеграма СОЧ ГПУ УССР до КГО ГПУ УССР із розпорядженням негайного перевезення заарештованого М. Усатого до ГПУ УССР.

Т. 15. — Арк. 140. Оригінал. Машинопис.

№ 257

1924 р. 20 грудня.

Супровідний лист КГО ГПУ УССР до СОЧ ГПУ УССР про переправлення М. Усатого спільно із слідчими матеріалами стосовно нього.

Т. 15. — Арк. 141. Оригінал. Машинопис.

№ 258

1925 р. 5 січня.

Супровідний лист КГО ГПУ УССР до СОЧ ГПУ УССР про передачу копії свідчень від 29 грудня 1924 р. амністованого агента французької контррозвідки І. Скуратівського про викриття Головка (М. Усатого), котрого впізнав у м. Києві, затримав та привів до міліції.

Т. 15. — Арк. 122. Оригінал. Машинопис.

№ 259

1925 р. 9 лютого.

Супровідний лист ЧС Харківського губсуду до ВУЦИК про передачу копії вироку та прохання про помилування засудженого до розстрілу М. Усатого.

Т. 15. — Арк. 145. Оригінал. Машинопис.

№ 260

1925 р. 13 лютого.

Рапорт начальника Дванадцятої застави П. Матеренка про обставини затримання ввечері 12 лютого Й. Пшоника під час

нелегального перетину ним румунсько-радянського кордону неподалік від м. Ямпіль.

Т. 16. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис.

№ 261

1925 р. Не раніше 13 лютого¹.

Витяг із зведення Подільського губвідділу ГПУ УССР за вересень 1923 р. про виявлену сексотом ГПУ в Румунії «Російсько-українську монархічну організацію», до складу якої входив Й. Пшоник — «колишній комісар УНР у м. Кам'янці». Витяг підготовлено КРО ГПУ УССР.

Т. 29. — Конверт 3. — Арк. 1. Оригінал. Машинопис.

№ 262

1925 р. Не раніше 13 лютого.

Витяг із доповідної записки від 22 грудня 1924 р. Подільського губвідділу ГПУ УССР про спілкування сексота «Складаного» із колишнім начальником Першого району Південної групи військ УНР полковником Й. Пшоником щодо перетину румунсько-радянського кордону представником від групи українських старшин Є. Гулієм для передачі листа Ю. Тютюннику й установаження контакту з більшовиками. Витяг підготовлено КРО ГПУ УССР.

Т. 29. — Конверт 3. — Арк. 2. Оригінал. Машинопис.

№ 263

1925 р. 14 лютого².

Записка начальника Могилів-Подільського прикордонного загону ГПУ УССР, надіслана по прямому проводу начальнику Подільського губвідділу ГПУ УССР. У документі повідомляється про затримання 12 лютого під час нелегального перетину

---

¹ Цей та наступний витяги підготовлено КРО ГПУ УССР, імовірно, у лютому–серпні 1925 р. у ході ведення слідчої справи на Й. Пшоника, затриманого в ніч проти 13 лютого під час перетину румунсько-радянського кордону.

² Зазначено дату шифрування документа.

румунсько-радянського кордону на ділянці Ямпіль Й. Пшоника з листом до Зайченка та очікування термінової вказівки про перевірку останнього.

Т. 16. — Арк. 54. Оригінал. Машинопис.

№ 264

1925 р. 15 лютого.

Супровідний лист до Подільського губвідділу ГПУ УССР про переправлення Й. Пшоника. Документ підготовлено Могилів-Подільським прикордонним загоном ГПУ УССР.

Т. 16. — Арк. 55. Оригінал. Машинопис.

№ 265

1925 р. 16 лютого.

Розмова по прямому проводу між начальником контррозвідувального відділення Подільського губвідділу ГПУ УССР З. Галицьким та уповноваженим КРО ГПУ УССР О. Євгенсьвим про затримання в ніч проти 13 лютого 1925 р. колишнього начальника Першого району Південної групи військ УНР полковника Й. Пшоника під час перетину ним румунсько-радянського кордону поблизу м. Ямпіль, а також про необхідність термінового і конспіративного перевезення затриманого до м. Харкова. Текст розмови роздруковано КРО ГПУ УССР.

Т. 29. — Конверт 3. — Арк. 3. Оригінал. Машинопис.

№ 266

1925 р. 16 лютого.

Лист до КРО СОЧ ГПУ УССР із повідомленням про переправлення заарештованого Й. Пшоника та необхідність вжиття термінових заходів щодо запобігання розшифровки його арешту. Документ підготовлено Подільським губвідділом ГПУ УССР.

Т. 16. — Арк. 56. Оригінал. Машинопис.

№ 267

1925 р. 3 серпня.

Супровідний лист відділу прокуратури при НКЮ УССР до надзвичайної сесії Харківського губсуду про передачу для слухання слідчої справи за обвинуваченням Й. Пшоника.

Т. 16. — Арк. 63. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 268

1925 р. 29 серпня.

Повідомлення про вирок стосовно Й. Пшоника. Підготовлено ЧС Харківського окружного суду для ВУЦИК та Верховного суду УССР.

Т. 16. — Арк. 64. Копія. Машинопис.

№ 269

1925 р. 1 вересня.

Супровідний лист ЧС ХОС до ВУЦИК про призупинення виконання вироку стосовно Й. Пшоника та передачу його справи спільно із проханням про помилування.

Т. 16. — Арк. 66. Завірена копія. Машинопис.

№ 270

1935 р. 11 листопада.

Супровідний лист УСО УГБ НКВД УССР до УСО ГУГБ НКВД ССРСР про пересилку архівно-слідчих справ на І. Грисюка, Й. Пшоника й інших керівників повстанського руху за відновлення УНР.

Т. 7. — Арк. 80. Оригінал. Машинопис.

№ 271

1936 р. 25 жовтня.

Список зі 114 осіб, які проходять за архівно-кримінальною справою «Петлюрівські отамани». Це керівники й емісари

закордонних повстанських центрів, отамани і козаки; члени родин і люди з близького оточення партизан та підпільників; селяни, запідозрені у підтримці повстанського руху.

Т. 1. — Арк. 7–13. Оригінал. Машинопис.

№ 272

1936 р. 23 листопада.

Довідка УСО ГУГБ НКВД СРСР про антибільшовицький повстанський рух за відновлення УНР у 1920–1923 рр. за слідчими, агентурними, музейними й іншими документами, упорядкованими на підставі наказу НКВД СРСР № 00242 (1936 р.) у збірній архівно-кримінальній справі № 229133 «Петлюрівські отамани».

Т. 1. — Арк. 1–6. Оригінал. Машинопис.

№ 273

1936 р. 23 листопада.

Опис томів архівно-кримінальної справи № 229133 «Петлюрівські отамани». Документ підготовлено УСО ГУГБ НКВД УССР.

Т. 1. — Арк. 14–17. Оригінал. Машинопис.

2.1.2. Слідчі, судові та касаційні

2.1.2.1. За справою отамана Гайового

Грисюк Іван Андрійович, 1894 р.н., ур. с. Дорогинка Білоцерківського повіту Київської губернії.

ОтAMAN Гайовий. Очоловав загін чисельністю до 80 повстанців, що діяв із травня 1921 р. до середини жовтня 1922 р. на території Київського та Білоцерківського повітів Київської губернії, до початку 1922 р. перебуваючи у підпорядкуванні отамана Орлика.

Заарештований 13 жовтня 1922 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновками прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. та 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1–2, Т. 3. — Арк. 1–21.

Куценко Михайло Семенович, 1892 р.н., ур. с. Дмитрівка Білоцерківського повіту Київської губернії.

Емісар ППШ. У червні 1921 р. був направлений до України для організації повстанської роботи. Перебував у загоні отамана Гайового. 13 серпня 1922 р. на зібранні провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів його призначено головою Білоцерківського повстанкому.

Заарештований 13 жовтня 1922 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновками прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. та 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1–2, Т. 3. — Арк. 22–41.

Андраш Трохим Степанович, 1898 р.н., ур. с. Княжичі Київського повіту Київської губернії.

Рядовий повстанець. Брав участь у підпільній повстанській діяльності з червня 1921 р. до жовтня 1922 р. Забезпечував зв'язок між партизанським загоном отамана Гайового та підпільною організацією отамана Косаря, обраного у серпні 1922 р. начальником Десятого повстанського району.

Заарештований 15 жовтня 1922 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового

відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до 10 років позбавлення волі. За висновком прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. не реабілітований. Під час повторного розгляду справи за висновком прокуратури Київської області від 6 липня 1994 р. реабілітований.

ТТ. 1–2, Т. 3. — Арк. 42–53, 56¹.

Олійник Платон Степанович, 1902 р.н., ур. с. Княжичі Київського повіту Київської губернії.

Брав участь у підпільній повстанській діяльності з червня 1921 р. до жовтня 1922 р. як зв'язковий і довірена особа отамана Косаря.

Заарештований 15 жовтня 1922 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до 10 років позбавлення волі. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновками прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. та 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1–2, Т. 3. — Арк. 54–63.

Олійник Григорій Андрійович, 1903 р.н., ур. с. Княжичі Київського повіту Київської губернії.

Рядовий повстанець загону отамана Гайового з осені 1921 р. до жовтня 1922 р.

Заарештований 13 жовтня 1922 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. не реабілітований. Під час повторного розгляду

---

¹ Арк. 56 містить свідчення П. Олійника про його вступ у червні 1921 р. до повстанського загону отамана Гайового за сприяння Т. Андраша.

справи прокуратурою Київської області від 7 липня 1994 р. рішення стосовно Г. Олійника не приймалося.

ТТ. 1, 2, Т. 3. — Арк. 91–97.

Миколаєнко Калістрат Дмитрович, 1892 р.н., ур. с. Кожанка Білоцерківського повіту Київської губернії.

Учитель Кожанської школи та голова місцевої організації «Просвіта». У листопаді 1921 р. — лютому 1922 р. переховував у власній хаті емісара ППШ М. Куценка, направлено у червні 1921 р. до України для організації повстанської роботи.

Заарештований 12 вересня 1922 р. Білоцерківським відділенням КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ від 30 січня 1923 р. засуджений до 5 років ув'язнення із застосуванням часткової амністії (скорочення терміну на третину). За висновком прокуратури Київської області від 20 січня 1989 р. не реабілітований. Під час повторного розгляду справи прокуратурою Київської області від 7 липня 1994 р. рішення стосовно К. Миколаєнка не приймалося.

ТТ. 1–2, Т. 4. — Арк. 78–107.

№ 274

1922 р. 12 вересня.

Протокол допиту К. Миколаєнка про обставини проживання у його будинку в листопаді–грудні 1921 р. та епізодичні відвідування 1922 р. емісара ППШ М. Куценка.

Т. 4. — Арк. 82–83 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 275

1922 р. 12 вересня.

Акт про передачу майна заарештованого К. Миколаєнка на зберігання С. Миколаєнку і Д. Савченку. Документ підго-

товлено заступником начальника БЦО КГО ГПУ УССР В. Романовим.

Т. 4. — Арк. 103–103 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 276

1922 р. 15 вересня.

Анкета заарештованого К. Миколаєнка.

Т. 4. — Арк. 78–78 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 277

1922 р. 15 вересня.

Протокол допиту К. Миколаєнка про обставини проживання у його будинку в період з листопада 1921 р. до лютого 1922 р. емісара ППШ М. Куценка та його наступні епізодичні відвідування, останнє з яких трапилось 1 вересня 1922 р.; осіб з оточення М. Куценка, діяльність та наміри повстанців; обставини власного арешту й обіцянку схилити М. Куценка до добровільного складання зброї.

*Т. 4. — Арк. 84–87 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 91–92. Завірена копія. Машинопис).*

№ 278

1922 р. 16 вересня.

Протокол допиту К. Миколаєнка про діяльність та зовнішній вигляд М. Куценка, його призначення головою Білоцерківського повстанкому та стосунки з отаманом Гайовим.

*Т. 4. — Арк. 88–89 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 92–92 зв. Завірена копія. Машинопис).*

№ 279

1922 р. Не раніше 16 вересня.

Протокол додаткового допиту К. Миколаєнка про обставини проживання у нього з листопада 1921 р. до квітня

1922 р.¹ емісара ППШ М. Куценка; останнє відвідування М. Куценком оселі 7–8 вересня зі звісткою про призначення головою Білоцерківського повстанкому (Восьмого повстанського району) та наведенням переліку підлеглих сіл, де необхідно утворити повстанками, а також стосунки з отаманом М. Шляховим².

Т. 4. — Арк. 93–94. Оригінал. Рукопис.

№ 280

1922 р. 5 жовтня.

Попередній висновок БЦО КГО ГПУ УССР за справою на селян, запідозрених у підтримці повстанців отамана Гайового, про доцільність виділення матеріалів стосовно К. Миколаєнка до окремої слідчої справи.

Т. 2. — Арк. 14. Завірена копія. Машинопис.

№ 281

1922 р. Не раніше 13 жовтня³.

Анкета заарештованого І. Грисюка.

Т. 3. — Арк. 8–8 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

---

¹ На відміну від попередніх показань цього разу К. Миколаєнко свідчить про довший період проживання в його оселі М. Куценка та уточнює дату її обставини останнього його відвідування.

² Шляховий Марко Семенович — ур. с. Глеваха Київського повіту Київської губернії, активний учасник українських визвольних змагань 1918–1920 рр. У червні–серпні 1921 р. вже перебував на посаді податкового інспектора Будаївської (Будаївка — сучасне м. Боярка) волості Київського повіту, після чого переховувався від переслідувань КГЧК за попередню антибільшовицьку діяльність. На початку 1922 р. був убитий за нез'ясованих обставин, імовірно повстанцями отамана Слєпченка. Будь-яких підтверджень його участі в повстанському русі кінця 1920–1921 рр., окрім підозр про підтримання зв'язку із отаманом Гайовим, у матеріалах справи не виявлено.

³ У цій і наступних анкетах за справою на повстанців отамана Гайового зазначено дати їх арештів — 13 і 15 жовтня, але не вказано дат заповнення анкет.

№ 282

1922 р. Не раніше 13 жовтня.

Анкета заарештованого М. Куценка.

Т. 3. — Арк. 22–22 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 283

1922 р. Не раніше 13 жовтня.

Анкета заарештованого Г. Олійника.

Т. 3. — Арк. 91–91 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 284

1922 р. Не раніше 15 жовтня.

Анкета заарештованого Т. Андраша.

Т. 3. — Арк. 42–42 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 285

1922 р. Не раніше 15 жовтня.

Анкета заарештованого П. Олійника.

Т. 3. — Арк. 54–54 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 286

1922 р. 16 жовтня.

Постанова КГО ГПУ УССР про взяття під варту обвинувачених у «контрреволюції» 25 селян — жителів Київського та Білоцерківського повітів Київської губернії. Список заарештованих наведено на звороті документа.

Т. 2. — Арк. 13–13 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 287

1922 р. 16 жовтня.

Квитанція КГО ГПУ УССР про вилучення особистої зброї у заарештованого Т. Андраша.

Т. 3. — Арк. 43. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 288

1922 р. 20–21 жовтня.

Квитанції КГО ГПУ УССР про вилучення особистої зброї у заарештованого І. Грисюка

Т. 3. — Арк. 5–6. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 289

1922 р. 27 жовтня.

Протокол допиту П. Олійника про обставини вступу в червні 1921 р. до повстанської організації, стосунки з отаманами Косарем і Гайовим.

Т. 3. — Арк. 56–56 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 290

1922 р. 30 жовтня.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення Т. Андрашу в участі у «підпільній повстанській організації».

Т. 3. — Арк. 44. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 291

1922 р. 30 жовтня.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення П. Олійнику в участі у «підпільній повстанській організації».

Т. 3. — Арк. 55. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 292

1922 р. 3 листопада.

Висновок Білоцерківського відділення КО ГПУ УССР за справою на К. Миколаєнка про доцільність приєднання матеріалів цієї справи до слідчої справи КО ГПУ УССР на повстанців отамана Гайового.

Т. 2. — Арк. 15. Оригінал. Машинопис.

№ 293

1922 р. Не раніше 10 листопада¹.

Анкета заарештованого К. Миколаєнка.

Т. 4. — Арк. 79–79 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 294

1922 р. 11 листопада.

Постанова КГО ГПУ УССР про утримання К. Миколаєнка під вартою до з'ясування виниклих під час слідства протиріч.

Т. 4. — Арк. 80. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 295

1922 р. 13 листопада.

Протокол допиту Т. Андраша про обставини його вступу до повстанської організації та виконання доручень отаманів Гайового та Косаря.

Т. 3. — Арк. 45–45 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 296

1922 р. 17–18 листопада.

Ордер СОЧ КГО ГПУ УССР про обшук та арешт І. Грисюка, М. Куценка, Г. Олійника і В. Забудського, а також передачу заарештованих черговому коменданту.

Т. 3. — Арк. 1–2а. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 297

1922 р. 18 листопада.

Протокол обшуку та службове донесення про вилучення зброї, грошей та особистих речей у заарештованих І. Грисюка, М. Куценка, Г. Олійника і В. Забудського.

Т. 3. — Арк. 3–4. Оригінал. Рукопис на бланку.

---

¹ Дату виготовлення анкети не зазначено. До уваги взято наведену в документі дату переведення К. Миколаєнка в розпорядження КГО ГПУ УССР.

№ 298

1922 р. 18 листопада.

Квитанція КГО ГПУ УССР про вилучення цінних речей у заарештованого І. Грисюка.

Т. 3. — Арк. 5–6. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 299

1922 р. 18 листопада.

Квитанція КГО ГПУ УССР про вилучення особистої зброї у заарештованого М. Куценка.

Т. 3. — Арк. 24. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 300

1922 р. 20 листопада.

Постанова КГО ГПУ УССР про початок попереднього слідства стосовно заарештованих І. Грисюка, М. Куценка, Г. Олійника і В. Забудського.

Т. 3. — Арк. 9. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 301

1922 р. 23 листопада.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення М. Куценку «у бандитизмі та участі у підпільній петлюрівській організації, що мала на меті повалення радянської влади»; утримання його на час ведення слідства під вартою.

Т. 3. — Арк. 23. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 302

1922 р. 23 листопада.

Протокол допиту М. Куценка про обставини його направлення спільно із підлеглими козаками Ткаченком і Почтаренком із Польщі до України для ведення підпільної роботи, стосунки з отаманами Гайовим та Косарем.

Т. 3. — Арк. 25–27. Оригінал. Рукопис.

№ 303

1922 р. 29 листопада.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення І. Грисюку «у бандитизмі та участі у підпільній петлюрівській організації, що мала на меті повалення радянської влади», а також про утримання його на час ведення слідства під вартою.

Т. 3. — Арк. 10. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 304

1922 р. 29 листопада.

Протокол допиту Т. Андраша про виконання доручень отаманів Гайового та Косаря; присутність як охоронця на зібранні 13 серпня 1922 р. провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів.

Т. 3. — Арк. 46–47 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 305

1922 р. 29 листопада.

Протокол допиту П. Олійника про виконання доручень отамана Косаря та участь 13 серпня 1922 р. у зібранні провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів.

Т. 3. — Арк. 57–58 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 306

1922 р. 29 листопада.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення Г. Олійнику в участі у «контрреволюційній організації та бандитизмі».

Т. 3. — Арк. 92. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 307

1922 р. 30 листопада.

Протокол допиту І. Грисюка про прибуття до нього із Польщі для організації повстанського руху емісара ППШ

М. Куценка, направлення з аналогічною метою до інших районів України Т. Бесарабенка і М. Діденка, а також встановлення у вересні 1921 р. зв'язку з отаманом Косарем.

Т. 3. — Арк. 11–12. Оригінал. Рукопис.

№ 308

1922 р. 30 листопада.

Протокол допиту М. Куценка про стосунки з отаманом Косарем, іншими повстанцями та селянами, які їх підтримували; встановлення факту його призначення начальником повстанкому Білоцерківського повіту.

Т. 3. — Арк. 28–29. Оригінал. Рукопис.

№ 309

1922 р. 2 грудня.

Протокол допиту М. Куценка про стосунки з отаманами Гайовим, Косарем, іншими повстанцями та селянами, які їх підтримували; участь у зібранні 13 серпня 1922 р. провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів.

Т. 3. — Арк. 30–31. Оригінал. Рукопис.

№ 310

1922 р. 2 грудня.

Протокол допиту Т. Андраша про виконання окремого доручення отамана Косаря та можливу причетність до повстанської організації селянина В. Забудського.

Т. 3. — Арк. 48–48 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 311

1922 р. 2 грудня.

Протокол допиту Г. Олійника про початок його повстанської діяльності у вересні 1921 р., походження особистої зброї та наміри від'їзду за кордон спільно з отаманом Гайовим.

Т. 3. — Арк. 93–93 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 312

1922 р. 2 грудня.

Постанова КГО ГПУ УССР про висунення обвинувачення К. Миколаєнку «у зв'язку з петлюрівськими агентами, діяльністю на користь УНР та збройному пограбуванні».

Т. 4. — Арк. 81. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 313

1922 р. 15 грудня.

Протокол допиту П. Олійника про виконання ним доручення отамана Косаря щодо встановлення зв'язку із жителем с. Новосілки Київського повіту П. Тимошенком з метою залучення місцевих селян до повстанського руху.

Т. 3. — Арк. 59–60. Оригінал. Рукопис.

№ 314

1922 р. 15 грудня.

Протокол допиту К. Миколаєнка про відмову від попередніх свідчень у БЦО КГО ГПУ УССР, які було надано під впливом застосування фізичної сили, погроз та наруги над його дружиною.

Т. 4. — Арк. 95–95 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 315

1922 р. 16 грудня.

Протокол допиту І. Грисюка про його повстанську діяльність; стосунки з отаманами Косарем, Орликом та І. Струком у 1921–1922 рр.; місця спільного перебування отаманів та людей, які їх оточували.

Т. 3. — Арк. 13–18. Оригінал. Рукопис.

№ 316

1922 р. 18 грудня.

Протокол допиту Т. Андраша про М. Забудського й інших селян, які приймали у своїх оселях повстанців та виконували їхні доручення.

Т. 3. — Арк. 49–50. Оригінал. Рукопис.

№ 317

1922 р. 22 грудня.

Постанова КГО ГПУ УССР про доцільність продовження слідства стосовно 38 селян, обвинувачуваних в організації «повстанкому з метою повалення радянської влади».

Т. 2. — Арк. 17–17 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 318

1922 р. 22 грудня.

Протокол допиту Т. Андраша про відвідання спільно з отаманом Косарем м. Києва 30 серпня 1922 р.

Т. 3. — Арк. 51–51 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 319

1922 р. 27 грудня.

Протокол допиту К. Миколаєнка про обставини застосування до нього побоїв під час попереднього слідства, а також про стосунки із М. Куценком.

Т. 4. — Арк. 96. Оригінал. Рукопис.

№ 320

1923 р. 12 січня.

Протокол допиту І. Грисюка про вбивство повстанцями у с. Дорогинка співробітника ГПУ Федорова; зібрання у серпні 1922 р. провідників повстанського руху Київського та Біло-

церківського повітів, організоване головою повстанкому Київського повіту отаманом Косарем.

Т. 3. — Арк. 19–20. Оригінал. Рукопис.

№ 321

1923 р. 12 січня.

Протокол допиту М. Куценка про встановлення його участі у вбивстві співробітника ГПУ Федорова; про К. Миколаєнка та інших селян, які у 1921–1922 рр. підслідного перехували.

Т. 3. — Арк. 32. Оригінал. Рукопис.

№ 322

1923 р. 12 січня.

Протокол очної ставки між М. Куценком та К. Миколаєнком, проведеної для підтвердження провини останнього.

Т. 4. — Арк. 97. Оригінал. Рукопис.

№ 323

1922 р. 14 січня.

Показання Т. Андраша про ставлення окремих селян до повстанців.

Т. 3. — Арк. 53–53 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 324

1923 р. 14 січня.

Показання П. Олійника про непричетність громадян П. Дурдуківського та П. Борисенка до підпільної повстанської організації.

Т. 3. — Арк. 61. Оригінал. Рукопис.

№ 325

1923 р. 14 січня.

Протокол допиту Г. Олійника про перебування спільно з отаманом Гайовим у селах Луки та Гореничі, присутність як

охоронця на зібранні у серпні 1922 р. провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів, про причетність громадян П. Дурдуківського та П. Борисенка до підпільної повстанської організації.

Т. 3. — Арк. 94–94 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 326

1923 р. 15 січня.

Протокол допиту П. Олійника про встановлення причетності П. Дурдуківського в добуванні повстанцями вибухових речовин.

Т. 3. — Арк. 62–62 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 327

1923 р. 15 січня.

Протокол допиту Г. Олійника про його участь у вбивстві співробітника ГПУ УССР Федорова та повторно про причетність громадян П. Дурдуківського та П. Борисенка до підпільної повстанської організації.

Т. 3. — Арк. 95. Оригінал. Рукопис.

№ 328

1923 р. Не пізніше 20 січня.

Протоколи очної ставки між І. Грисюком та М. Куценком, а також додаткового допиту М. Куценка з метою встановлення факту його призначення головою Білоцерківського повстанкому.

Т. 3. — Арк. 33–33 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 329

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного І. Грисюка

Т. 3. — Арк. 21–21 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 330

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного М. Куценка.

Т. 3. — Арк. 36–36 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 331

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного Т. Андраша.

Т. 3. — Арк. 52–52 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 332

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного П. Олійника.

Т. 3. — Арк. 63–63 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 333

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного Г. Олійника.

Т. 3. — Арк. 96–96 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 334

1923 р. 20 січня.

Постанова про завершення слідства й інформування про його результати обвинувачуваного К. Миколаєнка.

Т. 4. — Арк. 102–102 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 335

1923 р. 22 січня.

Обвинувальний висновок за слідчою справою КГО ГПУ УССР стосовно 28 повстанців отамана Гайового та селян, запідозрених у їх підтримці.

Т. 2. — Арк. 1–4 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 336

1923 р. 25 січня.

Постанова ПП ГПУ на Правобережній Україні про передачу на розгляд надзвичайної сесії військового відділу КГРТ матеріалів слідчої справи на повстанців отамана Гайового та селян, запідозрених у їх підтримці.

Т. 2. — Арк. 5. Оригінал. Машинопис.

№ 337

1923 р. 28 січня.

Протокол розпорядчого засідання надзвичайної сесії військового відділу КГРТ про призначення на 29 січня закритого засідання для слухання слідчої справи повстанців отамана Гайового та селян, запідозрених у їх підтримці.

Т. 2. — Арк. 6–6 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 338

1923 р. 29–30 січня.

Протокол закритого засідання надзвичайної сесії військового відділу КГРТ про слухання слідчої справи КГО ГПУ УССР зі звинувачення в антибільшовицькому повстанському русі за відновлення УНР повстанців отамана Гайового та селян, які їх підтримували.

Т. 2. — Арк. 7. Оригінал. Машинопис.

№ 339

1923 р. 30 січня.

Вирок надзвичайної сесії військового відділу КГРТ за слідчою справою КГО ГПУ УССР зі звинувачення в антибільшовицькому повстанському русі за відновлення УНР повстанців отамана Гайового та селян, які їх підтримували. Зокрема, І. Грисюк, М. Куценко та Г. Олійник засуджені до розстрілу, Т. Андраш та П. Олійник — до 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією, К. Миколаєнко — до 5 років, позбавлення волі із суворою ізоляцією із застосуванням часткової амністії (скорочення терміну на третину).

Т. 2. — Арк. 8–10. Оригінал. Рукопис.

№ 340

1923 р. Не раніше 30 січня.

Список обвинувачених, котрі засвідчили власноручно ознайомлення з вирокком надзвичайної сесії військового відділу КГРТ.

Т. 2. — Арк. 12. Оригінал. Машинопис.

№ 341

1923 р. 5 лютого.

Поштова телеграма голови надзвичайної сесії військового відділу КГРТ Л. Іванова голові Верховного трибуналу УССР С. Буздаліну та заступнику голови ГПУ УССР В. Балицькому про результати слухання слідчої справи на повстанців отамана Гайового та селян, які їх підтримували.

Т. 2. — Арк. 11. Оригінал. Машинопис.

№ 342

1923 р. 5 лютого.

Поштова телеграма голови надзвичайної сесії військового відділу КГРТ Л. Іванова заступнику голови ГПУ УССР

В. Балицькому із наведенням списку засуджених до розстрілу осіб, котрі подали клопотання про помилування. У списку зазначено І. Грисюка, М. Куценка та Г. Олійника.

Т. 7. — Арк. 46. Оригінал. Машинопис.

2.1.2.2. За справою отамана Орлика

Артеменко Федір Петрович, 1898 р.н., ур. с. Гостомель Київського повіту Київської губернії.

Отаман Орлик. У вересні 1920 р. — січні 1922 р. очолював загін чисельністю до 150 повстанців, який навесні 1921 р. за наказом начальника ППШ Ю. Тютюнника отримав назву «Перший партизанський загін ім. С.В. Петлюри». У червні 1921 р. за усним розпорядженням емісара ППШ в Україні генерал-хорунжого В. Галкіна призначений командувачем Північним фронтом (Другою повстанською групою військ УНР). За наказом Ю. Тютюнника від 23 жовтня призначений начальником Десятого повстанського району. Його повстанці оперували на території Київського, Радомишльського та Васильківського повітів Київської губернії. У підпорядкуванні мав повстанські загони отаманів Гайового (І. Грисюка), П. Голубенка, Гонти (І. Унятовського), Голокопитенка (І. Галая) та К. Яблучка.

Заарештований 22 січня 1922 р. КГЧК, за постановою якої від 26 лютого 1922 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1, 8, Т. 9. — Арк. 1–49.

Хоменко Яків Несторович, 1895 р.н., ур. с. Луб'янка Київського повіту Київської губернії.

Сотник Смутненко. Протягом усього часу оперування на території Київського, Радомишльського та Васильківського повітів Київської губернії повстанського загону отамана Орлика (з вересня 1920 р. до січня 1922 р.) перебував на посаді помічника отамана з повноваженнями підписувати накази, відозви до населення, проводити мобілізацію на визначеній території тощо.

Заарештований 17 січня 1922 р. КГЧК, за постановою якої від 26 лютого 1922 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1, 8, 9. — Арк. 50–79.

Нога Федір Архипович, 1899 р.н., ур. с. Стара Буда Київського повіту Київської губернії.

Рядовий повстанець загону отамана Орлика. Перебував у загоні з кінця 1920 р. до січня 1922 р.

Заарештований 17 січня 1922 р. КГЧК, за постановою якої від 26 лютого 1922 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1, 8, Т. 9. — Арк. 106–113.

Фесюк Петро Андрійович, 1900 р.н., ур. с. Шибене Борзнянської волості Київського повіту Київської губернії.

Рядовий повстанець загону отамана Орлика. Перебував у загоні з квітня 1921 р. до січня 1922 р.

Заарештований 17 січня 1922 р. КГЧК. На допитах вказав місце переховування пораненого отамана Орлика. Відомостей про подальшу долю у справі немає.

ТТ. 1, 8, Т. 9. — Арк. 114–118.

№ 343

1921 р. 26 вересня.

Протокол допиту секретаря Третьої ділянки «Ветвестроя» Д. Телепнева як свідка у справі про пограбування 24 вересня зазначеної ділянки повстанцями отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 6. Оригінал. Рукопис.

№ 344

1921 р. 26 вересня.

Протокол допиту касира Третьої ділянки «Ветвестроя» М. Доброва як свідка у справі про пограбування 24 вересня зазначеної ділянки повстанцями отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 7. Оригінал. Рукопис.

№ 345

1922 р. 12 січня.

Протокол допиту як свідка лікаря М. Гущо про надання нею 8 січня медичної допомоги пораненому отаманові Орлику.

Т. 9. — Арк. 119–119 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 346

1922 р. 17 січня.

Показання Ф. Ноги про його біографію й участь у повстанському русі. Відомості зафіксовано в опитувальному аркуші КГЧК для полонених повстанців і таких, що добровільно склали зброю.

Т. 9. — Арк. 108. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 347

1922 р. 17 січня.

Показання П. Фесюка про його біографію й участь у повстанському русі. Відомості зафіксовано в опитувальному

аркуші КГЧК для полонених повстанців і таких, що добровільно склали зброю.

Т. 9. — Арк. 114–114 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 348

1922 р. 18 січня.

Постанова виїзної сесії РВТ КВО про початок слідства стосовно заарештованих Я. Хоменка й інших «учасників повстанської банди Орлика».

Т. 8. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 349

1922 р. 18 січня.

Показання Я. Хоменка про його біографію й участь у повстанському русі. Відомості зафіксовано в опитувальному аркуші КГЧК для полонених повстанців і таких, що добровільно склали зброю.

Т. 9. — Арк. 57. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 350

1922 р. 18 січня.

Протокол допиту як свідка селянина М. Димека про обставини спілкування в ніч проти 10 січня з повстанцями отамана Орлика та перевезення їх до хутора лісника П. Козловського.

Т. 9. — Арк. 122–122 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 351

1922 р. 19 січня.

Акт про упізнання слідчою групою виїзної сесії РВТ КВО осіб п'яти повстанців отамана Орлика, загиблих внаслідок сутички із загоном 398-го Стрілецького полку. Особи загиблих встановлено за свідченнями їх полонених товаришів.

Т. 8. — Арк. 4. Оригінал. Машинопис.

№ 352

1922 р. 19 січня.

Показання Я. Хоменка про тяжкість поранення отамана Орлика та двох його повстанців, а також про перевезення пораненого отамана за кордон¹.

Т. 9. — Арк. 65. Оригінал. Рукопис.

№ 353

1922 р. 19 січня.

Протокол допиту Ф. Ноги про обставини поранення отамана Орлика та наміри перевезти його за кордон.

Т. 9. — Арк. 109–110 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 354

1922 р. 19 січня.

Протокол допиту П. Фесюка про обставини поранення отамана Орлика та наміри перевезти його за кордон.

Т. 9. — Арк. 115–116 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 355

1922 р. 19 січня.

Квитанція коменданта² про прийняття на зберігання грошей, вилучених у заарештованих Я. Хоменка, Ф. Ноги та П. Фесюка.

Т. 10. — Арк. 19. Оригінал. Рукопис.

№ 356

1922 р. 20 січня.

Протокол допиту Я. Хоменка про діяльність повстанців отамана Орлика та місця можливого перебування пораненого

---

¹ Я. Хоменко, Ф. Нога та П. Фесюк намагалися приховати справжнє місце перебування пораненого отамана Орлика.

² Полонені повстанці отамана Орлика на час перебування під слідством виїзної сесії РВТ КВО утримувалися в комендатурі м. Бородянка.

отамана; стосунки із ППШ, Цупкомом та повстанськими загонами отаманів Гайового, П. Голубенка, Голокопитенка, Гонти, К. Яблучка та І. Струка; підтримку рейду загону полковника М. Палія під час Другого зимового походу військ УНР.

Т. 9. — Арк. 59–64. Оригінал. Рукопис.

№ 357

1922 р. 20 січня.

Протокол допиту П. Фесюка про його повстанську діяльність із квітня 1921 р. до січня 1922 р.

Т. 9. — Арк. 118–118 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 358

1922 р. 20 січня.

Постанова виїзної сесії РВТ КВО про передачу уповноваженому в боротьбі з бандитизмом Київського повіту подальшого ведення слідчої справи на повстанців отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 26. Оригінал. Рукопис.

№ 359

1922 р. 21 січня.

Протокол допиту П. Фесюка про чисельність повстанців, атакваних червоноармійцями на хуторі лісника П. Козловського, та про справжнє місцеперебування пораненого отамана Орлика.

Т. 9. — Арк. 117–117 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 360

1922 р. 23 січня.

Постанова КГЧК про висунення обвинувачення «в бандитизмі» й утримання під вартою заарештованих

Я. Хоменка, Ф. Ноги, Є. Кисленка, З. Кисленко та М. Хмарської¹.

Т. 8. — Арк. 5. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 361

1922 р. 23 січня.

Ордер СОО КГЧК на обшук та арешт Я. Хоменка, Ф. Ноги, Є. Кисленка, З. Кисленко і М. Хмарської та передачу заарештованих черговому комендантові.

Т. 9. — Арк. 50–51. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 362

1922 р. 23 січня.

Службове донесення керівництву від співробітника оперативної частини про перебування заарештованих Я. Хоменка, Ф. Ноги, Є. Кисленка, З. Кисленко та М. Хмарської у комендатурі КГЧК.

Т. 9. — Арк. 52. Оригінал. Рукопис.

№ 363

1922 р. 23 січня.

Анкета заарештованого Я. Хоменка.

Т. 9. — Арк. 58–58 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

---

¹ Окрім повстанців Я. Хоменка та Ф. Ноги під варту було взято матір отамана Орлика Тесленко Зінаїду Олексіївну, її чоловіка Тесленка Єрофія Митрофановича та сестру Хмарську Марину Олексіївну. У будинку останньої, в с. Озера Ворзельської волості Київського повіту, 22 січня 1922 р. чекісти захопили пораненого отамана Орлика. За рішенням колегії КГЧК від 26 лютого 1922 р. рідних отамана Орлика виправдано, але внесено до списків підозрюваних. У чекістських документах прізвище «Тесленко» помилково вказано як «Кисленко».

№ 364

1922 р. 23 січня¹.

Анкета заарештованого Ф. Ноги.

Т. 9. — Арк. 106–106 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 365

1922 р. 23 січня.

Протокол допиту як свідка селянина І. Суходольського про обставини вбивства 8 січня повстанцями отамана Орлика його сина Григорія — розвідника Радомишльського політбюро — та пограбування брата Якова, а також поранення самого отамана Орлика.

Т. 9. — Арк. 120–121 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 366

1922 р. 24 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про його біографію від народження до періоду встановлення влади Директорії УНР.

*Т. 9. — Арк. 4–6. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 28–29. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 367

1922 р. 24 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про діяльність його загону, стосунки із ППШ, а також повстанцями отаманів Гайового, Гонти, П. Голубенка, К. Яблучка та І. Струка; зв'язки останнього із центром Б. Савинкова в Польщі.

*Т. 9. — Арк. 7–10 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 29–30. Завірена копія. Машинопис.)*

---

¹ 23 січня — дата заповнення анкет на Я. Хоменка та Ф. Ногу, але не їх арешту, як помилково зазначено в анкетах. Обоє заарештовано 17 січня, про що свідчать інші документи слідчої справи.

№ 368

1922 р. 24 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про діяльність, чисельність та озброєння повстанців його загону, а також загону отамана І. Струка.

*Т. 9. — Арк. 11–12 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 31. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 369

1922 р. 25 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про стосунки із ППШ, Цупкомом, Б. Савинковим та Н. Махном; репресії стосовно червоноармійців, вилучення одягу в пасажирів захопленого його повстанцями поїзда.

*Т. 9. — Арк. 13–18. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 32–32 зв. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 370

1922 р. 26 січня.

Анкета заарештованого Ф. Артеменка.

Т. 9. — Арк. 3–3зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 371

1922 р. 26 січня.

Постанова КГЧК про висунення обвинувачення «гр. Орлику в бандитизмі та активній контрреволюції» й утримання його під вартою.

Т. 9. — Арк. 1. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 372

1922 р. 27 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про його підтримку спільно з повстанцями отаманів П. Голубенка та І. Струка

рейду загону полковника М. Палія під час Другого зимового походу військ УНР, подальші переховування, стосунки з отаманами Гайовим, І. Струком та Ю. Мордалевичем, а також про діяльність, починаючи з військової служби при Директорії УНР і до організації повстанського загону у вересні 1920 р.

*Т. 9. — Арк. 19–27. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 33–35 зв. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 373

1922 р. 30 січня.

Протокол допиту Ф. Артеменка про поділ України на повстанські райони, стосунки із П. Дранником та іншими особами.

*Т. 9. — Арк. 44–45. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 46. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 374

1922 р. 30 січня.

Протокол допиту Я. Хоменка про обставини захоплення в полон його та двох козаків, очолюваних ним; мотиви долучення до антибільшовицького повстанського руху за відновлення УНР.

Т. 9. — Арк. 66–71. Оригінал. Рукопис.

№ 375

1922 р. 31 січня.

Протокол допиту Ф. Ноги про обставини його арешту та повстанську діяльність із кінця 1920 р. до січня 1922 р.

Т. 9. — Арк. 111–112. Оригінал. Рукопис.

№ 376

1922 р. 3 лютого.

Продовження протоколу допиту Я. Хоменка про мотиви його долучення до антибільшовицького повстанського руху за

відновлення УНР, участі у створенні повстанського загону отамана Орлика у вересні 1920 р. та встановлення фактів розстрілу повстанцями полонених червоноармійців.

Т. 9. — Арк. 72–75. Оригінал. Рукопис.

№ 377

1922 р. 4 лютого.

Протокол допиту Я. Хоменка про осіб, котрі сприяли встановленню зв'язку загону отамана Орлика із Цупкомом і ППШ.

Т. 9. — Арк. 76–78. Оригінал. Рукопис.

№ 378

1922 р. 4 лютого.

Протокол допиту Ф. Ноги про ставлення повстанців до полонених червоноармійців, радянських працівників, комуністів та євреїв, а також до звичайних подорожніх.

Т. 9. — Арк. 112 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 379

1922 р. 20 лютого.

Висновок підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК за слідчою справою на Ф. Артеменка, Я. Хоменка та Ф. Ногу — керівників та учасників повстанського руху за відновлення УНР.

Т. 8. — Арк. 8–9. Оригінал. Машинопис.

№ 380

1922 р. 20 лютого.

Підсумковий протокол допиту Ф. Артеменка про діяльність повстанців його загону, підтвердження всіх попередніх свідчень і визнання провини перед радянською владою.

Т. 9. — Арк. 47–49. Оригінал. Рукопис.

№ 381

1922 р. 20 лютого.

Накладна відділу сховища КГЧК з описом грошей, вилучених у заарештованого Я. Хоменка.

Т. 9. — Арк. 55. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 382

1922 р. 21 лютого.

Постанова підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК про завершення слідства за справою повстанців отамана Орлика, про що обвинувачених Ф. Артеменка, Я. Хоменка та Ф. Ногу поінформовано під розписку.

Т. 8. — Арк. 10. Оригінал. Рукопис.

№ 383

1922 р. 21 лютого.

Підсумковий протокол допиту Я. Хоменка про підтвердження ним усіх попередніх свідчень і визнання провини перед радянською владою.

Т. 9. — Арк. 79–79 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 384

1922 р. 21 лютого.

Підсумковий протокол допиту Ф. Ноги про підтвердження ним усіх попередніх свідчень.

Т. 9. — Арк. 113. Оригінал. Рукопис.

№ 385

1922 р. 26 лютого.

Витяг із протоколу засідання колегії КГЧК за слідчою справою на Ф. Артеменка, Я. Хоменка та Ф. Ногу з винесенням постанови про їх розстріл.

Т. 8. — Арк. 11. Оригінал. Машинопис.

2.1.2.3. За справою отамана А. Гулого-Гуленка

Гулий-Гуленко Андрій Олексійович, 1886 р.н., ур. с. Новоархангельськ Новоархангельської волості Єлисаветградського повіту Херсонської губернії.

Генерал-хорунжий Армії УНР. Упродовж серпня 1920 р. — червня 1922 р. перебував в еміграції на території Румунії. У травні–листопаді 1921 р. очолював Південну групу військ УНР, яка спільно із ППШ у Польщі готувала Другий зимовий похід Армії УНР з метою підняти антибільшовицьке повстання в Україні та відновити УНР. Зі штабом Південної групи у листопаді–грудні 1921 р. і самостійно у травні та червні–липні 1922 р. тричі нелегально перебував на території України.

Заарештований в м. Одесі 19 липня 1922 р. ОГПО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії Харківського губсуду засуджений до 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією і конфіскацією майна. Відомостей про відбування покарання і подальшу долю у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

Т. 1, 12–14.

№ 386

1922 р. 25 липня.

Додатковий¹ протокол допиту начальником ОГПО ГПУ УССР С. Дукельським заарештованого А. Гулого-Гуленка про підготовку 1921 р. загального антибільшовицького повстання в Україні і роль у цьому процесі спецслужб Польщі та Румунії,

---

¹ Попередні протоколи допиту А. Гулого-Гуленка від 19–22 липня 1922 р. побудовано у формі його власноручних писемних свідчень, а тому їх упорядковано до розділу 1.3.3.

а також участь у повстанні Й. Пшоника; табори інтернованих вояків Армії УНР, махновців і врангелівців у Польщі та Румунії, а також місію УНР в Румунії; мету й обставини відвідувань України 1922 р.; обставини вбивства Ю. Отмарштейна та перебування Н. Махна в Румунії.

Т. 13. — Арк. 131–136. Оригінал. Машинопис.

№ 387

1922 р. 26 липня¹.

Показання затриманого 19 липня 1922 р. співробітниками ОГПО ГПУ УССР у м. Одесі жителя м. Кишинів В. Свистунця про мету і обставини його перебування в Україні. Показання засвідчив А. Гулий-Гуленко як власні.

Т. 13. — Арк. 147. Оригінал. Машинопис.

№ 388

1922 р. 26 липня.

Додаткові показання В. Свистунця про діяльність на території Бессарабії французької, польської, врангелівської та румунської контррозвідок. Засвідчено підписом А. Гулого-Гуленка під псевдо «В. Свистунець».

Т. 13. — Арк. 149. Оригінал. Машинопис.

№ 389

1922 р. 18 серпня².

Протокол допиту А. Гулого-Гуленка про біографію від народження до 1917 р.; участь в українському визвольному русі 1917–1920 рр. на відповідальних військових посадах при

---

¹ Наведено дату засвідчення А. Гулим-Гуленком власних показань від 19 липня 1922 р., наданих під псевдо «В. Свистунець». Зроблені ним того ж дня додаткові показання засвідчено підписом «В. Свистунець».

² Датовано за реєстраційним штампом Інформаційного відділу ГПУ УССР на завірненій копії документа.

Центральній Раді і Директорії УНР та організацію повстанського руху в Катеринославській губернії проти Добровольчої армії генерала А. Денікіна 1919 р.; підготовку у квітні–листопаді 1921 р. на посаді начальника штабу Південної групи військ УНР у Румунії спільно із ППШ Ю. Тютюнника в Польщі і за сприяння військових розвідок зазначених країн та Франції збройного виступу інтернованих українських військових частин з метою підняття загального антибільшовицького повстання в Україні; обставини здійснення 19 листопада 1921 р. збройного виступу Бесарабської групи військ УНР, перебування зі штабом Південної групи у листопаді–грудні того ж року в Україні та згортання діяльності штабу після повернення 28 грудня 1921 р. у Румунію; перше і друге відвідування України 1922 р.; стосунки уряду УНР з Польщею, Румунією, Францією та білим еміграційним рухом; відрядження делегації УНР на Генуезьку конференцію; настрої в українській еміграції та автокефальний церковний рух.

Т. 13. — Арк. 6–33. Оригінал. Машинопис.

№ 390

1922 р. 6 вересня.

Копія протоколу допиту заарештованого начальника Третьої групи військ УНР А. Левченка про встановлення його кур'єрами А. Кішкою та С. Мигулею зв'язків із ППШ і штабом Південної групи військ УНР у Румунії, стосунки з командувачем Південної групи А. Гулим-Гуленком.

Т. 13. — Арк. 162. Завірена копія. Машинопис.

№ 391

1922 р. 12 вересня.

Анкета заарештованого А. Гулого-Гуленка.

*Т. 13. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис на бланку.
(Арк. 5. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 392

1922 р. 13 вересня.

Ордер комендатури ОО КВО при ВУЧК на арешт та направлення до ОГО ГПУ УССР А. Гулого-Гуленка.

Т. 13. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 393

1922 р. 27 вересня.

Показання свідка А. Андреева щодо випадково добутих у липні 1922 р. в місії УНР у Румунії відомостей про перебування із травня 1922 р. А. Гулого-Гуленка в Україні на чолі «петлюрівської організації».

Т. 13. — Арк. 163–163 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 394

1922 р. 22 листопада.

Висновок ПП ГПУ на Правобережній Україні за слідчою справою на А. Гулого-Гуленка.

Т. 13. — Арк. 164–164 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 395

1922 р. 22 листопада.

Постанова ПП ГПУ на Правобережній Україні про переправлення А. Гулого-Гуленка спільно з матеріалами його слідчої справи до м. Харкова в розпорядження ГПУ УССР для дослідження і подальшої передачі до Верховного революційного трибуналу України.

Т. 14. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 396

1922 р. 17 грудня.

Додатковий протокол допиту А. Гулого-Гуленка про встановлення його зв'язків та причетності до підготовки антира-

дянських акцій після провалу Другого зимового походу Армії УНР.

Т. 13. — Арк. 156–156 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 397

1923 р. 21 січня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про провадження слідчої справи та висунення обвинувачення А. Гулому-Гуленку в «активній службі на командних посадах у Петлюри, організації повстанського руху в Україні та військових формувань за кордоном з метою повалення радянської влади».

Т. 13. — Арк. 1. Оригінал. Машинопис.

№ 398

1923 р. 29 січня.

Висновок КРО СОЧ ГПУ УССР за слідчою справою на А. Гулого-Гуленка.

Т. 13. — Арк. 165–166. Оригінал. Машинопис.

№ 399

1923 р. 1 лютого.

Постанова СОЧ ГПУ УССР про направлення А. Гулого-Гуленка та передачу матеріалів його слідчої справи до Верховного революційного трибуналу України.

Т. 13. — Арк. 167. Оригінал. Машинопис.

№ 400

1923 р. 2 березня.

Постанова прокурора Янського про направлення справи на А. Гулого-Гуленка слідчому з особливо важливих справ НКЮ УССР для продовження слідства і з'ясування обставин перебування підслідного в Україні 1922 р.

Т. 14. — Арк. 3. Оригінал. Машинопис.

№ 401

1923 р. 10 березня.

Постанова слідчого з особливо важливих справ НКЮ УССР М. Торчинського про прийняття справи на А. Гулого-Гуленка до свого провадження.

Т. 14. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис.

№ 402

1923 р. 16 березня.

Постанова слідчого з особливо важливих справ при НКЮ УССР М. Торчинського про висунення обвинувачення А. Гулому-Гуленку у службі в «контрреволюційних організаціях» УНР, Польщі та Румунії, організації повстань і збройного вторгнення з-за кордону з метою повалення радянської влади, а також у шпигунстві на користь Румунії.

Т. 13. — Арк. 2. Оригінал. Машинопис.

№ 403

1923 р. 16 березня.

Протокол допиту слідчим НКЮ УССР М. Торчинським А. Гулого-Гуленка про мету й обставини його відвідувань України 1922 р.

Т. 13. — Арк. 157–159 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 404

1923 р. 19 травня.

Протокол допиту слідчим НКЮ УССР Савченком А. Гулого-Гуленка щодо можливого підтвердження мирного характеру його відвідувань України 1922 р. показаннями про відсутність будь-якого контакту з ним отаманів Холодного Яру, заарештованих восени 1922 р.

Т. 13. — Арк. 161–161 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 405

1923 р. 23 травня.

Клопотання слідчого з особливо важливих справ при НКЮ УССР Савченка до прокурора Янського про необхідність долучення до справи показань заарештованих отаманів Л. Завгороднього, Д. Гупала і М. Залізняка в частині їх можливих стосунків 1922 р. з А. Гулим-Гуленком.

Т. 14. — Арк. 21. Завірена копія. Машинопис.

№ 406

1923 р. 2 липня.

Постанова слідчого з особливо важливих справ при НКЮ УССР Савченка про недоцільність долучення до слідчої справи на А. Гулого-Гуленка показань заарештованих отаманів Л. Завгороднього, Д. Гупала і М. Залізняка через брак у них будь-яких згадок про А. Гулого-Гуленка.

Т. 14. — Арк. 42. Оригінал. Машинопис.

№ 407

1923 р. 27 липня.

Висновок слідчого з особливо важливих справ при НКЮ УССР Савченка у слідчій справі на А. Гулого-Гуленка, обвинуваченого «в контрреволюції та шпигунстві».

Т. 12. — Арк. 1–8. Оригінал. Машинопис.

№ 408

1925 р. 28 лютого.

Постанова прокурора при НКЮ УССР Л. Крайнього¹ про погодження з обвинувальним висновком у слідчій справі на

---

¹ Ідеться про Крайнього Лева Олександровича (Карпиловського Лейба Азійковича). Установочні дані про особу взято із книги А. Амонса та Л. Абраменка «Репресовані прокурори в Україні» (Київ. — Вид. «Істина». — 2009. — С. 420–421).

А. Гулого-Гуленка та передачі її до ЦРС для прийняття рішення.

Т. 12. — Арк. 10. Оригінал. Машинопис.

№ 409

1925 р. 2 березня.

Постанова ЦРС про передачу слідчої справи на А. Гулого-Гуленка на слухання ЧС Харківського губсуду.

Т. 12. — Арк. 10. Оригінал. Машинопис.

№ 410

1925 р. 25 квітня.

Витяг із протоколу розпорядчого засідання ЧС Харківського губсуду з рішенням про затвердження обвинувального висновку та призначення слухання слідчої справи за обвинуваченням А. Гулого-Гуленка на 27 травня без участі сторін.

Т. 12. — Арк. 12. Оригінал. Машинопис.

№ 411

1925 р. 27 квітня.

Протокол закритого судового засідання ЧС Харківського губсуду за слідчою справою на А. Гулого-Гуленка, обвинуваченого в «контрреволюції та шпигунстві».

Т. 12. — Арк. 13–14 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 412

1925 р. 27 квітня.

Вирок надзвичайної сесії Харківського губсуду за слідчою справою на А. Гулого-Гуленка. Засуджений до 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією та конфіскацією майна.

*Т. 12. — Арк. 15–16 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 17–18. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 413

1925 р. 13 червня.

Витяг із протоколу засідання Харківської губернської розподільчої комісії з рішенням порушити клопотання перед ЧС Харківського губсуду про зняття суворої ізоляції з ув'язненого А. Гулого-Гуленка.

Т. 12. — Арк. 24. Оригінал. Машинопис та рукопис на бланку.

№ 414

1925 р. 24 липня.

Протокол закритого судового засідання надзвичайної сесії Харківського губсуду у справі розгляду клопотання Харківської губернської розподільчої комісії про зняття суворої ізоляції з А. Гулого-Гуленка.

Т. 12. — Арк. 28. Оригінал. Рукопис.

№ 415

1925 р. 24 липня.

Ухвала надзвичайної сесії Харківського губсуду про відмову у знятті суворої ізоляції з А. Гулого-Гуленка.

*Т. 12. — Арк. 25. Оригінал. Рукопис на бланку.
(Арк. 27. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 416

1925 р. 12 жовтня.

Характеристика ув'язненого А. Гулого-Гуленка, підготовлена завідувачем головним корпусом ДОПР.

Т. 12. — Арк. 30. Оригінал. Рукопис.

№ 417

1925 р. 12 жовтня.

Витяг із протоколу засідання Харківської губернської розподільчої комісії з рішенням підтримати клопотання нагля-

дової комісії перед ЧС Харківського губсуду про умовно-дострокове звільнення А. Гулого-Гуленка.

Т. 12. — Арк. 31. Оригінал. Машинопис та рукопис на бланку.

№ 418

1925 р. 13 листопада.

Протокол закритого судового засідання надзвичайної сесії Харківського окружного суду у справі розгляду клопотання А. Гулого-Гуленка про умовно-дострокове звільнення.

Т. 12. — Арк. 32. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 419

1925 р. 13 листопада.

Ухвала надзвичайної сесії Харківського окрсуду про відмову у клопотанні А. Гулого-Гуленка про умовно-дострокове звільнення.

*Т. 12. — Арк. 33. Оригінал. Рукопис на бланку.
(Арк. 34. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 420

1925 р. 10 грудня.

Витяг із протоколу засідання Харківської губернської розподільчої комісії з рішенням відмовити у клопотанні наглядової комісії перед ЧС Харківського губсуду про зняття суворої ізоляції з А. Гулого-Гуленка.

Т. 12. — Арк. 31. Оригінал. Машинопис та рукопис на бланку.

№ 421

1926 р. 29 січня.

Протокол закритого судового засідання надзвичайної сесії Харківського окрсуду у справі розгляду клопотання А. Гулого-Гуленка про зняття суворої ізоляції.

Т. 12. — Арк. 39. Оригінал. Рукопис на бланку.

1926 р. 29 січня.

Ухвала надзвичайної сесії Харківського окрсуду про відмову у клопотанні А. Гулого-Гуленка про зняття суворої ізоляції.

*Т. 12. — Арк. 34. Оригінал. Рукопис на бланку.
(Арк. 41. Завірена копія. Машинопис.)*

2.1.2.4. За справою отамана Усатого

Усатий Маркіян Пилипович, 1888 р.н., ур. с. Новомиколаївка Нікопольської волості Катеринославської губернії.

Як сотник Армії УНР у грудні 1920 р. був інтернований у Румунії. У липні–серпні та жовтні–листопаді 1921 р. під час підготовки антибільшовицького повстання двічі направлявся до України для забезпечення зв'язку штабу Південної групи військ УНР з його емісарами Шкляртом та Гнибідією (останній мав перебрати на себе в отамана Іванова командування його повстанським загonom). Упродовж 1922–1924 рр. здійснив ще 11 нелегальних переходів через румунсько-радянський кордон уже як емісар румунської та французької розвідок.

Заарештований 4 грудня 1924 р. управлінням міліції Бульварного району м. Києва, перебував під слідством КРО КГО, а згодом — КРО СОЧ ГПУ УСССР. За вироком надзвичайної сесії Харківського окружного суду від 8 лютого 1925 р. засуджений до розстрілу. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1, 15.

№ 423

1924 р. 6 грудня.

Протокол допиту¹ М. Усатого про участь у Першій світовій війні та перебування в австрійському полоні у 1914–1918 рр.; службу в Армії УНР і повстанську діяльність у загоні А. Гулого-Гуленка у 1918–1919 рр.; проживання в Румунії і перетини румунсько-радянського кордону у серпні–вересні 1921 р.² для забезпечення зв'язку штабу Південної групи військ УНР з його емісаром Гнибідію у повстанському загоні отамана Іванова, а також у 1922–1923 рр. за завданнями румунської та французької розвідок; останнє прибуття до радянської України з метою амністуватися.

*Т. 15. — Арк. 6–9 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 10–12 зв. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 424

1924 р. 10 грудня.

Постанова КРО КГО ГПУ УССР про прийняття до провадження слідчих матеріалів стосовно заарештованого М. Усатого.

Т. 15. — Арк. 22. Оригінал. Машинопис.

№ 425

1924 р. 11 грудня.

Протокол додаткового допиту М. Усатого про обставини перебування в Румунії, нелегальні відвідування УССР і осіб, причетних до їх організації та здійснення у 1922–1923 рр.

*Т. 15. — Арк. 18–19. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 20–21. Завірена копія. Машинопис.)*

---

¹ Упродовж 6–17 грудня слідство стосовно М. Усатого проводив КРО КГО ГПУ УССР, після чого заарештованого та слідчі матеріали переправлено до м. Харкова у розпорядження КРО СОЧ ГПУ УССР.

² Показання М. Усатого на першому допиті про власну антибільшовицьку діяльність, зокрема час, мету та обставини перебування в Україні у 1921 р., були неповними і неточними.

№ 426

1924 р. 17 грудня.

Постанова КРО КГО ГПУ УССР про переправлення М. Усатого та слідчих матеріалів стосовно нього в розпорядження СОЧ ГПУ УССР.

Т. 15. — Арк. 23. Завірена копія. Машинопис.

№ 427

1924 р. 24 грудня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про прийняття справи на М. Усатого до провадження попереднього слідства.

Т. 15. — Арк. 1. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 428

1924 р. 25 грудня.

Протокол допиту М. Усатого про залучення до діяльності штабу Південної групи військ УНР у Румунії та обставини дворазового направлення до України для забезпечення зв'язку штабу з його емісарами Шкляром і Гнибідією; подальше перебування у Румунії, мету і завдання нелегальних відвідувань УССР у 1922–1924 рр.

*Т. 15. — Арк. 56–89. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 90–121. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 429

1924 р. 28 грудня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про утримання М. Усатого під вартою при комендатурі ГПУ УССР.

Т. 15. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 430

1924 р. 28 грудня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про висунення обвинувачення М. Усатому в діяльності, спрямованій на повалення

радянської влади, нелегальному переході на територію УССР, а також шпигунстві на користь Франції та Румунії.

Т. 15. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 431

1924 р. 29 грудня.

Показання амністованого як «агента французької контррозвідки» І. Скуратівського про викриття колишнього колеги Головка (М. Усатого), котрого він упізнав у м. Києві, затримав і привів до міліції.

Т. 15. — Арк. 123–124. Завірена копія. Машинопис.

№ 432

1925 р. 25 січня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про завершення слідства за справою на М. Усатого та передачу її прокуророві при НКЮ для подальшої адресації через ЦРС до ЧС Харківського губсуду. М. Усатого визнано винним у контрреволюційній діяльності, спрямованій на повалення радянської влади шляхом збройного повстання, 13-разовому нелегальному перетині кордону УССР і шпигунстві на користь французької та румунської контррозвідок.

Т. 15. — Арк. 125–127. Оригінал. Машинопис.

№ 433

1925 р. 31 січня.

Постанова прокурора при НКЮ УССР Л. Крайнього про погодження з обвинувальним висновком за слідчою справою на М. Усатого та передачу справи на розгляд ЦРС для її подальшого направлення до ЧС Харківського губсуду.

Т. 15. — Арк. 129. Оригінал. Машинопис.

№ 434

1925 р. Не раніше 2 лютого.

Витяг із протоколу засідання ЦРС від 2 лютого 1925 р. за слідчою справою на М. Усатого з постановою про її передачу для слухання до надзвичайної сесії Харківського губсуду.

Т. 15. — Арк. 130. Оригінал. Машинопис.

№ 435

1925 р. 8 лютого.

Протокол відкритого судового засідання надзвичайної сесії Харківського губсуду за слідчою справою на М. Усатого.

Т. 15. — Арк. 131–132. Оригінал. Машинопис.

№ 436

1925 р. 8 лютого.

Вирок надзвичайної сесії Харківського губсуду за слідчою справою на М. Усатого. Засуджений до розстрілу.

*Т. 15. — Арк. 133–134. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 135–136. Завірена копія. Машинопис.)*

2.1.2.5. За справою отамана Пшоника

Пшоник Йосип Петрович, 1890 р.н., ур. с. Великі Вірмени (Великозалісся) Маківської волості Кам'янецького повіту Подільської губернії.

Кадровий офіцер, полковник Армії УНР, активний учасник українського визвольного та повстанського рухів. З листопада 1920 р. перебував у Польщі та Румунії. У жовтні 1921 р. призначений начальником Першого району Південної групи військ УНР. 19 листопада 1921 р. очолив збройний виступ із території Румунії 187 інтернованих військово-службовців Південної групи військ УНР з метою підняти антибільшовицьке повстання в регіоні та підтримати наступ із Польщі Волинської і Подільської груп військ УНР.

12 лютого 1925 р. затриманий під час нелегального перетину румунсько-радянського кордону. Дата офіційного арешту — 17 березня 1925 р. За вироком від 29 серпня 1925 р. надзвичайної сесії Харківського окружного суду засуджений до розстрілу. Відомостей про виконання вироку у справі немає. За висновком прокуратури Київської області від 7 липня 1994 р. не реабілітований.

ТТ. 1, 16.

№ 437

1925 р. 12 лютого.

Протокол затримання Дванадцятьою заставою Першої комендатури прикордонної охорони ГПУ УПО Й. Пшоника під час нелегального перетину ним румунсько-радянського кордону неподалік від м. Ямпіль.

Т. 16. — Арк. 1–2. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 438

1925 р. Не раніше 12 лютого.

Опис документів, вилучених у Й. Пшоника. Складено уповноваженим КРО Могилівського прикордонного загону ГПУ П'ятковським.

Т. 16. — Арк. 69. Оригінал. Машинопис.

№ 439

1925 р. Не раніше 12 лютого¹.

Протокол допиту М. Усатого, як свідка за слідчою справою, про участь Й. Пшоника в організації повстанського руху в Україні у 1921 р. і їхні подальші стосунки за кордоном.

Т. 16. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Очевидно, допит М. Усатого стосовно Й. Пшоника здійснено невдовзі після арешту останнього в ніч проти 12 лютого 1925 р.

№ 440

1925 р. 19 лютого.

Протокол допиту¹ Й. Пшоника про мету й обставини нелегального переходу румунсько-радянського кордону, а також направлення в листопаді 1924 р. на територію радянської України старшини Армії УНР Є. Гулія; діяльність української еміграції в Румунії з кінця 1921 р. і румунських розвідувальних органів в УССР.

*Т. 16. — Арк. 5–8. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 9–12. Завірена копія. Машинопис.)*

№ 441

1925 р. 20 лютого.

Протокол допиту як свідка за слідчою справою Л. Зіньковського-Задова² про організацію Й. Пшоником та Є. Гулієм нелегального перетину свідком румунсько-радянського кордону в серпні 1923 р. та забезпеченні його зброєю для ведення антибільшовицької діяльності.

Т. 16. — Арк. 13–13 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 442

1925 р. 14 березня.

Протокол допиту Й. Пшоника про підготовку, мету та обставини його нелегального переходу на територію радянської України; про представників української еміграції, причетних до пересилки з Румунії політичної літератури, а також до інших антибільшовицьких заходів.

Т. 16. — Арк. 14–14 зв. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Відразу ж після затримання Й. Пшоника було переправлено до м. Харкова у розпорядження КРО ГПУ УССР, де й було запроваджено відповідну слідчу справу.

² Зіньковський-Задов Лев Миколайович — один із лідерів махновського руху 1918–1921 рр. Після повернення із Румунії потрапив під амністію. Упродовж 1924–1937 рр. працював в органах ГПУ–НКВД УССР. У 1938 р. його заарештовано і засуджено до розстрілу.

№ 443

1925 р. 15 березня.

Протокол допиту Й. Пшоника про «контрреволюційні» організації в Румунії та румунські розвідувальні органи, які проводять розвідувальну діяльність на території УССР.

Т. 16. — Арк. 15–15 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 444

1925 р. 17 березня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР на проведення обшуку й арешту Й. Пшоника, котрий «проживав у м. Харкові у будівлі ГПУ»¹.

Т. 16. — Арк. 16. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 445

1925 р. 17 березня.

Ордер за підписом голови ГПУ УССР В. Балицького на проведення обшуку, арешту та направлення до комендатури ГПУ УССР Й. Пшоника.

Т. 16. — Арк. 17. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 446

1925 р. 17 березня².

Анкета заарештованого Й. Пшоника.

Т. 16. — Арк. 18–18 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

---

¹ Ця й інші постанови від 17 березня 1925 р. стосовно Й. Пшоника спільно з ордером на його арешт — показовий приклад порушення органами ГПУ процедури слідства, проведеної формально.

² Анкету не датовано, але її підшито поміж постанов від 17 березня і підготовлено, очевидно, одночасно із цими постановами.

№ 447

1925 р. 17 березня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про утримання Й. Пшоника під вартою при комендатурі ГПУ УССР.

Т. 16. — Арк. 19. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 448

1925 р. 17 березня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про прийняття справи на Й. Пшоника до провадження попереднього слідства.

Т. 16. — Арк. 20. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 449

1925 р. 20 березня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР за слідчою справою на Й. Пшоника про висунення йому обвинувачення в участі у «петлюрівській контрреволюційній організації», підготовці за сприяння іноземних держав «контрреволюційного» повстання в Україні, а також антирадянській агітації, пропаганді та шпигунстві.

Т. 16. — Арк. 21. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 450

1925 р. 31 березня.

Протокол допиту Й. Пшоника про його біографію, військову службу в Армії УНР, участь в організації повстань проти гетьмана у 1918 р. та у складі Української Галицької армії проти більшовиків у 1920 р.; підготовку при штабі Південної групи військ УНР антибільшовицького повстання в Україні та організацію 19 листопада 1921 р. збройного виступу із території Румунії на м. Тирасполь двох загонів інтернованих військовослужбовців Армії УНР; обставини подальшого проживання в Румунії до нелегального повернення в Україну.

Т. 16. — Арк. 22–23 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 451

1925 р. 31 березня.

Протокол допиту Й. Пшоника про мету, організацію та проведення у листопаді 1921 р. збройного наступу із території Румунії на м. Тирасполь двох загонів зі 187 інтернованих військовослужбовців Південної групи військ УНР та у березні 1920 р. антибільшовицького повстання у м. Тирасполі Української Галицької армії спільно із бригадою Шапировича та Чорноморським полком; участь у політичному житті української еміграції в Румунії і співпрацю з румунськими та французькими розвідувальними органами впродовж 1922–1925 рр.

Т. 16. — Арк. 24–28 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 452

1925 р. 2 квітня.

Протокол допиту Й. Пшоника про вступ і перебування в Українській соціал-демократичній партії, участь партії в організації в Україні повстань проти гетьмана П. Скоропадського, генерала А. Денікіна і більшовиків; організаційні й агітаційні заходи на території України штабу Південної групи під час підготовки збройного наступу із території Румунії двох загонів інтернованих військовослужбовців Армії УНР, а також поширення ними в ході наступу відозв до німецьких колоністів; сприяння Л. Зінковському в нелегальному перетині румунсько-радянського кордону 1923 р.

Т. 16. — Арк. 29–31. Оригінал. Рукопис.

№ 453

1925 р. 9 квітня.

Протокол допиту Й. Пшоника про участь у серпні–грудні 1917 р. в діяльності Румчерода¹ та Фронтової української ради

---

¹ Румчерод (Румчород) — Центральний виконавчий комітет рад Румунського фронту, Чорноморського флоту й Одеського військового округу. До грудня

в Одесі; входження до штабу Гайдамацької дивізії та бої із Червоною гвардією у січні 1918 р.; особисту причину боротьби проти радянської влади.

Т. 16. — Арк. 32–33 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 454

1925 р. 9 квітня.

Протокол допиту Й. Пшоника про обставини та результати ініційованого ним у листопаді–грудні 1924 р. дворазового відвідання представником української старшини в Румунії Є. Гулієм радянської України з метою з'ясування через Ю. Тютюника можливості повернення емігрантів на Батьківщину.

Т. 16. — Арк. 34–34 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 455

1925 р. 21 квітня.

Розписка чергового коменданта ГПУ УССР про прийняття гаманця із грошима як «речових доказів» у слідчій справі на Й. Пшоника, вилучених у нього під час арешту.

Т. 16. — Арк. 61. Оригінал. Рукопис.

№ 456

1925 р. 23 квітня.

Постанова КРО СОЧ ГПУ УССР про завершення слідства за справою на Й. Пшоника і передачу її прокуророві при НКЮ для подальшої адресації до надзвичайної сесії Харківського губсуду. Й. Пшоника визнано винним у підготовці за сприяння іноземних держав збройного повстання в Україні та вторгненні на її територію озброєних загонів, а також в антирадянській агітації, пропаганді, шпигунстві та нелегальному перетині кордону.

Т. 16. — Арк. 36–39. Оригінал. Машинопис.

1917 р. перебував під впливом російських меншовиків та есерів, співпрацював з Українською Центральною Радою.

№ 457

1925 р. 19 травня.

Постанова прокурора при НКЮ УССР Л. Крайнього про погодження з обвинувальним висновком КРО СОЧ ГПУ УССР за слідчою справою на Й. Пшоника та її направлення до ЦРС для подальшої передачі до ЧС Харківського губсуду.

Т. 16. — Арк. 41. Оригінал. Машинопис.

№ 458

1925 р. Не раніше 22 травня¹.

Витяг із протоколу засідання ЦРС за слідчою справою на Й. Пшоника з постановою про передачу її для слухання до ЧС Харківського губсуду. Підготовлено у двох примірниках.

Т. 16. — Арк. 43. Оригінал. Машинопис.

№ 459

1925 р. Не раніше 7 серпня.

Витяг із протоколу розпорядчого засідання ЧС Харківського губсуду за слідчою справою на Й. Пшоника з постановою про призначення її слухання на 29 серпня 1925 р. без участі сторін.

Т. 16. — Арк. 44. Оригінал. Машинопис.

№ 460

1925 р. 29 серпня.

Протокол закритого судового засідання ЧС Харківського окрсуду за слідчою справою на Й. Пшоника.

Т. 16. — Арк. 45–49 зв. Оригінал. Рукотис.

---

¹ 22 травня і 7 серпня — дати проведення засідань ЦРС та розпорядчої наради ЧС Харківського губсуду за слідчою справою на Й. Пшоника, із протоколів якої було зроблено відповідні витяги.

1925 р. 29 серпня.

Вирок судового засідання ЧС Харківського окрсуду за слідчою справою на Й. Пшоника. Засуджений до розстрілу.

*Т. 16. — Арк. 50–50 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 51–52. Завірена копія. Машинопис.)*

2.1.2.6. За справою отамана С. Заболотного

Заболотний Семен Федорович, 1897 р.н., виходець із селянської родини, ур. с. Тридуби Балтського повіту Одеської губернії.

Отаман. Очолював загін, чисельністю до 400 повстанців, що оперував на території Балтського й Ольгопільського повітів Одеської губернії. У травні 1921 р. призначений ППШ начальником П'ятого повстанського району Першої (Південної) групи військ УНР. Підтримав антибільшовицьке повстання у регіоні, розпочате і закінчене 19 листопада 1921 р. виступом із території Румунії двох загонів зі 187 інтернованих військовослужбовців Армії УНР, очолюваних начальником Першого повстанського району Південної групи полковником Й. Пшоником.

Заарештований 24 січня 1922 р.¹ Втік зі слідчого ізолятора ВУЧК 5 березня 1922 р. Відомостей про подальшу долю у справі немає².

Т.1, Т. 17. — Арк. 1–31.

---

¹ У матеріалах слідчої справи є лише один процесуальний документ із зазначенням конкретної дати арешту С. Заболотного. Це показання М. Китайського (Т. 17. — Арк. 62) про їхній одночасний арешт 6 лютого 1922 р. Дату, очевидно, наведено за старим стилем, тобто 24 січня за новим. Це підтверджує наявність у справі рапорту від 4 лютого 1922 р. секретного співробітника «Воробця» про спілкування із уже заарештованими на той час С. Заболотним і М. Китайським та обвинувального висновку СОЧ ГПУ УССР на М. Китайського із згадкою про його арешт у січні 1922 р.

² С. Заболотний загинув у 1922 р. В українській історіографії існує кілька версій загибелі отамана. Вірогідним виглядає вбивство його та отамана

Китайський Марко Євдокимович, 1896 р.н., виходець із родини залізничника, ур. Балтського повіту Одеської губернії.

Емісар Тютюника. У травні 1921 р. був направлений ППШ до України для організації повстанської роботи. До лютого 1922 р. перебував у загоні отамана С. Заболотного на посаді начальника штабу. Влітку 1921 р. відвідував ППШ з метою надання інформації та отримання розпоряджень.

Заарештований 24 січня 1922 р. Постановою судової колегії ГПУ від 8 травня 1922 р. засуджений до розстрілу. У справі наявна довідка про виконання вироку, але без зазначення конкретної дати. За висновком прокуратури Київської області від 6 липня 1994 р. реабілітований.

Т.1, Т. 17. — Арк. 32–78.

№ 462

1922 р. Не пізніше 5 березня¹.

Протокол допиту С. Заболотного про його біографію, військову службу у царській армії та участь у Лютневій революції в м. Петрограді; приєднання до Директорії УНР та організацію повстанського руху проти гетьмана П. Скоро-

---

К. Солтиса в ніч проти 4 липня агентом ГПУ в с. Берізки-Чечельницькі неподалік від с. Ольгопіль. Так стверджує К. Завальнюк (Лицарі волі. Повстанський рух на Поділлі у персоналіях (20-ті роки ХХ ст.). — Вінниця: Логос. 2000. — С. 46–48) на підставі віднайдених у Державному архіві Вінницької області документів.

¹ Протоколи допиту С. Заболотного не датовані та могли бути підготовлені 24 січня — 5 березня 1922 р., але, ймовірно, наприкінці лютого — на початку березня, про що свідчать «рапорти» С. Заболотного від 27 лютого та 3 березня до ВУЧК з проханням про надання йому та М. Китайському грошей, харчів, тютюну та літератури, а також клопотання комісара оперативного відділення оперативного відділу СОУ ВУЧК А. Стені до начальника відділу боротьби з бандітизмом ВУЧК Козлова про задоволення потреб заарештованих.

падського, генерала А. Денікіна і більшовиків у 1918–1920 рр.; підготовку 1921 р. ним як начальником П'ятого району антибільшовицького повстання в Україні та підтримку 19 листопада 1921 р. збройного виступу з території Румунії двох загонів Південної групи військ УНР, очолюваних начальником Першого району полковником Й. Пшоником.

Т. 17. — Арк. 1–5. Оригінал. Машинопис.

№ 463

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Додаткові показання С. Заболотного про зв'язки повстанців у населених пунктах України та за кордоном.

Т. 17. — Арк. 14. Оригінал. Машинопис.

№ 464

1922 р. Не пізніше 5 березня¹.

Протокол допиту М. Китайського про його біографію та службу в царській армії; участь у повстанні проти гетьмана і приєднання до Армії УНР; перебування у Польщі у складі інтернованої армії та направлення до України для підготовки антибільшовицького повстання; перебування в загоні отамана С. Заболотного і відвідування ППШ.

Т. 17. — Арк. 32–33. Оригінал. Машинопис.

№ 465

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Показання заарештованого М. Китайського про обставини перебування в загоні отамана С. Заболотного та кількарязового перетину радянсько-польського кордону; стосунки з началь-

---

¹ Орієнтовну дату «не пізніше 5 березня» щодо протоколів допиту М. Китайського встановлено з їх порівняння з відповідними протоколами допитів С. Заболотного та відсутності згадки про втечу останнього.

ником ППШ Ю. Тютюнником і сотником Галайдою; структуру ППШ та його відповідальних співробітників.

Т. 17. — Арк. 42–43. Оригінал. Машинопис.

№ 466

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Додаток до протоколу допиту М. Китайського з доповненням попередньої інформації та розкриттям відомих йому явок, а також місця перебування отаманів Хмари та Круковського. Документ підготовлено у двох примірниках.

Т. 17. — Арк. 52–53, 54–55. Оригінал. Машинопис.

№ 467

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Перелік із 16 «тез», запропонований слідчими для розкриття М. Китайському. Йдеться про уряд УНР та інтерновану армію; діяльність ППШ і сприяння їй Польщі та Румунії; організацію повстанського руху в Україні, зокрема у Балтському й Ольгопільському районах тощо¹.

Т. 17. — Арк. 56. Копія. Машинопис.

№ 468

1922 р. 7 березня.

Витяг із показань М. Китайського про можливі місця переховування отамана С. Заболотного, котрий 5 березня втік зі слідчого ізолятора ВУЧК.

Т. 17. — Арк. 29. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Власноручне розкриття М. Китайським зазначених тез упорядковано в рубриці 1.3.3.

№ 469

1922 р. 8 травня.

Обвинувальний висновок відділу боротьби з бандитизмом СОЧ ГПУ УССР за слідчою справою на М. Китайського.

Т. 17. — Арк. 69–69 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 470

1922 р. 8 травня.

Витяг із протоколу засідання судової колегії ГПУ УССР за слідчою справою на М. Китайського, обвинуваченого в «бандитизмі та зв'язках із закордоном», з постановою про розстріл.

Т. 17. — Арк. 73. Оригінал. Машинопис на бланку.

№ 471

1926 р. 13 січня.

Повідомлення ГПУ УССР до ВУЦИК про розстріл М. Китайського на підставі постанови колегії ВУЧК від 8 травня 1922 р. Дату виконання вироку не зазначено.

Т. 17. — Арк. 73. Оригінал. Машинопис.

2.1.2.7. За справою отамана Гуляй-Біди

Чехович Михайло Францович (отаман Гуляй-Біда), ур. с. Снігурівка Фастівської волості Васильківського повіту Київської губернії.

У липні 1921 р. був направлений начальником Південної групи військ УНР із Румунії у розпорядження начальника П'ятого району отамана С. Заболотного для організації повстанського руху на Наддністрянщині. Обіймав посаду начальника штабу Наддністрянської повстанської бригади Південної групи військ УНР під керівництвом

І. Кіриула. Бригада активно діяла у серпні–жовтні 1921 р.

Заарештований у грудні 1921 р. ОГЧК. Під час слідства запропонував себе в таємні співробітники ВУЧК та надав план реалізації власних намірів. Відомостей про подальшу долю у справі немає.

Т. 1, Т. 18.

№ 472

1921 р. 9 грудня.

Показання заарештованого М. Чеховича про зміст та походження реквізованих паперів — речових доказів його повстанської діяльності.

Т. 18. — Арк. 2–3. Завірена копія. Машинопис.

№ 473

1921 р. 24 грудня.

Показання М. Чеховича про його перебування в Румунії та обставини залучення до організації антибільшовицького повстанського руху в Україні; дислокацію штабу Південної групи військ УНР, його структуру, зв'язки з румунським Головним штабом та ППШ; дипломатичні стосунки уряду УНР з Румунією, Польщею, Францією, Болгарією й іншими країнами; інтерновані військові частини Армії УНР у Польщі та Румунії, а також таємну допомогу цих країн у підготовці антибільшовицького повстання в Україні; організацію повстанського руху на Одещині, зокрема структуру, зв'язки та діяльність Наддністрянської повстанської дивізії, куди його було направлено як начальника штабу.

Т. 18. — Арк. 17–21. Завірена копія. Машинопис.

2.1.2.8. За справою полковника В. Алексєєва¹

Алексєєв Віктор Олексійович, 1888 р.н., ур. м. Скобелев Ферганської області (Туркестан).

Помічник командира Шостої артилерійської бригади Шостої стрілецької дивізії генерала М. Безручка, полковник Армії УНР. Був інтернований у Польщі. У червні–липні 1921 р. пройшов розвідувальні курси при ППШ та під псевдо «Мойсейчук» був направлений до м. Києва для організації розвідки УНР. Установив зв'язок із підпіллям у місті та прилеглих повітах, зокрема з емісаром ППШ до Десятого повстанського району М. Афанасьєвим та отаманом Косарем. Через рекомендацій ними кур'єрів двічі передавав до ППШ добуті дані про дислокацію частин військ КВО, залізничні перевезення та реєстрацію комуністів. З жовтня 1921 р., перебуваючи під оперативною розробкою, відправив третім кур'єром до м. Львова агента КГЧК та залучився до контрольованої чекістами діяльності Білоцерківського повстанського центру «Козача рада Правобережної України».

Заарештований у лютому–березні 1922 р.² КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії КГРТ від

---

¹ Окрім слідчих документів стосовно В. Алексєєва та М. Афанасьєва до рубрики внесено також деякі документи на заарештованих за цією ж справою Федая Петра Кіндратовича, Харченка Миколу Петровича та Пюнтека Павла Йосиповича, де повідомляється про їх залучення начальником розвідки ППШ полковником В. Алексєєвим до збору оперативних відомостей. Справа не містить обвинувального висновку та судового рішення, але, за інформацією МВС України, 1 вересня 1922 р. надзвичайна сесія КГРТ засудила всіх зазначених осіб до розстрілу. Участь у підпільній роботі інших фігурантів справи документально не підтверджено.

² Відомостей про точну дату арешту В. Алексєєва в матеріалах справи немає. Орієнтовну дату встановлено за наявності витягу із доповіді сексота КГЧК «Виноградського» від 18 лютого про останню зустріч із ще не заарештованим В. Алексєєвим, а також звернення від 15 березня 1922 р. і попереднього свідчення вже заарештованого В. Алексєєва (див. док. № 155, 156, 542).

1 вересня 1922 р. засуджений до розстрілу. Вирок виконано 20 вересня 1922 р. Під час розгляду в липні 1994 р. матеріалів справи прокуратурою Київської області рішення про реабілітацію В. Алексєєва не приймалося.

Т. 1, Т. 24. — Арк. 1–28.

Афанасьєв Микола Самійлович, 1902 р.н., ур. м. Києва.

Із травня 1920 р. — писар Другого відділу штабу Шостої стрілецької дивізії генерала М. Безручка, з вересня — помічник діловода відділу забезпечення Четвертої Київської дивізії генерала Ю. Тютюнника. Був інтернований у Польщі. У травні 1921 р. під ім'ям Кедров Микола Семенович був направлений ППШ до України для встановлення зв'язку із начальником Десятого повстанського району сотником Веріївським. Дізнавшись про арешт останнього, долучився до діяльності інших підпільників Київщини та сприяв полковникові В. Алексєєву в організації розвідувальної діяльності в м. Києві.

Заарештований 13 вересня 1921 р. КГО ГПУ УССР. За вироком надзвичайної сесії КГРТ від 1 вересня 1922 р. засуджений до розстрілу. Вирок виконано 20 вересня 1922 р. За висновком прокуратури Київської області від 6 липня 1994 р. реабілітований.

Т. 1, Т. 24. — Арк. 40–76.

№ 474

1921 р. 15 вересня.

Анкета заарештованого М. Афанасьєва.

Т. 24. — Арк. 41–41 зв. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 475

1921 р. 15 вересня.

Показання М. Афанасьєва про службу писарем Другого відділу штабу Шостої стрілецької дивізії Армії УНР, відступ до Польщі та наступну втечу від Петлюри на Батьківщину¹.

Т. 24. — Арк. 42–42 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 476

1921 р. 15 вересня.

Постанова чергового слідчого КГЧК про доцільність утримання під вартою М. Афанасьєва, заарештованого Лук'янівською районною міліцією м. Києва за обвинуваченням у «службі в петлюрівській контррозвідці».

Т. 24. — Арк. 43. Оригінал. Рукопис на бланку.

№ 477

1921 р. 3–4 жовтня.

Показання М. Афанасьєва про його біографію до травня 1920 р., службу в Армії УНР і «втечу» з табору для інтернованих військовослужбовців у Польщі; перелік козаків та старшин, відправлених ППШ із його табору у травні 1921 р. до України для організації антибільшовицького повстанського руху; перебування в Україні після повернення із Польщі й обставини арешту.

Т. 24. — Арк. 44–46 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 478

1921 р. 13 жовтня.

Протокол допиту М. Афанасьєва про встановлення місця перетину ним польсько-радянського кордону та маршруту

---

¹ На перших допитах М. Афанасьєв намагався приховати від слідства справжні обставини свого повернення на Батьківщину.

пересування до м. Києва після повернення з табору для інтернованих військовослужбовців Армії УНР.

Т. 24. — Арк. 58–58 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 479

1921 р. 16 листопада.

Показання М. Афанасьєва про отримане в ППШ завдання встановити зв'язок із начальником Десятого району сотником Веріївським, направленим навесні для організації повстанського руху до Київського і Радомишльського повітів, і залишитись у його розпорядженні; прибуття до місця призначення й одержання відомостей про арешт Веріївського.

Т. 24. — Арк. 47–48 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 480

1921 р. 28 листопада.

Показання М. Афанасьєва про службу в Армії УНР у червні–листопаді 1920 р. і перебування в таборі для інтернованих військовослужбовців у Польщі; підготовку ППШ антибільшовицького повстання в Україні та його залучення до організації повстанського руху в Київському та Радомишльському повітах; стосунки з начальником розвідки ППШ у м. Києві полковником В. Алексєєвим.

Т. 24. — Арк. 49–57. Оригінал. Рукопис.

№ 481

1921 р. 5 грудня.

Показання М. Афанасьєва про осіб, причетних до виготовлення документів для прикриття підпільників.

Т. 24. — Арк. 59. Оригінал. Рукопис.

№ 482

1921 р. 6 грудня.

Протокол допиту М. Афанасьєва про коло його спілкування під час перебування у в'язниці, обставини використання

шифрів та паролів, а також причетність до підпільної діяльності сестер, зокрема їхні стосунки з полковником В. Алексєєвим.

Т. 24. — Арк. 60–62. Оригінал. Рукопис.

№ 483

1922 р. 21 січня.

Показання М. Афанасьєва про стосунки з «Пилипом Васильовичем¹» щодо перевірки відомостей про організацію в Україні повстанського руху, нібито керованого В. Вишиваним із Польщі за підтримки англійців.

Т. 24. — Арк. 63–63 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 484

1922 р. 14 лютого.

Показання М. Афанасьєва про перелік осіб, причетних до антибільшовицької підпільної діяльності.

Т. 24. — Арк. 64–65 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 485

1922 р. Лютий–березень².

Протокол допиту М. Афанасьєва про встановлення походження документів і бланків, що використовувалися для прикриття його підпільної діяльності.

Т. 24. — Арк. 68–69 зв. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Йдеться про колишнього сотника Армії УНР П. Дранника, відомого у середовищі антибільшовицького підпілля Київщини під псевдо «отаман Косар».

² Документ не датовано. Орієнтовну дату встановлено на підставі припущення про дотримання слідчими хронології під час упорядкування справи.

№ 486

1922 р. 10 березня.

Показання П. Фесая про службу в Армії УНР і сприяння полковникові Мойсейчуку у зборі оперативних відомостей про реєстрацію комуністів та залізничні перевезення.

*Т. 24. — Арк. 127–129 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 130–130 зв. Копія. Машинопис.)*

№ 487

1922 р. 13 березня.

Показання М. Афанасьєва про офіцера Армії УНР М. Орельського як керівника підпільної організації в с. Борщагівка.

Т. 24. — Арк. 70. Оригінал. Рукопис.

№ 488

1922 р. 26 березня.

Показання М. Харченка про стосунки з полковником В. Алексєєвим і надання йому відомостей про комуністів.

*Т. 25. — Арк. 96–97 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 98–98 зв. Копія. Машинопис.)*

№ 489

1922 р. 27 березня.

Протокол допиту В. Алексєєва про встановлення кола осіб, з якими він підтримував стосунки під час останнього нелегального проживання у м. Києві; обставини попереднього відвідування м. Києва у травні 1920 р., перебування в полоні та на військовій службі в генерала А. Денікіна.

*Т. 24. — Арк. 12–14 зв. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 15–15 зв. Копія. Машинопис.)*

№ 490

1922 р. 27 березня.

Протокол очної ставки між В. Алексєєвим і П. Піонтеком¹ щодо залучення останнього до збору відомостей про дислокацію військово-навчальних закладів Київського гарнізону, їх штати й озброєння.

*Т. 25. — Арк. 80–81. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 82. Копія. Машинопис.)*

№ 491

1922 р. Не раніше 27 березня.

Показання П. Піонтека про погодження із висунутими в очній ставці з В. Алексєєвим обвинуваченнями у зборі оперативної інформації про дислокацію, чисельність та озброєння курсантів Київського гарнізону.

Т. 25. — Арк. 78–79 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 492

1922 р. Березень².

Протокол очної ставки між В. Алексєєвим та М. Харченком щодо залучення останнього до збору відомостей про дислокацію військ особливого призначення КВО.

Т. 25. — Арк. 100 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 493

1922 р. 14 квітня.

Протокол допиту В. Алексєєва про встановлення провини осіб, з якими він підтримував стосунки, будучи начальником розвідки УНР у м. Києві.

Т. 24. — Арк. 21–21 зв. Оригінал. Рукопис.

---

¹ П. Піонтек — давній товариш В. Алексєєва по військовому навчанню та службі в царській армії.

² Орієнтовну дату встановлено за часом створення інших документів стосовно М. Харченка.

№ 494

1922 р. 14 квітня.

Показання В. Алексєєва про перевезення із Польщі десяти отруєних цигарок та їх часткове розповсюдження поміж підпільниками та кур'єрами.

*Т. 24. — Арк. 26. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 27 Копія. Машинопис.)*

2.1.3. Оперативні

№ 495

1921 р. 31 серпня.

Оперативне завдання уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Бородянського району старшому агентові ОДТЧК станції Бородянка про затримання Ж. Герса¹ — ад'ютанта отамана І. Струка, котрий, за відомостями уповноваженого Чорнобильського повіту, мав пересуватися залізницею в напрямі станцій Тетерів – Бородянка.

Т. 10. — Арк. 38. Оригінал. Рукопис.

№ 496

1921 р. 26 вересня.

Оперативне завдання, запропоноване уповноваженим із палива Смолярем начальникові розвідки ДТЧК Південної залізниці. Йдеться про відстеження розвідником-українцем обігу грошових знаків, захоплених повстанцями отамана Орлика на Третій ділянці «Ветвестроя».

*Т. 29. — Конверт. 5. — Арк. 1. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 2. Копія. Машинопис.)*

---

¹ Так у тексті. У протоколі допиту Ф. Артеменка від 27 січня 1922 р. згадується Жорж Гресь — помічник отамана І. Струка, котрий спільно з десятьма козаками підтримав Листопадовий рейд Подільської групи військ УНР.

№ 497

1921 р. 28 жовтня.

Доповідь № 5 сексота «Сивого»¹ про добуті ним відомості щодо розгортання у м. Києві діяльності полковника В. Алексеева, його прикмет і можливості виходу на нього через дружину.

Т. 27. — Арк. 3–3 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 498

1921 р. 7 листопада.

Доповідь № 6 «Сивого» про обставини встановлення особистого контакту з полковником В. Алексеевим та одержання від нього пропозиції переправити документи до ППШ.

Т. 27. — Арк. 4–4 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 499

1921 р. Не раніше 8 листопада.

Доповідь № 7 «Сивого» про встановлення посади В. Алексеева й орієнтовних напрямів його діяльності; підготовку С. Петлюрою збройного виступу і його домовленість з Б. Савинковим, організаціями Кубані та Дону про спільну антибільшовицьку боротьбу; одержання відомостей про маршрут пересування до ППШ та відповідних інструкцій.

Т. 27. — Арк. 5–6. Оригінал. Рукопис.

---

¹ В. Алексеев на слідстві свідчив про третього й останнього кур'єра до ППШ Юрія Гринчака, з котрим раніше служив у Шостій дивізії Армії УНР. На той час Ю. Гринчак уже був секретним співробітником КГЧК «Сивим» і розробляв В. Алексеева упродовж жовтня 1921 р. — лютого 1922 р., вийшовши на особистий контакт 6 листопада 1921 р. Про результати роботи «Сивий» доповідав спочатку уповноваженому Другої групи, після першого повернення з Польщі — начальникові політичного відділення, а востаннє — начальникові СОО КГЧК. Його перші чотири донесення не збереглися.

№ 500

1921 р. 15 листопада.

Доповідь № 8 «Сивого» про отримане від В. Алексеєва завдання передати до ППШ шифровані повідомлення з усним інформуванням про військове й економічне становище в Україні та одержати необхідні розпорядження; збройний виступ Волинської групи військ УНР на чолі з генерал-хорунжим Ю. Тютюнником; нових людей з оточення В. Алексеєва та виконання його окремих доручень.

Т. 27. — Арк. 10–13 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 501

1921 р. 17–18 листопада.

Доповідь № 9 «Сивого» про засади діяльності у м. Києві контррозвідки полковника В. Алексеєва, легальне працевлаштування останнього, труднощі з підготовкою кур'єрських документів та встановлення зв'язків з м. Львовом.

Т. 27. — Арк. 14–16. Оригінал. Рукопис.

№ 502

1921 р. 20 листопада.

Доповідь № 10 «Сивого» про стосунки В. Алексеєва із М. Афанасьєвим і перешкоди, що виникли з одержанням коштів, надісланих попереднім кур'єром від ППШ; бажання В. Алексеєва якнайшвидше організувати його відправку наступним кур'єром до м. Львова.

Т. 27. — Арк. 17–20. Оригінал. Рукопис.

№ 503

1921 р. 22 листопада.

Доповідь № 11 «Сивого» про зустріч із В. Алексеєвим у квартирі його дружини за присутності сестри М. Афанасьєва і спільне обговорення перспектив звільнення останнього з-під

арешту, оформлення кур'єрських посвідчень та переховування оперативних документів.

Т. 27. — Арк. 21–21 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 504

1921 р. 23, 25 листопада¹.

Доповідь № 12 «Сивого» про зустрічі з В. Алексєєвим 23 та 24 листопада щодо підготовки документів для відрядження до м. Львова.

Т. 27. — Арк. 22–23. Оригінал. Рукопис.

№ 505

1921 р. 25 листопада.

Витяг із записки В. Алексєєва про місцезнаходження прикордонного етапного пункту та пароль для виходу на зв'язок. Документ підготовлено «Сивим» і завірено уповноваженим СОО КГЧК.

Т. 27. — Арк. 27. Оригінал. Рукопис.

№ 506

1921 р. 27 листопада.

Доповідь № 13 «Сивого» про зустріч із В. Алексєєвим 26 листопада та отримання інформації про надходження напередодні з м. Львова за посередництва жінки-кур'єра² депеші від 10 листопада і грошей.

У документі наведено також докладний зміст депеші, в якій запропоновано активізувати розвідувальну діяльність та шукати зв'язок зі штабом Повстанської армії в Україні.

Т. 27. — Арк. 24–25. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Сивий під № 12 об'єднав дві доповіді від 23 та 25 листопада, які доповнюють одна одну і не розмежовані у справі іншими документами, а тому їх упорядковано спільно.

² Другим кур'єром полковника В. Алексєєва до ППШ була невстановлена особа, відправлена із його шифрованими донесеннями за сприяння отамана Косаря.

№ 507

1921 р. 27 листопада.

Доповідь № 14¹ «Сивого» про зміну В. Алексеєвим шифру, у зв'язку з його використанням керівником самостійної повстанської організації старшиною Косачем²; отримання на знак повної довіри ключів від старого і нового шифрів, а також настанов щодо поїздки до Польщі та завдання інформувати на словах залишений там підрозділ ППШ про матеріальні труднощі, що ускладнюють, а то й унеможливають виконання поставлених розвідувальних завдань.

Т. 27. — Арк. 26–26 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 508

1921 р. Не раніше 27 листопада³.

Копія шифру, знайденого Сивим серед паперів В. Алексеєва.

Документ виготовлено СОО КГЧК.

Т. 27. — Арк. 28. Завірена копія. Рукопис.

№ 509

1921 р. Не раніше 27 листопада.

Дешифровані СОО КГЧК повідомлення В. Алексеєва до ППШ від 8 і 27 листопада про дислокацію у м. Києві військових частин та оперативну обстановку, направлення надійного кур'єра і зміну шифру.

Т. 27. — Арк. 32–34 зв. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ «Сивий» під № 14 об'єднав три доповіді від 27 листопада, 1 та 9 грудня, які віддалено стосуються одна одної і розмежовані у справі іншими документами, а тому їх упорядковано окремо.

² Старшина Косач — це ще одне псевдо П. Дранника, відомого чекістам з інших джерел, як художник Пилип Васильович та отаман Косар.

³ Цей та наступний документи не датовано. Дату встановлено зі змісту доповіді «Сивого» № 14 від 27 листопада.

№ 510

1921 р. Листопад.

Установочні дані та прикмети на В. Алексеєва, наявні у розпорядженні КГЧК.

Т. 27. — Арк. 35. Копія. Рукопис.

№ 511

1921 р. 1 грудня.

Доповідь № 14 «Сивого» про зустріч у В. Алексеєва зі зв'язковим Косача Едиком¹ і прикмети останнього; запевнення В. Алексеєва у від'їзді наступного дня до м. Львова та підготовку до виходу з ним на контакт іншого сексота ГКЧК, відрекомендованого як «залізничника», готового надавати «оперативні відомості».

Т. 27. — Арк. 41–41 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 512

1921 р. 8 грудня.

Доповідь сексота «Виноградського»² про вихід за посередництва «Сивого» на контакт із В. Алексеєвим, домовленість щодо збору для нього відомостей про транспорт, даних контррозвідувального і військового характеру, а також призначення наступної зустрічі для обговорення деталей майбутньої «співпраці».

Т. 27. — Арк. 43–43 зв. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Едик — Едмунд Бреннесейн, людина з оточення П. Дранника та М. Афанасьєва. За рекомендацією останнього у серпні 1921 р. Едик став першим кур'єром В. Алексеєва до ППШ. Загинув на початку березня 1922 р. під час спроби співробітників КГЧК арештувати його.

² На час виконання кур'єрського доручення «Сивий» вивів на зв'язок із В. Алексеєвим колегу «Виноградського», відрекомендувавши його як свого двоюрідного брата Петра. Останній про результати роботи доповідав начальнику політичного відділення СОО КГЧК і власні доповіді не нумерував.

№ 513

1921 р. 9 грудня¹.

Доповідь № 14 «Сивого» про зустріч напередодні з В. Алексеевим та пояснення йому причин свого «вимушеного повернення із Коростеня»; домовленість з ним про встановлення цього дня контакту зі своєю довіреною особою («Виноградським»); стосунки В. Алексеева з колишнім капітаном Тираспольського полку Тарнавським — одним із організаторів повстанського руху в Білоцерківському повіті.

Т. 27. — Арк. 44–45. Оригінал. Рукопис.

№ 514

1921 р. 10 грудня.

Доповідь «Виноградського» про спілкування на його квартирі з В. Алексеевим та ознайомлення останнього з опублікованими в газетах списками розстріляних учасників Повстанської армії Ю. Тютюнника; «взаємний» обмін відомостями про попередню антибільшовицьку діяльність, одержане доручення щодо збору оперативної інформації і призначення наступної зустрічі на 14 грудня.

Т. 27. — Арк. 48–53. Оригінал. Рукопис.

№ 515

1921 р. 14 грудня.

Доповідь «Виноградського» про неявку В. Алексеева у визначений час на обумовлену зустріч.

Т. 27. — Арк. 58. Оригінал. Рукопис.

---

¹ «Сивий» у доповіді від 9 грудня інформує про заплановане цього ж дня виведення на контакт із В. Алексеевим «Виноградського», а останній повідомляє про встановлення відповідного контакту 8 грудня. Отже, хтось із сексотів свідомо або помилково вказує неточну дату.

№ 516

1921 р. 15 грудня.

Розкриття ключів до шифрів В. Алексеєва, якими він готував розвідувальні донесення від 8 і 27 листопада, а також від 15 грудня. Документ підготовлено «Сивим».

Т. 27. — Арк. 29. Оригінал. Рукопис.

№ 517

1921 р. 30 грудня.

Доповідь «Виноградського» про короткочасну зустріч із В. Алексеєвим, пояснення його попередньої неявки хворобою та домовленість про зустріч наступного дня з метою встановлення місць дислокацій радянських дивізій.

Т. 27. — Арк. 58. Завірена копія. Машинопис.

№ 518

1921 р. 31 грудня.

Доповідь № 15 «Сивого» про маршрут і підсумки його подорожі до Польщі як кур'єра від В. Алексеєва, перебування у м. Рівне, спілкування там із полковником М. Палієм та одержання настанов щодо розширення й активізації розвідувальної діяльності від коменданта відділення розвідки № 2 поручника Білявського — відповідального за всі оперативні заходи розформованого ППШ.

Т. 27. — Арк. 91–93. Завірена копія. Машинопис.

№ 519

1921 р. 31 грудня.

Доповідь «Виноградського» про інформування В. Алексеєва щодо повернення із Польщі кур'єра та затримку підготовки зведення про транспорт; одержання доручень установити дислокацію конкретних військових частин та їх штабів, з'ясувати можливість створення диверсійної групи для її по-

дальшого з'єднання із закордоном та переправлення кур'єрів до польського кордону; прохання В. Алексеєва допомогти йому і дружині з офіційним працевлаштуванням.

Т. 27. — Арк. 95–95 зв. Завірена копія. Машинопис.

№ 520

1922 р. 3 січня.

Додаток до доповіді № 15 «Сивого» з відомостями про життя, антирадянські наміри і перспективи української еміграції в Західній Європі.

Т. 27. — Арк. 94–94 зв. Завірена копія. Машинопис.

№ 521

1922 р. 3 січня.

Доповідь № 16 «Сивого» щодо інформування під час зустрічі 31 грудня 1921 р. В. Алексеєва про розформування ППШ у м. Львові та перехід його організації у підпорядкованість Другому відділу польського генштабу; попереднього доручення, в разі нагоди, потрапити в місця дислокації українських військових частин та зустрітися з полковником М. Безручком¹.

Т. 27. — Арк. 98. Копія. Машинопис.

№ 522

1922 р. 13 січня.

Розпорядження СОО КГЧК про встановлення оперативного спостереження за П. Дранником із зазначенням його київської адреси: Дионисівський провулок, 6, кв 4.

Т. 27. — Арк. 227. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Йдеться, очевидно, про командира Шостої стрілецької дивізії генерала Армії УНР Марка Безручка, під керівництвом якого служив полковник В. Алексеєв.

№ 523

1922 р. 18 січня.

Доповідь № 17 «Сивого» про три зустрічі упродовж 7–18 січня з В. Алексєєвим, котрий цікавився новинами від колеги та визначив завданням наступної подорожі до Польщі передачу рекомендаційного листа генералові М. Безручку.

Т. 27. — Арк. 132. Завірена копія. Машинопис.

№ 524

1922 р. 19 січня.

Заява Ю. Войденка¹ до Радомишльського політбюро про смерть пораненого отамана Орлика та наявність у повстанців зв'язків у кожному селі його району.

Т. 9. — Арк. 123–123 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 525

1922 р. 23 січня.

Доповідь «Виноградського» про обговорення з В. Алексєєвим питань встановлення ним зв'язку з «Козакою радою», одержання обіцяної дислокації військових частин, поширення розвідувальної діяльності в межах усїєї Київської губернії та можливості переправи за кордон знатних осіб із табору білих; інформування від В. Алексєєва про направлення до Польщі «хорунжого Юрка»² із завданням остаточно з'ясувати їхню підпорядкованість після усунення Ю. Тютюнника від управління повстанським рухом та одержати кошти для активізації і розгортання подальшої роботи.

Т. 27. — Арк. 163. Завірена копія. Машинопис.

---

¹ Викладена в заяві від 19 січня 1922 р. інформація про смерть пораненого отамана Орлика не відповідала дійсності. Підпис заявника нерозбірливий, але, ймовірно, це Юліан Войденко.

² Йдеться про Ю. Гринчака, тобто «Сивого».

№ 526

1922 р. 29 січня.

Доповідь № 21¹ «Сивого» про отримання 26 січня від В. Алексеєва листа до генерала М. Безручка й інших паперів, підготовлених для відправки до Польщі.

Т. 27. — Арк. 145. Завірена копія. Машинопис.

№ 527

1922 р. Не раніше 29 січня.

Текст дешифрованого СОО КГЧК листа В. Алексеєва до генерала М. Безручка з повідомленням про направлення до нього з інформацією «певної людини» і клопотанням щодо надання їй посвідчення «на працю в Україні», а також інформуванням про власне скрутне фінансове становище.

*Т. 27. — Арк. 146. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 147. Копія. Машинопис.)*

№ 528

1922 р. Не раніше 29 січня.

Тексти дешифрованих СОО КГЧК повідомлень В. Алексеєва, що готувалися у грудні 1921 р. — січні 1922 р. для Другого відділу польського генштабу. Йдеться про дислокацію окремих військових частин на Правобережжі та роботу Південно-Західної залізниці у грудні 1921 р., захоплення КГЧК начальника Десятого району отамана Орлика.

Т. 27. — Арк. 147–149. Копії. Машинопис.

№ 529

1922 р. 4 лютого.

Рапорт сексота «Воробця» начальникові відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК про спробу схилити заарештованих отамана С. Заболотного та начальника штабу його повстанської дивізії М. Китайського до того, щоб вони назвали пункти

---

¹ Доповіді «Сивого» № 18–20 у справі відсутні.

перетину повстанцями радянсько-румунського кордону та викрили товаришів по зброї.

Т. 29. — Конверт 2. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис.

№ 530

1922 р. 9 лютого.

Доповідь № 22 «Сивого» про скрутне матеріальне становище та пов'язаний із цим відчай В. Алексеєва, невдалу спробу встановити через нього контакт із сім'єю М. Афанасьєва.

Т. 27. — Арк. 164–164 зв. Завірена копія. Машинопис.

№ 531

1922 р. 9 лютого.

Оперативна доповідь СОО КГЧК про втрату з поля зору П. Дранника, котрий виїхавши так і не повернувся до свого київського помешкання, за яким установлено спостереження.

Т. 27. — Арк. 241. Оригінал. Рукопис.

№ 532

1922 р. 11 лютого.

Доповідь № 23 «Сивого» про передачу напередодні В. Алексеєву призначених для відправки до Польщі документів для їх доповнення новими відомостями та листом до генерала М. Безручка з докладнішою інформацією про кур'єра.

Т. 27. — Арк. 165. Завірена копія. Машинопис.

№ 533

1922 р. Не пізніше 15 лютого¹.

Доповідь № 24 «Сивого» про оперативну розробку поручника Колісниченка — учасника Другого зимового походу у

---

¹ Дату встановлено з огляду на припущення про дотримання чекістами хронології під час упорядкування справи. Наступну доповідь «Сивого» також позначено № 24, але за змістом доповіді різні.

складі Подільської групи військ УНР, котрий у спробі приєднання до антибільшовицького підпілля мав контакти із сотником Косарем і В. Алексєєвим.

Т. 27. — Арк. 166. Завірена копія. Машинопис.

№ 534

1922 р. 15 лютого.

Доповідь «Виноградського» про зустріч із В. Алексєєвим, котрий просив зв'язати його з організацією «Козача рада».

Т. 27. — Арк. 168. Завірена копія. Машинопис.

№ 535

1922 р. 15 лютого.

Доповідь № 24 «Сивого» про зустріч із В. Алексєєвим, котрий передав листи, адресовані генералу М. Безручку та Другому відділу польського генштабу, і просив зв'язати його з інформатором зі штабу КВО.

Т. 27. — Арк. 169. Оригінал. Рукопис.

№ 536

1922 р. Не раніше 15 лютого.

Ключ від шифру і шифровані повідомлення від 12 лютого, підготовлені В. Алексєєвим для генерала М. Безручка і Другого відділу польського генштабу та відтворені КГЧК за сприяння «Сивого».

Т. 27. — Арк. 171–172, 174. Копії. Машинопис.

№ 537

1922 р. Не раніше 15 лютого.

Текст дешифрованого СОО КГЧК листа В. Алексєєва від 12 лютого, підготовленого для Другого відділу польського генштабу. Повідомляється про надання з листом військових наказів та розвідувальної інформації, необхідність фінансової

підтримки подальшої роботи, зокрема відрядження та праці старшини Ю. Гринчака, представленого як найближчого помічника.

*Т. 27. — Арк. 170. Оригінал. Рукопис.
(175. Копія. Машинопис.)*

№ 538

1922 р. Не раніше 15 лютого.

Текст дешифрованого СОО КГЧК листа В. Алексеєва від 12 лютого, підготовленого для генерала М. Безручка. У листі повідомляється про доручення хорунжому Ю. Гринчаку надати цього листа і докладно інформувати усно, висловлено прохання сприяти налагодженню фінансування розвідувальної діяльності, встановленню зв'язку з українським штабом та офіційному працевлаштуванню Ю. Гринчака.

*Т. 27. — Арк. 173. Оригінал. Рукопис.
(Арк. 176. Копія. Машинопис.)*

№ 539

1922 р. 16 лютого.

Витяг із доповіді «Виноградського» про сприяння встановленню контакту між В. Алексеєвим та одним із керівників «Козачої ради» М. Лозовиком, обумовлення ними їхньої подальшої співпраці та згоду В. Алексеєва надіслати власним кур'єром до Польщі шифроване донесення про «Козачу раду».

Т. 27. — Арк. 178–179. Оригінал. Машинопис.

№ 540

1922 р. 17 лютого.

Доповідь № 25 «Сивого» про зустріч із В. Алексеєвим, котрий повідомив про встановлення через «Петра» зв'язку з організацією «Козача рада» і доручив відомості про неї також передати за кордон.

Т. 27. — Арк. 177. Завірена копія. Машинопис.

№ 541

1922 р. 18 лютого.

Витяг із доповіді «Виноградського» про передачу В. Алексєєву донесення про «Козачу раду» для її шифрування і подальшого переправлення «Сивим» за кордон.

Т. 27. — Арк. 180. Оригінал. Машинопис.

№ 542

1922 р. 27 лютого.

Рапорт «Воробця» начальникові відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК про спробу схилити до розкаяння та зізнань заарештованих отамана С. Заболотного та начальника штабу його повстанської дивізії М. Китайського.

Т. 29. — Конверт 2. — Арк. 1. Оригінал. Рукопис.

№ 543

1922 р. Не пізніше 5 березня¹.

Підготовлений чекістами «Відвертий лист» до українського населення із закликом припинити марну боротьбу проти радянської влади і стати на її бік. Документ засвідчили власними підписами заарештовані С. Заболотний як «колишній отаман партизанської повстанської дивізії» та начальник його штабу М. Китайський.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 19). Оригінал.
Машинопис.*

---

¹ Цей і наступний «відверті листи» підготовлені впродовж 24 січня — 5 березня 1922 р. під час перебування отамана С. Заболотного під слідством ВУЧК. Але, ймовірно, це сталося на початку березня, незадовго до втечі отамана, коли слідчі задовольнили низку його письмових прохань і послабили режим охорони.

№ 544

1922 р. Не пізніше 5 березня.

Підготовлений чекістами «Відвертий лист» до українського населення із закликом припинити марну боротьбу проти радянської влади і стати на її бік. Суттєво розширену версію попереднього документа засвідчив власним підписом заарештований С. Заболотний як «колишній отаман партизанської повстанської дивізії».

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 20–21). Оригінал.
Машинопис.*

№ 545

1922 р. 5 березня.

Звернення «отамана Другого Надбужанського загону Лютого»¹ до єврейської громади м. Бершадь із вимогою до 1 квітня подати повстанцям для боротьби із більшовиками матеріальну допомогу.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 9. Завірена копія. Рукопис.

№ 546

1922 р. 5 березня².

Звернення «отамана Лютого» до начальника міліції м. Бершадь із погрозою помсти за переслідування повстанців.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 10. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ Цей і наступні документи за підписом «отаман Другого Надбужанського загону Лютий» готував сексот ГПУ УССР В. Голенко — колишній амністований повстанець, котрий очолював виконання оперативного завдання з ліквідації у Гайсинському та Ольгопільському повітах Подільської губернії повстанського загону отамана Левченка.

² Копія звернення до начальника міліції м. Бершадь не датована, але готувалося, очевидно, одночасно зі зверненням від 5 березня 1922 р. до єврейської громади м. Бершадь.

№ 547

1922 р. 6 березня.

Текст невідкладної шифрованої телеграми всім начальникам ДТЧК, ОБТЧК та ОДТЧК, підготовленої та надісланої адресатам відділом боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК¹. Ідеться про втечу 5 березня зі слідчого ізолятора ВУЧК отамана С. Заболотного із зазначенням його прикмет та можливого місця прямування, а також із наказом вжити термінових заходів щодо його негайного розшуку та затримання. За текстом зазначено прізвища начальників ОКТЧК П. Івоніна та відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК Козлова, зафіксовано підпис останнього.

Т. 17. — Арк. 24. Оригінал. Машинопис.

№ 548

1922 р. 6 березня².

Текст невідкладної шифрованої телеграми всім начальникам ОКТЧК та ДТЧК, підготовленої відділом боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК. Ідеться про втечу 5 березня зі слідчого ізолятора ВУЧК отамана С. Заболотного із зазначенням його прикмет та можливого місця прямування, а також із наказом вжити термінових заходів щодо його негайного розшуку та затримання. За текстом зазначено прізвища начальників ОДТЧК П. Івоніна³ та відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК Козлова.

Т. 17. — Арк. 22, 23. Копії. Машинопис.

---

¹ На документі міститься відмітка про виконання.

² У зазначеному документі дату не вказано, але, очевидно, він створювався одночасно із попереднім, котрий частково відрізняється лише адресатами.

³ Можливо, в документі припущено помилку в назві посади П. Івоніна. Імовірно, що його справжню посаду «начальник ОКТЧК» названо в попередньому оригінальному документі.

№ 549

1922 р. 6 березня.

Прикмети С. Заболотного, підготовлені для його оперативного розшуку після втечі 5 березня зі слідчого ізолятора ВУЧК.

Т. 17. — Арк. 25, 26, 27. Копії. Машинопис.

№ 550

1922 р. 7 березня.

Текст невідкладної шифрованої телеграми начальникам особливих відділів КВО та ХВО, а також усім головам губернських ЧК, підготовленої відділом боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК. Ідеться про втечу зі слідчого ізолятора ВУЧК отамана С. Заболотного із зазначенням його прикмет та можливого місця прямування, а також із наказом вжити термінових заходів щодо його негайного розшуку та затримання. За текстом зазначено прізвища т.в.о. голови ВУЧК В. Янушевського та начальника СОУ ВУЧК К. Зонова.

Т. 17. — Арк. 21. Копія. Машинопис.

№ 551

1922 р. 7 березня.

Текст невідкладної шифрованої телеграми головам Одеської та Подільської губернських ЧК, а також начальникам особливих відділів КВО та ХВО, підготовленої відділом боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК. Ідеться про названі М. Китайським можливі місця переховування отамана С. Заболотного та необхідність вжиття негайних заходів. За текстом зазначено прізвище заступника начальника СОУ ВУЧК К. Зонова.

Т. 17. — Арк. 28. Копія. Машинопис.

№ 552

1922 р. 8 березня.

Доручення Іваненку¹ від начальника відділу боротьби з бандитизмом СОУ ВУЧК про вжиття термінових оперативних заходів з максимальним використанням агентури для негайного розшуку та затримання отамана С. Заболотного.

Т. 29. Конверт 2. — Арк. 3. Копія. Машинопис.

№ 553

1922 р. 8 березня.

Зашифроване оперативне донесення начальника Першої кінної дивізії від агента Гайсинського політбюро² В. Голенка та завідувача розвідкою Третього кінного полку.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 11. Завірена копія. Рукопис.

№ 554

1922 р. 8 березня.

Супровідний лист командирові Шостого полку від завідувача розвідкою Третього кінного полку щодо негайної доставки начальнику Першої кінної дивізії зашифрованого оперативного донесення від агента Гайсинського політбюро В. Голенка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 12. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ За основним текстом міститься засвідчена підписом рукописна відмітка, ймовірно, Іваненка про одержання завдання із зазначенням посади («заступник начальника політичного відділу ХТЧК») і дати.

² У зв'язку зі скасуванням за наказом ВЧК від 17 січня 1922 р. № 35 повітових політбюро та реорганізації 6 лютого 1922 р. ВЧК у ГПУ колишній агент Гайсинського політбюро при Подільській губернській ЧК В. Голенко у березні—травні 1922 р. вже мав би звітувати Гайсинському відділенню Подільського губвідділу ГПУ УСРС. З огляду на усталений до середини 1922 р. обіг чекістських документів старого зразка можна припустити затримку реорганізації на місцях.

№ 555

1922 р. 10 березня.

Посвідчення на мобілізацію до 1 травня 1922 р. повстанців у с. Тишківка, надане «отаманом Лютим» місцевому жителю Н. Омелянчуку.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 20. Завірена копія. Рукопис.

№ 556

1922 р. 22 березня.

Доповідь «Сивого» про маршрут і підсумки його другої подорожі до Польщі як кур'єра від В. Алексеєва, одержання нових настанов від коменданта відділення розвідки № 2 у м. Рівне поручника Білявського і передачу йому листів до Другого відділу польського генштабу та генерала М. Безручка за неможливістю віддати їх за призначенням власноручно; помітне погіршення становища української еміграції та інтернованих військових частин у Польщі.

Т. 27. — Арк. 193–194. Копія. Машинопис.

№ 557

1922 р. 23 березня.

Перший лист В. Голенка до отамана Левченка з повідомленням про те, що, незважаючи на отриману амністію, повертається до антибільшовицької боротьби і вже як «отаман Другого Надбужанського загону Лютий» пропонує об'єднати їхні повстанські сили.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 5. Завірена копія. Рукопис.

№ 558

1922 р. 25 березня.

Другий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка з повідомленнями про свою нову місію, чисельність та озброєння власного загону, встановлені зв'язки у повіті та в «Пер-

шій червоній дивізії» і наявність свіжих новин із-за кордону; із проханням відгукнутися.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 7. Завірена копія. Рукопис.

№ 559

1922 р. 25 березня¹.

Третій лист «отамана Лютого» до отамана Левченка, підготовлений одночасно із попереднім листом та аналогічний за змістом, але надісланий іншим кур'єром.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 8. Завірена копія. Рукопис.

№ 560

1922 р. Не раніше 25 березня.

Повідомлення сексота «135» до Сквирського політбюро про вилучення повстанцями отамана Гайового 10 пудів борошна на млині у с. Томашівка в ніч проти 25 березня 1922 р.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 15. Завірена копія. Рукопис.

№ 561

1922 р. Не пізніше 30 березня².

Четвертий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка про заплановане у зв'язку із переслідуваннями ворога переміщення його загону до іншого району і попередню необхідність якнайшвидшої зустрічі для одержання важливих відомостей від сотника з-за кордону, котрий перебуває у нього.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 6. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ У листі не зазначено дату його написання, але вона впливає зі співставлення цього листа із попереднім.

² Четвертого листа було підготовлено між відомими датами створення 3 та 5 листів, тобто 25–30 березня.

№ 562

1922 р. 30 березня.

Лист із с. Скибинці «отамана Лютого» Дмитру Петровичу¹ із подякою за його попередню діяльність і проханням за неї прозвітувати.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 17. Завірена копія. Рукопис.

№ 563

1922 р. 30 березня.

Звернення «отамана Лютого» до священника с. Тростянчик Є. Осичинського² як до поборника християнської віри та самостійної України про заготівлю для його «повстанців» до 15 квітня коня та 20 пудів фуражу.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 21. Копія. Рукопис.

№ 564

1922 р. 30 березня.

П'ятий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка про розуміння причини його мовчання, відзначення його заслуг перед Україною і надію на скору зустріч та отримання відповіді через подавця цього листа.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 22. Завірена копія. Рукопис.

№ 565

1922 р. 30 березня.

Розписка «отамана Лютого» про отримання у жителя с. Тишківка К. Таранюка 25 яєць у рахунок продподатку.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 34. Копія. Рукопис.

---

¹ Прізвище особи, до якої звертається «отаман Лютий», у листі не зазначено.

² Тут — звернення «пане Отче!». Особу священника встановлено з інших документів «отамана Лютого».

№ 566

1922 р. 30–31 березня¹.

Шостий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка з висловленням образи за його недовіру та небажання спілкуватися.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 31. Завірена копія. Рукопис.

№ 567

1922 р. Березень.

Установочні дані на Я. Бойчука й інших придатних для використання в оперативній роботі жителів Гайсинського повіту, котрі були в розпорядженні сексота політбюро В. Голенка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 19. Оригінал. Рукопис.

№ 568

1922 р. 5 квітня.

Посвідка про перебування «повстанців отамана Лютого» на постої у с. Кошаринці.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 23. Копія. Рукопис.

№ 569

1922 р. Не раніше 7 квітня².

Оперативне донесення керівництву від співробітника Гайсинського політбюро ГПУ УССР В. Голенка про вдалу конспірацію його загону та сподівання вийти на зв'язок із повстанцями отамана Левченка. Підготовлено у двох примірниках, один з яких подано шифром.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 3, 4. Копії. Рукопис.

---

¹ Орієнтовну дату вказано із припущенням того, що В. Голенка могли сповістити про реакцію отамана Левченка на його попереднього листа відразу ж або наступного дня.

² Дату встановлено зі змісту документа.

№ 570

1922 р. 11 квітня.

Оперативне донесення начальнику Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка про орієнтовні місця перебування повстанців отамана Левченка та проведення подальшої власної оперативної роботи.

Підготовлено у трьох примірниках, один з яких — у вигляді шифру.

*Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 13, 14, 15. Завірени копії.
Рукопис.*

№ 571

1922 р. 14 квітня.

Доповідь до СОО КГЧК «Сивого» про передачу двох отруених цигарок польського походження, одержаних ним від В. Алексеєва.

Т. 27. — Арк. 200. Оригінал. Рукопис.

№ 572

1922 р. 14 квітня.

Сьомий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка із запропонованими умовами побачення у с. Сумівка.

*Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 42, 43. Дві завірени копії.
Рукопис.*

№ 573

1922 р. Не раніше 14 квітня.

Восьмий лист «отамана Лютого» до отамана Левченка із повідомленням про зустріч в нього через годину.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 47. Завірена копія. Рукопис.

№ 574

1922 р. 19 квітня.

Оперативне донесення із с. Завадівка начальнику Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка про переслідування його загоном повстанців отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 28. Завірена копія. Рукопис.

№ 575

1922 р. 19 квітня.

Оперативне донесення начальнику політбюро м. Гайсин від співробітника політбюро В. Голенка із повідомленням про орієнтовне місцеперебування повстанців отамана Левченка та пропозицією про введення до його загону агентури.

Підготовлено у двох примірниках, один з яких частково зашифрований.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 29, 30. Копії. Рукопис.

№ 576

1922 р. 23 квітня¹.

Оперативне донесення із с. Тростяничик начальнику Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка про безперспективність подальшого оперування у цій місцевості та переслідування повстанців отамана Левченка у зв'язку із розшифруванням населенням його загону та виснаженням коней.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 32. Копія. Рукопис.

---

¹ Дату документа встановлено зі згадування про нього у наступному донесенні, адресованому начальнику Першої кінної дивізії.

№ 577

1922 р. 24 квітня.

Посвідчення на мобілізацію повстанців у с. П'ятківка, надане «отаманом Лютим» довірений особі Я. Бойчуку.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 18. Завірена копія. Рукопис.

№ 578

1922 р. 26 квітня.

Розписка «отамана Лютого» в тому, що коваль с. Глибочок М. Зись перекував «повстанцям» 7 коней.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 26. Копія. Рукопис.

№ 579

1922 р. Не раніше 26 квітня.

Повторне оперативне донесення із с. Михайлівка начальнику Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка про безперспективність подальшого переслідування повстанців отамана Левченка у зв'язку із нечисленністю загону та недовірою до нього повстанців, а також про необхідність арешту виявлених інформаторів отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 37. Завірена копія. Рукопис.

№ 580

1922 р. Не пізніше 28 квітня¹.

Звернення співробітника політбюро м. Гайсин В. Голенка до керівництва із проханням надати повноваження на підготовку двох агентів для введення до повстанського загону отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 35. Копія. Рукопис.

---

¹ Документ підготовлено, ймовірно, у першій половині квітня. 28 квітня В. Голенко вже інформує керівництво про вбивство агентами політбюро отамана Левченка.

№ 581

1922 р. 28 квітня¹.

Оперативний наказ начальника Першої кінної дивізії про оточення у с. Кошаринці Гайсинського повіту повстанців отамана Левченка. Наказ передано командирю Першої сотні Шостого полку Першої кінної дивізії за посередництва співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 38. Завірена копія. Рукопис.

№ 582

1922 р. 28 квітня.

Оперативне донесення із с. Петрашівка начальнику Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка про проведену цього дня поблизу с. Кошаринці військову операцію проти повстанців отамана Левченка, вбивство агентами політбюро отамана й укриття повстанців від переслідування в лісі неподалік від с. Сумівка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 39. Завірена копія. Рукопис.

№ 583

1922 р. 28 квітня.

Оперативний наказ, отриманий командиром Шостого полку Першої кінної дивізії від співробітника Гайсинського політбюро В. Голенка за погодженням із начальником дивізії. Йдеться про залучення 20 козаків для проведення арештів інформаторів отамана Левченка, щойно вбитого агентами політбюро.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 40. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ Дату встановлено зі змісту цього й інших оперативних документів В. Голенка, датованих 28 квітня 1922 р.

№ 584

1922 р. Не раніше 28 квітня¹.

Підписка², надана співробітнику Гайсинського політбюро В. Голенку, щодо зобов'язання протягом 10 днів виявити місце знаходження зброї та майна повстанців отамана Левченка, а також перспективи розстрілу батька отамана, у разі невиконання зобов'язання.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 33. Оригінал. Рукопис.

№ 585

1922 р. 29 квітня.

Посвідчення на мобілізацію до 30 квітня повстанців у с. Михайлівка Гайсинського повіту, надане «отаманом Лютим» довірєній особі М. Ткаченку.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 16. Завірена копія. Рукопис.

№ 586

1922 р. 2 травня.

Доповідь В. Голенка начальнику Гайсинського політбюро про оперативну діяльність його співробітників, здійснювану під прикриттям «Другого Надбужанського загону отамана Лютого»; чекістсько-військову операцію з ліквідації повстанського загону отамана Левченка.

Документ підготовлено у двох примірниках із незначними розбіжностями в тексті. Перший В. Голенко підписав спільно з іншим задіяним в операції співробітником політбюро, а другий — спільно із начальником розвідки Третього полку Першої кінної дивізії.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 1–2. Оригінали. Машинопис.

---

¹ Дату встановлено із припущення про підготовку документа після вбивства агентом Гайсинського політбюро отамана Левченка.

² Документ підписано нерозбірливо. Особу, яка його підготувала, не встановлено.

№ 587

1922 р. 4 травня¹.

Зведення В. Голенка про спілкування наприкінці квітня під прикриттям «отаман Лютий» із жителем с. Михайлівка Гайсинського повіту В. Члеком, котрий виявив антибільшовицькі настрої і готовність підтримати повстанців.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 48. Оригінал. Рукопис.

№ 588

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про спілкування під прикриттям «отаман Лютий» із жителем с. Петрашівка Гайсинського повіту Ф. Герасименком, який виявив антибільшовицькі настрої та готовність підтримати повстанців.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 49. Оригінал. Рукопис.

№ 589

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про спілкування 23 березня під прикриттям «отаман Лютий» зі священником с. Тростянчик Гайсинського повіту Є. Осичинським, котрий виявив антибільшовицькі настрої і готовність підтримати повстанців.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 50. Оригінал. Рукопис.

№ 590

1922 р. 4 травня.

Донесення В. Голенка про затриманого лісника Сумівського лісу Д. Голя як інформатора повстанців отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 51. Оригінал. Рукопис.

---

¹ Документ підготовлено, очевидно, одночасно з наступними зведеннями від 4 травня.

№ 591

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про жителя с. Крушинівка К. Максимчука як такого, що активно постачав повстанцям отамана Левченка продукти та фураж.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 52. Оригінал. Рукопис.

№ 592

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про жителів с. Сумівка братів Токаренків Луку і Дмитра як таких, що активно підтримували повстанців отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 53. Оригінал. Рукопис.

№ 593

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про спілкування під прикриттям «отаман Лютий» із жителями с. Сумівка Й. Тимохіним і його сином Михайлом, котрі запропонували допомогу в установленні зв'язку з повстанцями отамана Левченка.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 54. Оригінал. Рукопис.

№ 594

1922 р. 4 травня.

Зведення В. Голенка про жителів с. Крушинівка братів Дзюбенків Івана та Микиту як ворогів радянської влади і таких, що активно підтримували повстанців отамана Левченка і бажаючих з ними об'єднатися.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 55. Оригінал. Рукопис.

№ 595

1922 р. 18 травня.

Постанова помічника уповноваженого в боротьбі з бандитизмом Гайсинського політбюро Орлова стосовно 11 жите-

лів сіл Гайсинського повіту, заарештованих за оперативними даними сексота В. Голенка за підтримку антибільшовицького повстанського руху. Прийнято рішення про продовження слідства стосовно М. Стойка й А. Синиці та звільнення всіх інших за недоведеністю їхньої провини.

Т. 29. — Конверт 7. — Арк. 44–45. Оригінал. Рукопис.

№ 596

1922 р. Не раніше 5 серпня.

Оперативне зведення КГО ГПУ УССР за 3–5 серпня 1922 р. про діяльність повстанського загону отамана Гайового у селах Сквирського і Білоцерківського повітів, а також про осіб, запідозрених у контактах з повстанцями. Підготовлено за агентурними донесеннями уповноваженому КО ГПУ по Сквирському повіту.

*Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 11. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 597

1922 р. Не раніше 7 серпня.

Зафіксовані як «випадкові» свідчення від 7 серпня до КГО ГПУ УССР про вбивство надвечір 6 серпня повстанцями отамана Гайового агента в районі с. Дорогинка.

*Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 5. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 598

1922 р. Не раніше 7 серпня.

Зафіксовані як «випадкові» свідчення від 7 серпня до КГО ГПУ УССР про перебування в лісі поблизу с. Малі Голячки Сквирського повіту Київської губернії повстанців отамана Гайового.

*Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 2. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 599

1922 р. Не раніше 23 серпня.

Свідчення до КГО ГПУ УССР жителя с. Півні Сквирського повіту Київської губернії П. Малюка про перехід 23 серпня загону отамана Гайового з урочища Лиса Гора до Казенного лісу в напрямі м. Фастів і про окремих повстанців — учасників нальоту на с. Кошляки¹.

*Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 3. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 600

1922 р. 15 серпня.

Розвідувальне завдання уповноваженому з інформації, надане помічником уповноваженого в боротьбі з бандитизмом КГО ГПУ УССР. Доручено з'ясувати особу агента ГПУ, вбитого 6 серпня 1922 р. повстанцями отамана Гайового поблизу с. Дорогинка.

Особи уповноваженого з інформації та помічника уповноваженого в боротьбі з бандитизмом не встановлено.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 12. Оригінал. Рукопис.

№ 601

1922 р. 8 вересня.

Розвідувальне зведення заступнику начальника БЦО КГО ГПУ УССР В. Романову про перебування наприкінці серпня в с. Кожанка голови Білоцерківського повітового повстанкому М. Куценка.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 14. Копія. Рукопис.

---

¹ Кошляки — нині Попільнянського району Житомирської області.

№ 602

1922 р. 15 вересня.

Донесення заступнику начальника БЦО КГО ГПУ УССР В. Романову від сексота Морозенка, котрий діяв у повстанському загоні отамана Гайового. Повідомляється про місце перебування повстанців і перспективи їх ліквідації.

*Т. 29. — Конверт б. — Арк. 6. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 603

1922 р. Не раніше 15 вересня¹.

Звернення заступника начальника БЦО КГО ГПУ УССР В. Романова до М. Куценка й інших повстанців, котрі перехувалися в лісі. Їм запропоновано амністію та збереження життя «відповідальників» (родин і близького оточення повстанців) за добровільну відмову від подальшої збройної боротьби та явку з повинною.

*Т. 29. — Конверт б. — Арк. 6. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 604

1922 р. 24 жовтня².

Оперативне зведення за 10–15 жовтня 1922 р. уповноваженому КГО ГПУ УССР. Документ містить текст пояснювального листа колишнього голови Лучинського волосного виконкому, на той час члена комнезаму і голови товариства «Просвіта»³ П. Поліщука про обставини нападу на нього повстанців на чолі з отаманом Гайовим в ніч проти 10 жовтня

---

¹ Дату встановлено за документом, підготовленим на одному аркуші із попереднім і завіреним однією і тією ж особою.

² Зазначено дату реєстрації документа.

³ Ідеться, ймовірно, про товариство «Просвіта» с. Дідівщина.

1922 р. на шляху із м. Фастів до с. Дідівщина Лучинської волості Сквирського повіту.

*Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 9. Завірена копія.
Машинопис.*

№ 605

1922 р. 1 грудня.

Витяг із донесення «внутрішнього інформатора»¹ у повстанському загоні отамана Гайового про обставини вбивства повстанцями у с. Дорогинка співробітника ГПУ Федорова.

Документ підготовлено БЦО КО ГПУ УССР.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 1. Оригінал. Рукопис.

№ 606

1922 р. 8 грудня.

Телефонограма зі станції Знам'янка від уповноваженого секретно-розвідувального відділу ГПУ до ОДТО ГПУ станції Бобринська Південної залізниці про сприяння уповноваженому Армітайлову в арешті семи селян (прізвища перераховано) у прохідному поїзді на станції Цибулеве та їх супроводі до станції Знам'янка.

Документ долучено до агентурних матеріалів за справою отамана Гайового.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 16–17. Оригінал. Рукопис.

№ 607

1922 р. 12 грудня.

Доповідна записка уповноваженого ОДТО ГПУ станції Бобринська про непорозуміння стосовно відповідального співробітника секретно-розвідувального відділу ГПУ УССР Армі-

---

¹ Ідеться, очевидно, про Морозенка.

тайлова, яке сталося під час арешту у прохідному поїзді на станції Цибулеве семи селян.

Документ долучено до агентурних матеріалів за справою отамана Гайового.

Т. 29. — Конверт 6. — Арк. 18. Оригінал. Рукопис.

2.2. Документи радянських установ, міліції та військових частин

№ 608

1921 р. 11 квітня.

Лист уповноваженого Київського повіту до підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК про пересилку завіреної копії адресованого селянам наказу від 16 березня 1921 р. № 1 отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика.

На звороті документа вміщено завірену копію зазначеного наказу.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 59–59 зв. Оригінал. Машинопис.

№ 609

1921 р. 14 квітня.

Денна доповідь начальника Київської повітової міліції до відділу управління Київського повітового ревкому про вивішений повстанцями 8 квітня і знятий міліціонерами Ворзельського району у с. Буча Лісова «Наказ № 1» від 16 березня 1921 р. отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика та виявлення 7 квітня поблизу с. Червоне тіла сексота Трипільської міліції С. Грицаєнка.

На звороті документа вміщено завірену копію зазначеного наказу отамана Орлика.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 58–58 зв. Завірена копія. Машинопис.

№ 610

1921 р. 16 квітня.

Лист начальника інспекторського відділу Управління Київської губернської радянської робітничо-селянської міліції до підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК про пересилку адресованого селянам «Наказу № 1» від 16 березня 1921 р. отамана Першого партизанського загону ім. С.В. Петлюри полковника Орлика.

На звороті документа вміщено завірену копію зазначеного наказу.

Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 60–60 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 611

1921 р. 20 квітня.

Супровідний лист Київського губернського ревкому до КГЧК про пересилку завіреної копії антибільшовицької відозви до українського населення Гонти — отамана Третього партизанського загону ім. С.В. Петлюри.

Вміщену на звороті супровідного листа копію відозви виготовлено 4 квітня 1921 р. з копії, що зберігалася у комнезамі хутору Дуброва-Ганнівка Гостомельського району під час розслідування нападу повстанців отамана Гонти на хутір та вбивства члена місцевого ревкому.

*Т. 11. — Конверт 1. — Арк. 61–61 зв. Оригінал.
Машинопис.*

№ 612

1921 р. Не раніше 23 травня.

Розпорядження районної продовольчої комісії від 23 травня 1921 р. завідувачу Старопісчанського млина про необхідність у тижневий термін завершити задачу обумовленої кількості зернових. Розпорядження доповнене зауваженням образливого та погрозливого змісту на адресу комісії від Семенюка — начальника штабу повстанського загону отамана І. Кіршула.

Документ зберігається у вигляді копії, виготовленої Одеською військово-трудовою лісозаготівельною дружиною, завіреної печаткою та підписом військового комісара установи.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 18). Завірена копія.
Рукопис.*

№ 613

1921 р. Не раніше 23 травня¹.

Розписка Семенюка, начальника штабу загону отамана І. Кіршула, про отримання повстанцями зерна на млині у с. Піщанка Одеської губернії.

Документ зберігається у вигляді копії, виготовленої Одеською військово-трудовою лісозаготівельною дружиною, завіреної печаткою та підписом військового комісара установи.

*Т. 17. — Арк. 84 (у конверті — арк. 18). Завірена копія.
Рукопис.*

№ 614

1921 р. 27 червня.

Телеграма зі штабу Першої київської стрілецької бригади до підвідділу боротьби з бандитизмом КГЧК про переговори з помічником отамана Орлика сотником Смутненком щодо можливості добровільного переходу повстанців на бік радянської влади та їхньої амністії.

Т. 10. — Арк. 14. Завірена копія. Машинопис.

№ 615

1921 р. 28 червня.

Телеграма зі штабу Першої київської стрілецької бригади коменданту Бородянського укріпрайону про переговори з ата-

---

¹ Документ не датовано, але, очевидно, його було виготовлено одночасно із попереднім, аналогічного походження, і розміщеним на цьому ж аркуші.

маном Орликом щодо добровільного переходу повстанців на бік радянської влади та їхньої амністії.

Т. 10. — Арк. 13. Завірена копія. Машинопис.

№ 616

1921 р. 27 серпня.

Акт Томашівського сільськогосподарського товариства про фіксовану кількість жита, пшениці й товчі, вилученої партизанським загonom отамана Гайового на млині у с. Томашівка.

Т. 6. — Арк. 4. Копія. Рукопис.

№ 617

1921 р. 27 серпня.

Копія розписки «дорученого» отамана Гайового сотника Неволі про вилучення повстанцями фіксованої кількості жита, пшениці й товчі на млині у с. Томашівка.

Документ виготовлено місцевим сільськогосподарським товариством.

Т. 6. — Арк. 6. Завірена копія. Рукопис.

№ 618

1921 р. 5 вересня.

Супровідний лист відділу народного господарства Сквирщини до особливого відділу ВУЧК про пересилку розписки сотника Неволі за зерно, конфісковане в ніч проти 27 серпня партизанським загonom отамана Гайового на млині у с. Томашівка.

Т. 6. — Арк. 2. Оригінал. Рукопис.

№ 619

1921 р. 5 вересня.

Супровідний лист Сквирського повітового відділу продовольчого комітету до Сквирського політбюро про пересилку

копій акта Томашівського сільськогосподарського товариства та розписки сотника Неволі за фактом вилучення в ніч проти 27 серпня партизанами отамана Гайового зерна на млині у с. Томашівка.

Т. 6. — Арк. 3. Оригінал. Рукопис.

№ 620

1921 р. 13 вересня.

Протокол допиту О. Шохіна та затриманого ним М. Кедрова щодо встановлення факту служби останнього в «петлюрівській контррозвідці» при поляках у травні 1920 р. До протоколу, підготовленого черговим завідувачем відділу міліції Лук'янівського району м. Києва, долучено резолюцію начальника райвідділу про переведення затриманого, згідно із цим протоколом і вилученими особистими документами, у розпорядження КГЧК.

Т. 24. — Арк. 40–40 зв. Оригінал. Рукопис.

№ 621

1921 р. 24 вересня.

Акт про пограбування повстанцями отамана Орлика Третьої ділянки «Ветвестроя». У документі, підготовленому та підписаному свідками — потерпілими працівниками ділянки, розкрито обставини збройного нападу, зазначено приблизну суму вилучених повстанцями коштів.

Т. 10. — Арк. 1–3. Оригінал. Рукопис.

№ 622

1921 р. 24 вересня.

Акт про встановлення наслідків пограбування повстанцями отамана Орлика Третьої ділянки «Ветвестроя». У документі, підготовленому та підписаному завідувачем ділянкою інженером С. Комаровим, бухгалтером Г. Жуковським та ін-

шими відповідальними особами, визначено суму збитків, спричинених збройним нападом.

Т. 10. — Арк. 4. Оригінал. Рукопис.

№ 623

1921 р. 24 вересня.

Рапорт завідувача Третьої ділянки «Ветвестроя» інженера С. Комарова до управління «Ветвестроя» про пограбування очолюваної ним ділянки повстанцями отамана Орлика і про вжиті у зв'язку із цим заходи.

Т. 10. — Арк. 5. Оригінал. Рукопис.

№ 624

1921 р. 25 вересня.

Заява комісара «Ветвестроя» до начальника СОО ДТЧК Південної залізниці із констатацією факту пограбування повстанцями отамана Орлика Третьої ділянки «Ветвестроя» та проханням вжити заходів із безпеки на майбутнє.

Т. 10. — Арк. 8. Оригінал. Рукопис.

№ 625

1921 р.

Копія розписки помічника отамана Орлика полковника Смутненка про одержання 30 мішків вівса у селах Яблунька та Михайлівка для Першого партизанського кінного загону ім. С.В. Петлюри у зв'язку з тим, що названі села не допомагають повстанцям козаками та кіньми.

Документ виготовлено відділенням радянської робітничо-селянської міліції Ворзельського району.

Т. 10. — Арк. 9. Завірена копія. Рукопис.

№ 626

1922 р. 9 січня.

Телефонограма завідувача військовим відділом Вишевицької волості Михайленка до військового комісаріату Радомишльського повіту про сутичку з червоноармійцями банди чисельністю 30 осіб 8 січня на хуторі Таборище поблизу с. Хомівка¹. Документ збережено у вигляді копії, підготовленої військовим комісаріатом Радомишльського повіту для штабу 133-ї бригади і Радомишльського політбюро.

Т. 10. — Арк. 15а. Завірена копія. Машинопис.

№ 627

1922. р. 17 січня.

Оперативно-бойове донесення військовому керівництву від командира загону 398-го Стрілецького полку Д. Пономарьова про результати військово-чекістської операції проти повстанців отамана Орлика, оточених у будинку лісника П. Козловського поблизу с. Мирча Радомишльського повіту Київської губернії.

Т. 8. — Арк. 1. Завірена копія. Рукопис.

№ 628

1922 р. 18 січня.

Донесення командира 398-го полку від начальника кінної розвідки Н. Анакіна про продовження переслідування залишків загону отамана Орлика, ліквідацію двох і захоплення у полон трьох повстанців, зокрема помічника отамана Орлика сотника Смутненка.

Т. 8. — Арк. 1 зв. Завірена копія. Рукопис.

---

¹ Ідеться про сутичку повстанців отамана Орлика та розвідників Радомишльського політбюро, в результаті якої отамана було тяжко поранено.

№ 629

1922 р. 18 січня.

Супровідний лист районної військової дільниці до РВТ КВО про передачу полонених повстанців отамана Орлика.

Т. 10. — Арк. 17. Оригінал. Рукопис.

№ 630

1922 р. Не раніше 26 березня.

Акт про вилучення в ніч проти 26 березня озброєним загonom чисельністю 9–10 осіб¹ зерна на млині у с. Томашівка

Копію документа, підготовленого головами місцевої сільради, комнезаму та сільськогосподарського товариства, завірено печаткою товариства.

Т. 6. — Арк. 8–8 зв. Завірена копія. Рукопис.

№ 631

1922 р. 28 березня.

Копія акта Томашівського сільськогосподарського товариства про вилучення в ніч проти 28 березня партизанами під розписку їхнього отамана Гайового зерна на млині у с. Томашівка.

Т. 6. — Арк. 10. Завірена копія. Рукопис.

№ 632

1922 р. 11 квітня.

Резолюція червоноармійців кінної розвідки 404-го полку, дислокованих упродовж 10 січня — 10 квітня 1922 р. на хуторі Потіївка Білоцерківського повіту. У документі висловлено подяку селянам за підтримку, запевнення у готовності їх захистити та прославлення тісного зв'язку між селянами, робітниками і червоноармійцями.

---

¹ Мова йде, очевидно, про повстанців отамана Гайового.

Документ засвідчено печаткою підрозділу, а також підписами начальника і політрука.

Т. 28. — Конверт 3. — Арк. 15. Оригінал. Рукопис.

№ 633

1922 р. 9 жовтня.

Посвідчення про здачу 15 листопада 1921 р. селянином с. Кожанки Ф. Куценком воєнкомові О. Бабиченку револьвера системи «Наган».

Документ засвідчено підписом голови місцевої сільради та печаткою.

Т. 3. — Арк. 37. Оригінал. Рукопис.

№ 634

1924 р. 4 грудня.

Протокол допиту затриманого М. Усатого щодо встановлення даних про особу, загальних відомостей про антибільшовицьку діяльність та обставин арешту.

Протокол, а також акт про перелік речей, виявлених у затриманого, і висновок про доцільність його переведення у розпорядження КГО ГПУ УССР підготовлено черговим відділу міліції Бульварного району м. Києва.

Т. 15. — Арк. 4–5. Оригінал. Рукопис.

№ 635

1924 р. 4 грудня.

Супровідний лист із відділу міліції Бульварного району м. Києва до КГО ГПУ про переправлення М. Усатого, затриманого за підозрою у «контрреволюції».

Т. 15. — Арк. 139. Оригінал. Рукопис.

№ 636

1925 р. 31 серпня.

Розпорядження ВУЦИК про призупинення виконання вироку над Й. Пшоником та передачу справи на розгляд президії ВУЦИК.

Т. 16. — Арк. 65. Оригінал. Машинопис.

№ 637

1925 р. 1 вересня.

Лист ВУЦИК до надзвичайної сесії Харківського окресуду про передачу витягу із протоколу засідання президії ВУЦИК від 1 вересня 1925 р. (на звороті листа) спільно із судовим вироком. Ухвалено у проханні Й. Пшоника про помилування відмовити.

Т. 16. — Арк. 67–67 зв. Оригінал. Машинопис.

3. ДОКУМЕНТИ ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ УЧАСНИКІВ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ

№ 638

1989 р. 20 січня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою на Т. Андраша, Г. Галущенко, І. Грисюка, В. Забудського, М. Забудського, М. Куценка, Г. Мельниченка, К. Миколаєнка, Г. Олійника, П. Олійника, П. Савенка, та П. Троценка. Справу переглянуто у зв'язку із заявою Т. Забудської щодо реабілітації її батька. Зазначених осіб визнано обґрунтовано засудженими і такими, що не підлягають реабілітації.

Т. 1. — Арк. 18–29. Оригінал. Машинопис.

№ 639

1994 р. 5 липня.

Довідка прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою № 66646 у 29 томах «Петлюрівські отамани» із поясненням причини неприйняття рішення про реабілітацію або відмову у ній стосовно отаманів С. Гризла, С. Заболотного, Левченка, М. Чеховича та М. Шляхового.

Т. 1. — Арк. 53. Оригінал. Машинопис.

№ 640

1994 р. 6 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою стосовно Т. Андраша, переглянутою повторно на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. Т. Андраша реабілітовано «за відсутністю сукупності доказів, що підтверджують обґрунтованість притягнення до кримінальної відповідальності».

Т. 1. — Арк. 45. Оригінал. Машинопис.

№ 641

1994 р. 6 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою стосовно М. Афанасьєва, переглянутою на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. М. Афанасьєва реабілітовано «за відсутністю сукупності доказів, що підтверджують обґрунтованість притягнення до кримінальної відповідальності».

Т. 1. — Арк. 46. Оригінал. Машинопис.

№ 642

1994 р. 6 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою стосовно М. Китайського, переглянутою на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. М. Китайського реабілітовано «за відсутністю сукупності доказів, що підтверджують обґрунтованість притягнення до кримінальної відповідальності».

Т. 1. — Арк. 52. Оригінал. Машинопис.

№ 643

1994 р. 7 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою стосовно Ф. Артеменка, Я. Хоменка та Ф. Ноги, переглянутою у зв'язку із заявою Українського козацтва щодо реабілітації Ф. Артеменка. Зазначених осіб визнано «обґрунтовано засудженими і такими, що не підлягають реабілітації».

Т. 1. — Арк. 30–33. Оригінал. Машинопис.

№ 644

1994 р. 7 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою на А. Гулого-Гуленка, переглянутою

на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. А. Гулого-Гуленка визнано «обґрунтовано засудженим і таким, що не підлягає реабілітації».

Т. 1. — Арк. 34–36. Оригінал. Машинопис.

№ 645

1994 р. 7 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою на Й. Пшоника, переглянутою на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. Й. Пшоника визнано «обґрунтовано засудженим і таким, що не підлягає реабілітації».

Т. 1. — Арк. 37–38. Оригінал. Машинопис.

№ 646

1994 р. 7 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою на М. Усатого, переглянутою на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. М. Усатого визнано «обґрунтовано засудженим і таким, що не підлягає реабілітації».

Т. 1. — Арк. 39–40. Оригінал. Машинопис.

№ 647

1994 р. 7 липня.

Висновок прокуратури Київської області за архівно-кримінальною справою стосовно І. Грисюка, М. Куценка та П. Олійника, переглянутою повторно на виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» від 17 квітня 1991 р. Зазначених осіб, як і в січні 1989 р., визнано «обґрунтовано засудженими і такими, що не підлягають реабілітації».

Т. 1. — Арк. 41–44. Оригінал. Машинопис.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

БЦО — Білоцерківське відділення (рос. — Белоцерковское отделение)

виконком — виконавчий комітет

ВК ППШ — Військове керування Партизансько-повстанського штабу

ВУЧК — Всеукраїнська надзвичайна комісія (рос. — Всеукраинская чрезвычайная комиссия)

ВУЦИК — Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (рос. — Всеукраинский центральный исполнительный комитет)

ВЧК — Всеросійська надзвичайна комісія (рос. — Всероссийская чрезвычайная комиссия)

ГПО — губернський політичний відділ (рос. — губернский политический отдел)

ГПУ — Державне політичне управління (рос. — Государственное политическое управление)

губсуд — губернський суд

ГУГБ — Головне управління державної безпеки (рос. — Главное управление государственной безопасности)

ДОПР — будинок примусових робіт (рос. — дом принудительных работ)

ДТЧК — Дорожньо-транспортна надзвичайна комісія (рос. — Дорожно-транспортная чрезвычайная комиссия)

КВО — Київський військовий округ

КГО — Київський губернський відділ (рос. — Киевский губернский отдел)

КГРТ — Київський губернський революційний трибунал

КГЧК — Київська губернська надзвичайна комісія (рос. — Киевская губернская чрезвычайная комиссия)

комнезам — комітет незаможних селян

КРО — контррозвідувальний відділ (рос. — контрразведывательный отдел)

культрадгосп — культурне радянське господарство

НКВД — Народний комісаріат внутрішніх справ (рос. — Народный комиссариат внутренних дел)

НКЮ — Народний комісаріат юстиції

ОБТЧК — відділ боротьби з бандитизмом Транспортної надзвичайної комісії (рос. — отдел по борьбе с бандитизмом Транспортной чрезвычайной комиссии)

ОГПО — Одеський губерньський політичний відділ (рос. — Одесский губернский политический отдел)

ОГПУ — Об'єднане державне політичне управління (рос. — Объединенное государственное политическое управление)

ОГЧК — Одеська губерньська надзвичайна комісія (рос. — Одеская губернская чрезвычайная комиссия)

ОДТО — відділення дорожньо-транспортного відділу (рос. — отделение дорожно-транспортного отдела)

ОДТЧК — відділ Дорожньо-транспортної надзвичайної комісії (рос. — отдел Дорожно-транспортной чрезвычайной комиссии)

ОКТЧК — Окружна транспортна надзвичайна комісія (рос. — Окружная дорожно-транспортная чрезвычайная комиссия)

окрсуд — окружний суд

ОО — Особливий відділ (рос. — Особый отдел)

повстанком — повстанський комітет

ПП — Повноважне представництво (рос. — Полномочное представительство)

ППШ — Партизансько-повстанський штаб при Головній команді військ УНР

РВТ — Революційний військовий трибунал

ревком — революційний комітет

сексот — секретний співробітник (рос. — секретный сотрудник)

СНК — Рада народних комісарів (рос. — Совет народных комиссаров)

СОО — секретно-оперативний відділ (рос. — секретно-оперативный отдел)

СОУ — секретно-оперативне управління

СОЧ — секретно-оперативна частина

СССР — Союз Радянських Соціалістичних Республік (рос. — Союз Советских Социалистических Республик)

УГБ — Управління державної безпеки (рос. — Управление государственной безопасности)

УНР — Українська Народна Республіка

УПО — Український прикордонний округ

УСО — обліково-статистичний відділ (рос. — учетно-статистический отдел)

УССР — Українська Радянська Соціалістична Республіка (рос. — Украинская Советская Социалистическая Республика)

ХВО — Харківський військовий округ

ХОС — Харківський окружний суд

ХТЧК — Харківська транспортна надзвичайна комісія (рос. — Харьковская транспортная чрезвычайная комиссия)

ЦК ППШ — Цивільне керування Партизансько-повстанського штабу

ЦРС — Центральна розпорядча нарада (рос. — Центральное распорядительное совещание)

ЧК — надзвичайна комісія (рос. — чрезвычайная комиссия).

ЧС — надзвичайна сесія (рос. — чрезвычайная сессия)

ЮЖОКТЧК — Окружна транспортна надзвичайна комісія Південної залізниці (рос. — Окружная транспортная чрезвычайная комиссия Южной железной дороги)

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абраменко Л. 131
Авксентьєвський К. 73
Алексєєв Віктор Олексійович 7–9, 11, 59–61, 74, 153, 154, 156–174, 179, 183
Алексєєва З. 7
Амонс А. 131
Анакін Н. 200
Андраш Трохим Степанович 7, 88, 89, 95, 96, 100–102, 104, 105, 107, 108, 110, 112, 204
Андрєєв А. 128
Антонів 33
Антонцова У. 36
Армітайлов 193
Артеменко Федір Петрович див. Орлик
Афанасьєв Микола Самійлович 7, 35, 36, 53, 59, 61, 73–75, 153–158, 171, 198, 205
Бабарик Сергій Георгійович 78, 79
Бабич І. 20
Бабиченко О. 202
Балицький В. 9, 85, 112, 113, 142
Безручко Марко 153, 154, 168–172, 179
Безштанковський А. 27
Бесарабенко Т. 105
Білаш 67
Білявський 167, 179
Бойчук Я. 182, 186
Борисенко П. 108, 109
Бреннесейн Едмунд 165
Брова Із
Бугай Олександр Абрамович 36, 37
Буздалин С. 112
Веріївський 154, 156
«Виноградський» 153, 165–167, 172, 173
Вишиваний В. 157

Власенко Ларіон див. Плисака Ларік
Войденко Ю. 169
Волошин Михайло Сергійович 37
«Воробець» 147, 170, 174
Врангель П. 68
Гавро Лайош 51
Гайовий 7–12, 34, 37, 42, 48, 81, 82, 85–88, 93–96, 98, 99, 101–109,
111–113, 120, 122, 180, 190–194, 197, 198, 201, 204, 206
Галай Іван Захарович див. Голокопитенко
Галайда 150
Галицький З. 92
Галкін Володимир Сидорович 54, 113
Галущенко Г. 88, 204
Герасименко Ф. 188
Герс Ж. див. Гресь Ж.
Гладкий 72
Гнибіда 69, 135–137
Гнилорібов М. 58
Голенко В. див. «Лютий»
Голий 26
Голій Д. 188
Головко див. Усатий М.П.
Голокопитенко 78, 79, 113, 118
Годубенко П. 27, 33, 113, 118, 120, 121
Гончар О. 7
Готліб Карл див. Бабарик С.Г.
Гребенюк Архип Федорович 37
Гресь Жорж 160
Гризло С. 7, 204
Гринчак Юрій див. «Сивий»
Грисюк Іван Андрійович див. Гайовий
Грицаєнко С. 194
Губенко 88
Гулій-Гуленко Андрій Олексійович 5, 6, 8–11, 21, 23, 54, 62–65,
82–86, 88, 125–136, 205, 206
Гулій Є. 91, 141, 145

Гуляй-Біда 7, 10, 11, 27, 58, 70, 71, 74, 151, 152, 204
Гупало Д. 131
Гущо М. 115
Гонта 27, 31, 113, 118, 120, 195
Данилов 58
Данилюк Василь Макарович 37
Дейч Я. 70
Денікін А. 70, 127, 144, 149, 158
Дзюбенко Іван 189
Дзюбенко Микита 189
Димек М. 116
Діденко М. 105
Дідковський Йосип Федорович 38
Дідур Г. 84
Дмитро Петрович 181
Добров М. 115
Долинковський 86
Дранник Пилип Васильович див. Косар
Дукельський С. 9, 62, 74, 82–85, 125
Дурдуківський П. 108, 109
Духота Яків Михайлович 38
Дяченко А. 56
Едик див. Бреннесейн Едмунд
Євгенєв Олександр Гнатович 9, 63, 64, 92
Євдокимов Ю. 9, 73, 74, 82–84, 87
Єременко Василь Миколайович 38
Єфименко Григорій Петрович 38
Жуковський Г. 198
Забельський 77
Заболотний Семен Федорович 7–11, 23, 31, 39–41, 54, 65, 66, 70,
80–82, 85, 147–151, 170, 174–178, 204
Забудська Т. 204
Забудський В. 88, 102, 103, 105, 204
Забудський М. 107, 204
Завальнюк К. 148
Завгородній Л. 131

Задек П. 31
Зайченко 92
Залізник М. 131
Запорожець К. 55
Захлистов С. 35
Зіньковський-Задов Лев Миколайович 141, 144
Зірвиголова 25, 26, 30–32
Зісь М. 185
Зонов К. 73, 74, 177
Іваненко 178
Іванов 135, 136
Іванов Л. 112
Івонін П. 176
Карпиловський Лейб Азійкович див. Крайній Л.О.
Катич Володимир Сидорович 41
Кедров Микола Семенович див. Афанасьєв М.С.
Кисленко Андрій Прокопович 41
Кисленко Є. див. Тесленко Є.М.
Кисленко З. див. Тесленко З.О.
Кисленко Степан Іванович 41
Китайський Марко Євдокимович 10, 11, 65–67, 81, 147–151, 170,
174, 177, 205
Кіриул Іван 80, 85, 152, 195, 196
Кішка А. 127
Ковалевський 21
Коваленко Федір Григорович 42, 85
Коваль Р. 78
Ковальчук Михайло Михайлович 42
Козлов 81, 148, 176
Козловський Пилип Адамович 42, 43, 116, 118, 200
Колесніков А. 53, 76, 79
Колісниченко 171
Комаров С. 198, 199
Короленко Михайло Володимирович 43
Косар 59, 61, 95, 96, 101–108, 122, 153, 157, 163–165, 171, 172
Косач див. Косар
Костенко Є. 50

Кравченко Олександр Васильович 43
Крайній Лев Олександрович 131, 138, 146
Красновський 76
Кривець Ю. 60, 73, 74, 79
Крижанівський 24, 25
Кропивницький Іван Іванович 43
Круковський 66, 150
Кузьмінський О. 21
Кулида Василь Іванович 44
Куракса Максим Кирилович 44
Курач Марко Григорович 44
Куценко Михайло Семенович 7, 55, 67, 68, 85, 86, 88, 95, 97–100, 102, 103, 105, 107–110, 112, 113, 191, 192, 204, 206
Куценко Степан Андрійович 44
Куценко Ф. 202
Левін Олександр Гнатович див. Євгенєв О.Г.
Левченко 9, 11, 175, 179–189, 204
Левченко А. 127
Литвиненко Григорій Якович 45
Литвиненко Роман Григорович 45
Литвинов 87
Лівищя Я. 60, 72, 75
Лозовик М. 173
«Лютій» 11, 175, 178–190
Ляцер І. 50
Максимчук К. 189
Малюк П. 191
Манцев В. 79, 84
Матвієнко Данило Якович 45
Матеренко П. 90
Махно Н. 121, 126
Мельниченко Г. 88, 204
Менжиський В. 10, 73
Мигуля С. 127
Миколаєнко Калістрат Дмитрович 7, 11, 42, 45–47, 57, 67, 68, 85, 86, 97–99, 101, 102, 106–108, 110, 112, 204

Миколаєнко С. 97
Михайленко 200
Мінін Іван Іванович 47
Мойсейчук див. Алексєєв В.О.
Монастирецький В. 72
Мордалевич Ю. 54, 72, 122
Морозенко 192, 193
Морозенко Петро Григорович 47
Мурга Абрам Андрійович 48
Неволя 48, 197, 198
Нога Федір Архипович 7, 78, 79, 114, 115, 117, 119, 120, 122–124,
205
Олійник Григорій Андрійович 7, 68, 88, 89, 96, 97, 100, 102–105,
108–110, 112, 113, 204
Олійник Платон Степанович 7, 88, 89, 96, 100, 101, 104, 106, 109,
110, 112, 204, 206
Омелянович-Павленко М. 59
Омелянчук Н. 179
Онопрієнко Гнат Миронович 48
Онопрієнко Григорій Олексійович 48
Онопрієнко Олексій Миколайович 48
Орельський М. 158
Орлик 6–11, 13, 24, 26–29, 34, 35, 37, 38, 41–45, 47, 49–54, 58, 72,
73, 75–79, 106, 113–124, 160, 169, 170, 194–201, 205
Орлов 189
Осичинський Є. 181, 188
Островецький Володимир Сергійович 49
Островецький Петро Сергійович 49
Остряниця Василь 57
Отмарштейн Ю. 22, 126
Палій М. 22, 118, 122, 167
Палій-Сидорянський Михайло див. Палій М.
Петлюра С.В. 16, 20, 22, 23, 30, 68, 129, 155, 161
Петренко Овсій Степанович 49
«Петро» див. «Виноградський»
Пилип Васильович див. Косар

Піонтек Павло Йосипович 7, 60, 153, 159
Плисака Ларік 29
Поліщук П. 192
Пономарьов Д. 200
Попович Олексій Іванович 49
Почтаренко 103
Пишник Йосип Петрович 7, 9–11, 50, 58, 68–70, 73, 90–93, 126,
139–147, 149, 203, 206
П'ятковський 140
Раковський Х. 10, 73
Рибка Антон Михайлович 42, 50, 57, 58, 79
Рибка Микола 58
Рибка Павло 58
Рибка Ф. 42, 58
Романов В. 85, 86, 191, 192
Рубач 33
Савенко П. 204
Савинков Б. 68, 120, 121, 161
Савченко 131
Савченко Д. 97
Свистунець В. див. Гулий-Гуленко А.О.
Семенюк 195, 196
«Сивий» 161–174, 179, 183
Синиця А. 190
«Складаний» 91
Скоропадський П. 70, 144, 148
Скуратівський І. 90, 138
Слепченко 99
Смирнов Іван Васильович 50
Смоляр 160
Смутненко 6, 11, 26, 27, 30, 34, 36–38, 41–45, 47, 49, 51–53, 78,
79, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 122–124, 196, 199, 200
Солтис К. 148
Спасовський 77
Стадниченко Іван Якимович 51
Стеня А. 80, 81, 148

Степанковський 73
Стойко М. 190
Струк І. 75, 106, 118, 120–122, 160
Суходольський Григорій 120
Суходольський І. 120
Суходольський Яків 120
Таранюк К. 181
Тарнавський 166
Телепнєв Д. 115
Тесленко Єрофій Митрофанович 119
Тесленко Зінаїда Олексіївна 119
Тимохін Й. 189
Тимохін Михайло 189
Тимошенко П. 106
Ткаченко 103
Ткаченко М. 187
Токаренко Дмитро 189
Токаренко Лука 189
Торчинський М. 130
Трофименко 77
Троценко П. 88, 204
Тютюнник Юрій Йосипович 5, 20, 22, 23, 58, 59, 62, 68, 72, 113,
127, 145, 148, 150, 154, 162, 169
Ульяненко Кирило Васильович 51
Унятовський Ілля див. Гонта
Усатий Маркіян Пилипович 7, 10, 11, 69, 89, 90, 135–140, 202
Федоров 107–109, 193, 206
Фесай Петро Кіндратович 7, 61, 153, 158
Фесюк Петро Андрійович 7, 78, 79, 114, 115, 117, 118
Харченко Микола Петрович 7, 153, 158, 159
Хмара 25, 32, 150
Хмарська Марина Олексіївна 119
Хоменко Яків Несторович див. Смутненко
Чехович Михайло Францович див. Гуляй-Біда
Члек В. 188
Шапирович 144

Шаровар Василь Сергійович 52
Шаровар Петро Сергійович 52
Шахрай Іван Юрійович 52
Шевченко Г. 55
Шило Андрій див. Зірвіголова
Шиманський Симон Вікентійович 52
Шкляр 69, 135, 137
Шляховий Марко Семенович 7, 99, 204
Шохін О. 198
Шулипенко П. 76
Яблучко Карпо 27, 113, 118, 120
Янковський М. 80
Янський 129, 131
Януро 86
Янушевський В. 177

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Баку, м. 56
Балта, м. 54, 55, 80
Балтський повіт 31, 40, 66, 148
Балтський район 150
Берізки-Чечельницькі 148
Бершадь, м. 175
Бессарабія 62, 126
Біла Церква, м. 47, 67
Білоцерківський повіт 7, 46, 59, 87, 94, 95, 97, 100, 104, 105, 108, 109, 166, 190, 201
Бобринська, ст. 193
Болгарія 152
Бородянка, м. 78, 117, 160
Бородянська волость 43, 114
Бородянський район 78, 79
Борщагівка, с. 158
Боярка, м. 99
Будаївка, с. (див. Боярка)
Буча Лісова, с. 194
Васильківський повіт 29, 87, 113, 114, 151
Великі Вірмени (Великозалісся), с. 139
Верхівська волость 25
Вишевицька волость 200
Вінниця, м. 82, 148
Вінницька область, Вінниччина 25, 57
Волинська губернія 35, 36, 74
Ворзельська волость 24, 119
Ворзельський район 24, 199
Гайсин, м. 25, 185
Гайсинський повіт 32, 175, 182, 186–188

Глеваха, с. 99
Глибочок, с. 25, 185
Гореничі, с. 108
Гостомель, с. 51, 113
Гостомельська волость 26, 27, 36
Гостомельський район 195
Димерська волость 27
Дідівщина, с. 192, 193
Дмитрівка, с. 95
Дон 161
Дорогинка, с. 94, 107, 190, 191, 193
Дубки, с. 40
Дуброва-Ганнівка, хут. 195
Єлисаветградський повіт 125
Житомир, м. 74
Житомирська область 191
Завадівка, с. 184
Західна Європа 168
Збруч, р. 66
Знам'янка, ст. 193
Ізяславський повіт 35
Казенний ліс 191
Кам'янець, м. 91
Кам'янецький повіт 139
Катеринославська губернія 127, 135
Київ, м. 7, 11, 27, 36, 53, 58, 59, 73, 83, 89, 107, 131, 135, 138, 153–156, 158, 159, 161, 162, 164, 198, 202
Київська губернія 8, 24, 29, 34, 37, 59, 60, 87, 94–97, 99, 100, 113, 114, 151, 169, 190, 191, 200
Київська область 95–97, 113, 114, 125, 140, 148, 154, 204–206
Київський повіт 24, 26, 34, 43, 59, 78, 79, 87, 94–96, 99, 100, 104–107, 109, 113, 114, 119, 156
Київщина 7, 154, 157
Кишинів, м. 50, 126
Кінний місток, уроч. 86

Клавдієве, с. 34
Княжичі, с. 96
Кожанка, с. 7, 46, 47, 56, 68, 85, 97, 191, 202
Коростень, м. 166
Косоуці, с. 50
Кошаринці, с. 182, 186
Кошляки, с. 191
Красносілка, с. 25
Криве Озеро, м. 40
Крим 73
Крутянська волость 27
Крушинівка, с. 189
Кубань 161
Латвія 78
Лиса Гора, уроч. 191
Литва 20
Литвинівська волость 27
Луб'янка, с. 113
Луки, с. 108
Лучинська волость 37, 86, 193
Львів, м. 59, 153, 162, 163, 165, 168
Майданівка, с. 43
Маківська волость 139
Малі Голячки, с. 190
Мирча, с. 200
Михайлівка, с. 185, 187, 188, 199
Москва, м. 6
Наддністрянщина 151
Нікопольська волость 135
Німеччина 20
Новоархангельськ, с. 125
Новоархангельська волость 125
Новомиколаївка, с. 135
Новосілки, с. 106
Ободівська волость 25

Одеса, м. 82, 83, 125, 126, 145
Одеська губернія 147, 148, 195
Одещина 80, 152
Озера, с. 119
Ольгопіль, с. 148
Ольгопільський повіт 31, 66, 175
Ольгопільський район 150
Орлівка, с. 25, 57
Петрашівка, с. 188
Петрівська волость 27
Петроград, м. 39, 148
Півні, с. 191
Піщанка, с. 196
Плисецьке, с. 29
Подільська губернія, Поділля 11, 56, 139, 148
Пологи, с. 57
Полтавщина 29
Польща 5, 20, 22, 58, 59, 62, 63, 66, 68, 103, 104, 120, 125, 127,
130, 139, 149, 150, 152–157, 160, 161, 164, 167, 169–171, 173, 179
Попільнянський район 191
Потіївка, хут. 201
П'ятківка, с. 185
Радомишльський повіт 113, 114, 156, 200
Рівне, м. 167, 179
РСФСР 5
Румунія 5, 21, 62, 63, 66, 68–71, 73, 80, 91, 125–128, 130, 135–139,
141–145, 147, 149, 150–152
Саврань, м. 39
Семенівка, с. 27
Сербія 20
Сквирський повіт, Сквирщина 37, 81, 86, 87, 190, 191, 193
Скибинці, с. 181
Скобелєв, м. 153
Снігурівка, с. 151
Соболівка, с. 25

Ставки, с. 36
Стара Буда, с. 114
Сумівка, с. 183, 186, 189
Таборище, хут. 200
Теплик, с. 57
Теплицький район 25
Тернопіль, м. 20, 56
Тетерів, ст. 160
Тирасполь, м. 10, 73, 143, 144
Тишківка, с. 179, 181
Томашівка, с. 37, 81, 82, 180, 197, 198, 201
Тридуби, с. 147
Тростяничок, с. 181, 184, 188
Туркестан, Туркестанська Республіка 60, 153
Україна, УРСР 5, 13, 14, 18, 19, 22, 23, 28, 29, 31, 57, 59, 60, 62–
64, 66, 67, 69, 71, 82–84, 103, 111, 122, 125–130, 135–138, 140–145,
148–150, 152, 154–157, 162, 163, 170, 181, 204–206
Фастів, м. 191, 193
Фастівська волость 151
Ферганська область 153
Франція 62, 63, 127, 138, 152
Харків, м. 11, 80, 92, 128, 136, 141, 142
Херсонська губернія 125
Холодний Яр 130
Хомівка, с. 200
Цибулеве, ст. 193, 194
Червоне, с. 194
Чернігівщина 72
Чехія 20
Чорнобильський повіт 160
Шибене, с. 114
Яблунька, с. 199
Ямпіль, м. 56, 91, 92, 140

Науково-довідкове видання

**НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ
ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ
НАПРИКІНЦІ 1920–1921 рр.**

АНОТОВАНИЙ ПОКАЖЧИК

СПРАВА «ПЕТЛЮРІВСЬКІ ОТАМАНИ»

Упорядники: *В'ячеслав Миколайович Василенко,
Василь Михайлович Даниленко*

Літературний редактор *Лашко О.В.*

Оригінал-макет *Зубець Л.А.*

Підписано до друку 07.07.2011 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 13,02. Обл. вид. арк. 6,06.
Тираж 300. Зам. 15. 2011.

Поліграф. д-ця Ін-ту історії України НАН України.
Київ-1, вул. Грушевського, 4.